255
24

MUZAFFER İZGÜ / BİZİM AYILAR AMERİKALILARI ÇOK SEVER

b

muzaffer izgü

Bizim Ayılar Amerikalıları Çok Sever

2. basım

BİLGİ YAYINEVİ

BİLGİ YAYINLARI : 255
YENİ MİZAH DİZİSİ : 24

ISBN 975 - 494 - 239 - 0
91 06 Y. 0105 0357

Birinci Basım Haziran 1991

İkinci Basım
Temmuz 1991

BİLGİ YAYINEVİ
Meşrutiyet Cad. 46 / A
Telf 131 81 22 - 134 12 71
134 49 98 - 134 49 99
Telefaks: 131 77 58
Yenişehir - Ankara

BİLGİ DAĞITIM
Babıâli Cad. 19 / 2
Telf 522 52 01 - 526 70 97
Telefaks 527 41 19
Cağaloğlu - İstanbul

MUZAFFER İZGÜ

Bizim Ayılar Amerikalıları Çok Sever

BİLGİ YAYINEVİ

kapak düzeni : fahri karagözoğlu

dizgi : faruk kaya
tel : 230 85 76
baskı : cantekin matbaacılık yayıncılık
ticaret ltd. şti.
tel 133 30 84 – 135 83 56

İÇİNDEKİLER

Telsizler hemen çalıştı:

"Konuk, ayı avlamak istiyormuş!"

Konuk ki ne konuk, en büyük devletin en büyüklerinden... O büyük devletle öyle sıkı fıkıyız ki, kardeşten öte. Ne buyursa o büyük devlet, biz hemen yerine getiririz, bir dediklerini iki etmeyiz; babamız, abimiz gibi bir devlet işte.

Bu koskoca dost devletin, koskoca büyüğü, ayı avlamak isteyecek de biz bunun umarına bakamayacağız ha? Hem de adamın istediği ne ki, biz ki onlara neler neler vermişiz, üsler vermişiz, madenler vermişiz, istemiş asker bile vermişiz, şimdi adamcağız ayı avlamak istemiş, bir ayıyı çok göreceğiz ha!..

Görmeyeceğiz!..

Görmeyeceğiz de, bu ayı avlama işi gezi programında yoktu.

Hani çok içten dostlar olur ya, birden usuna gelir, isteyiverir, sizin içtenliğinize güvenerek. E, pekiyi, yabancı büyük böyle düşünmüşse, "N'olacak, benim nazımı çekerler, şunun şurasında istediğim ayı avı, gösterirler ormanı, ben de bir iki saat avlanıveririm" demişse?

İyi de ayı nerede var, hangi ormanda?

Telsizler ötüyor, telefonlar konuşuyor:

"Yabancı büyük yakın bir yerde olsun istiyormuş.

"Eyvah, demek Bolu ormanlarını istemiyor."

"Beyefendi Bolu ormanlarında ayı var mı ki?"

'Yahu baksana adam yakın yer istiyormuş, şimdi onu uçağa helikoptere bindirip taa Karadeniz ormanlarına gönderemeyiz ki."

"Hay Allah nerden aklına esmiş ülkemizde ayı avlamak?"

Galiba çok ayı olduğunu sanıyor."

"Hiş aman dinleniyoruz... Evet beyefendi, anlıyorum beyefendi, araştırma aralıksız sürüyor beyefendi. Baş üstüne beyefendi."

Evet araştırma aralıksız sürüyor. Yabancı devlet büyüğü yarın sabah gün doğarken başlayacakmış ayı avına, dört saat süreyle avlanacakmış.

"Yani sabah altıyla on arası... Bu durumda önümüzde daha on iki saat var. Bu on iki saat içerisinde yabancı büyüğe uygun bir orman ve ayılar!..."

Telsizin ucundan sesler dökülüyor:

'Yabancı büyük on birde bir brifingde olacaktır..."

İşte bu olmadı. Niçin olmadı? Şundan olmadı. Yabancı büyüğü hangi araç bir saat içinde ormandan alıp başkente ulaştıracak? Böyle bir araç var mı? En yakın orman gerçi Bolu ormanları, ama bakalım yabancı konuk. ormandan helikopterin kalkacağı yere gelinceye dek, sonra başkentte brifingin yapılacağı yere ulaşıncaya dek bu bir saatlik zaman yetecek mi?"

"Uf amma da zor iş ha!.."

Bu sözü ufak tefek bir adam söyledi. Ufak tefek ama. yaptığı iş çok büyük; tüm gezi programını uygulayan o, hem de dakikası dakikasına. Çünkü yabancı devlet büyüğünün bir saniyesi bile değerli. Dört saat ayı avlayacağım, demişse, bu dört saat bir dakika olamaz, dört saatte bu iş bi-

ter, yabancı devlet büyüğü başka bir işin peşine düşer.

Gerçi bu program uygulayıcısı ufak tefek adamın buyruğunda her şey, her şeyi bir telefonla hemen hal yol eder, ama iş orman ve ayı olunca çok zor. Yabancı devlet büyüğü desin ki, "Ben falanca müzeyi görmek istiyorum," isterse program dışı olsun, isterse gece yarısı olsun, toplarsın gece yarısı müze görevlilerini, dizersin kapıya,

"Buyrun sayın konuğumuz, müze buyruğunuzda" dersin.

Ama orman öyle mi ya, ayı öyle mi ya?

Başkentin dibinde orman nerede, ayı nerede?

"Yani bu yabancı devlet büyüğünün bizimle olan içtenliği de çok fazla hani."

Bunu kim dedi, kim?

Kim diyebilir, kolay mı bu sözleri etmek? Bu çok büyük ülkenin çok büyük adamı ayda yılda bir kez gelmiş ülkene, hem övünmelisin, hem sevinmelisin senin konuğun oluyor diye.

Seviniyoruz, televizyonda büyükler çıkıyor.

"Yaa bakın bize kimler geldi" diyorlar.

Televizyonun mikrofonu vatandaşa uzanıyor, vatandaş da,

"Ya ya, başka yere gitmemiş de bize gelmiş" diyor.

E pekiyi ufak tefek adam ne yapıyor, boş mu duruyor? Ne boş durması, kafasını patlatırcasına, beynini yırtarcasına düşünüyor, ne yapmalı, nasıl yapmalı?

"Acaba sayın konuk üç saat avlansa?"

"Hayır olmaz, madem dört saat demiş, olmaz.

"Pekiyi biraz daha konuk olduğu saraydan erken alınsa?"

"Hayır olmaz, her şey konuğun isteğine göre düzenlenecektir."

"İyi de sabaha dek başkent yakınında bir orman düzenleyemeyiz ki..."

Bunu kim demiş? Hiç kimse.

"Arkadaşlar akıl akıldan üstündür, bunun için bir ayı toplantısı düzenleyelim. Çok ivedi, tarıma, turizme, içişlerine bakan bakanlıklardan birer temsilcinin katılacağı bir toplantı yapalım. Ama çok ivedi, hemen..."

Evet öyle ya, akıl akıldan üstündür ki ne üstündür. Toplantıya son anda yetişen eğitim bakanlığının temsilcisi,

"Efendim, sayın konuğu başkent çevresinde biraz gezdirdikten sonra orman diye hayvanat bahçesine sokalım. Bu arada hayvanat bahçesindeki ayıları da ilgililer inlerinden çıkarıp bahçeye salsınlar, yabancı büyük orada bir iki ayı vursun. Gerçi ayılar vurulmuş olacak, ama böyle bir günde bir iki ayının sözü mü olur. Giden ayının yerine yenisi gelir, ama yabancı konuğu bir darıltırsak???"

"Ya beyefendi, gerçekten darıltırsak çok ayıp olur. Ama yabancı konuğu aldatırsak ayıp olmaz mı? Ya oranın hayvanat bahçesi olduğunu anlarsa?"

"Efendim ben sayın yabancı konuğun ülkesinde çok kaldım. bu ülkenin insanları biraz şeydirler. anlamazlar."

Yani. "saftırlar" mı demek istiyordu eğitim bakanlığının temsilcisi? Bu ne küstahlık? Küstahlık ya! Anladı eğitim bakanlığının temsilcisi. hemen düzeltti:

"Şey demek istedim efendim, yani işin o denli ayırdına varmayabilir sayın yabancı konuk."

"Evet," dedi ufak tefek adam, "ayıları hayva-

nat bahçesinden ayarlamak çok güzel bir fikir, ama av olayı hayvanat bahçesinin içinde olmaz. Bir ucundan bir ucu ne ki, küçücük yer, hemen ayırdına varır."

Tarım bakanlığı temsilcisi,

"Beyefendi," dedi, "sayın yabancı konuğa daha önceden söylenebilir, biz ulus olarak ayılara çok meraklıyızdır, bu yüzden özel ayı avlanma sahalarımız vardır" diye.

"Ama efendim," dedi ufak tefek adam. "ayı avlanma sahası başkentin göbeğinde olmaz ya. Demez mi bu adam sonra, ben gördüm amma, bunlar gibi ayıya meraklı ulus görmedim, başkentin göbeğinde ayılar oturuyor, demez mi? Hiç akla uygun değil, ama buradan yola çıkarak başka şeyler yapabiliriz."

"Evet beyefendi," dedi turizm bakanlığı temsilcisi. "biz ayıları bulduktan sonra gerisi kolay, alır götürürüz ayıları Sincan Dağlarına, şurada hemen yakıncacık, bekleriz yabancı konuğu. yabancı konuk yaklaşınca, ayı bakıcıları ayıları salarlar dağa, o da pat küt avlar."

"Çok güzel," dedi ufak tefek adam, "bravo!.."

Ufak tefek adam yerinden kalktı, turizm bakanlığı görevlisinin elini sıktı, "Bu ne büyük bir buluş" diyerekten.

Saniyesinde telefon öttü:

"Aluuu, buyurun, burası hayvanat bahçesi, ben Bekçi Ali."

"Kaç ayı var orada?"

"Ne biliyim beyim, siz hangi ayıları sorarsınız. burdakileri mi gerçeklerini mi?"

"Sen bana müdürünü ver. müdür yardımcısını ver."

"Yok beyim yok, hepsi evlerine gittiler."

Her şey ufak tefek adamın buyruğunda değil mi? Çok değil, yirmi dakika sonra hayvanat bahçesi müdürü toplantıya katılıyordu, azıcık da içkili olarak, polis bir içkievinden alıp getirmişti hayvanat bahçesi müdürünü. Hayvanat bahçesindeki ayıların sayısını tam olarak bilmiyordu.

Ufak tefek adam, hayvanat bahçesi müdürünü çok kötü haşladı:

"Nasıl bahçenizdeki ayıların sayısını bilmezsiniz beyefendi? Bir müdür ayısının sayısını bilmeli. Ne biçim müdürsünüz siz?"

"Nurettin Bey bilir efendim, ayılar onun bölümünde, ayılardan o sorumlu."

Nurettin Bey değil, ayıların bakıcısı Suphi bile getirilmişti ekipler arabasıyla on beş dakikanın içinde. İkisi de televizyonda O Büyük Aşk dizisini izlerken evlerinden alınıp getirilmişlerdi.

"Dört ayı," dedi Bakıcı Suphi...

"Neee?" dedi ufak tefek adam, "salt dört tane mi?"

"Dört tane beyefendi, onun da ikisi hasta."

"Neee???"

Ufak tefek adam saçını başını yoluyordu.

"Kala kala o koca hayvanat bahçesi iki ayıya mı kaldı?"

"Öbür ikisi de çok yaşlı zaten beyefendi?"

Şap diye ufak tefek adam dizine vuruverdi.

"Yani bir kamyona falan atsak, şuracıktaki Sincan Dağlarına götüremez miyiz?"

Bakıcı hiçbir şey anlamamıştı. Beş saniyede anlattı müdürü ona ayıların niçin Sincan Dağlarına götürüleceğini.

"Haaa," dedi Bakıcı Suphi. Sonra da, cık, etti. "Götürsek bile bu ayılar lök gibi oturdukları yerden kalkmazlar beyim. Yani neydi o yabancı

adamın adı, çok ayıp olur vallaha, demez mi sonra bana hasta ayıları getirmişler, diye."

"Sus sen!..

"Sustum beyim."

Ufak tefek adam bağırıyordu:

"Ne işe yararsınız ha siz ne işe yararsınız?"

Suphi duramadı, yine konuştu:

"Beyim daha önceden böyle bir numara çekeceğinizi bana söyleseydiniz ben şimdiye dek ühüü ne ayılar?.."

"Suus!" diye bağırdı ufak tefek adam, ama birden seviniverdi. Evet, ayı oynatıcılarından sağlayabiliriz, evet, hemen, şimdi... Şimdi içişlerinin temsilcisi hemen şimdi, anlıyor musunuz, bulabildiğinizce ayı, çok ayı, başkentte kaç ayı varsa istiyorum.

Ufak tefek adam değil, devlet be, devlet istiyordu bu ayıları. Kocaman yabancı devletle olan ilişkilerin daha da gelişmesi ve iyileşmesi için bu ayıları devlet istiyordu!

Pekiyi devlet istedi miydi? Ühüüü yaratırdı!..

Yarattı da...

Tastamam yirmi iki tane ayı, bakıcılarıyla birlikte bir karakolun bahçesinde hazırdı.

"A be sürecek misiniz be bizi pulis bey, ne yaptık biz be?"

"E be ayıların şansıdır zaten oraya buraya sürülmek, gürürsün tombul, az sonra çıkaracaklar bizi başkent sınırlarından dışarı."

Olacak şey değil, devlet ayılara ve ayıcılara karşı hiç bu denli insancıl yaklaşmamıştı. Bir polis çikolata dağıtıyor, ayılar yesin diye. Bir polis kebap ekmek dağıtıyor ayıcılar yesinler diye.

"A be tombul, var bu işte bir iş, yoksa yarın ayılar günü mü ha?"

"Yuk be, devlet büyüğümüz bizi görmüştür düşünde..."

Polis, bazı ayıların ellerine tutuşturuyordu çikolataları. Ayılar çok mutlu, çikolatalarını yiyorlar. Ayıcılar kebaplarını çiğniyorlar.

O da nesi, haydi her ayıya birer çikolata daha.

"Gerçekten gürmüştür büyüğümüz ayıları düşünde. Demiş herkese yararım dokunuyor, varsın ayılara da dokunsun, yesinler çikolatalarını bana dua etsinler."

"Lan Ümer, ayı bilir dua etmesini?"

"Eder lan eder."

Bir başka polis memuru açıklama yaptı:

"Arkadaşlar bu ayılardan üçü beşi ölecek..."

Yirmi iki ayıcının yirmi ikisinin boğazında kalıverdi kebaplar...

"Ah!" dedi biri. "Biliyordum be zaten bu işin sonunda bir iş olduğunu, devlet çikolata veriyorsa, bunun sonunda..."

"Devlet ölen ayının parasını da verecek."

Ayıcı Yaşar,

"E verilen para çok olsa bari pulis bey" dedi, "böyle bir ayı kolay kolay yetişmiyor bu zamanda..."

"Devlet en yüksek ücreti ödeyecek. Ayısı ölmeyenler de birer günlük para alacaklar, onlara verilecek para da dolgun olacak."

Kimi anlamadı, kimi anladı. Anlayanlar, anlamayanlara anlattılar. Ama hâlâ anlamayan vardı:

"E be ister yabancı büyük ayı uynasın önünde, amma niye ister Sincan Dağlarında?"

"Ulan salak, ayının oynamasını istemiyor, ayı avına çıkıyor. Yani adam kendini ormanda sanacak, bu ayıları da orman ayısı..."

"Hı anladım, aldatacağız be yabancı konuğu, şimdi anladım. Pekiyi ayı hiç uynamayacak mı?"

"Çüş!.."

Polis üçüncü çikolataları dağıtıyordu, bir yandan da son buyruğunu veriyordu.

"Arkadaşlar sizler sakın ha sakın, görünmeyeceksiniz, kayaların ardına sinip saklanacaksınız. Benim öksürdüğümü duyar duymaz, kimin yanına sayın büyükle yaklaşmışsak o ayısını salacak. Bana bakın, kurşun bir yerinizi sıyırsa bile ses çıkarmak, orada olduğunuzu belli etmek yok. Haydin bakalım şimdi ayılarınızla birlikte kamyona!.."

Ayılar, kamyona binerlerken bile türlü numaralarını göstererek polisten çikolata istiyorlardı. Ayıların hepsi bindirildi kamyona, ayıcılar da...

Sincan Dağlarında tüm ayıcılar ve ayılar ayrı ayrı kayaların ardına yerleştirildikten sonra telsizler öttü:

"Her şey hazır, av alanı yirmi iki ayıyla buyruğunuzdadır!.."

"Oh, dedi ufak tefek adam. 'Tastamam iki saat önceden hallettim. Bir de herhangi bir aksilik çıkmazsa, sayın yabancı konuk istediği gibi ayı avını yapabilir."

Helikopter Sincan Dağlarının yakınındaki bir düzlüğe indi. Ayının biri homurdandı, yani, "Geliyor" dedi.

Oysa ayı demedi bunu. Ayıcı Yaşar dedi. Başka bir ayı homurtuya homurtuyla yanıt verdi. Ayıcı Yaşar çok kızdı:

"Sus be tombul, duyamayacağım hem öksürüğü, hem de diyecek yabancı konuk bu nasıl dağ ayıynan dolu homur homur."

Paaat...

"Ayh", dedi Ayıcı Yaşar, "gitti bir cancağızım ayı."

Ama homurtu yok.

"Yok be tombul, korkma, yabancı büyük tüfeğini dener."

O günü yabancı konuk bir tane bile ayı vuramadı, daha doğrusu vurmadı.

Öksürük sinyalleri zamanında mı alınmadı, yo alındı. Pekiyi ayılar zamanında mı salınamadı, yo salındı.

Öksürük sinyalini alan ayıcı ayının burnundan zincirini çözer çözmez salıyordu ayıyı. Ama ayı onca polisi bir arada görünce başlıyordu tefsiz mefsiz göbek atmaya. Acaba bir çikolata daha yiyebilir miyim diye.

Yabancı konuk belki de yaşamında ilk kez görüyordu avlayacağı ayının kıvıra kıvıra göbek atarak yanına yaklaştığını.

"Olamaz". diyordu İngilizce, "olamaz! Yahu bu sizin ayılar!.."

Öhhöö, bir öksürük...

Haydi, bu bozayı da oynuyor. Hem de ne oynama, omuzlarını titrete titrete yabancı konuğa yaklaşıyordu.

"Vurun sayın konuk vurun!.."

"Nasıl vururum yahu, şuna bak hayvanın bir gülmesi eksik."

Ah namussuz ayılar, hani bir tanesi göbek atmasa ya, hadi göbeği bırak, geldiği gibi çekip gitse ya, sanki onlar da avcı, düşüyorlar sayın yabancı konuğun ardına, yabancı konuk önde yirmi iki ayı ardında. Bir de aksilik Ayıcı Rüstem pat diye düşmez mi sayın konuğun önüne, aştan çıkan nane çöpü gibi.

Ulan aman... Hiç ayıcı mayıcı denir mi?

"Köylü efendim köylü, oduncu bir köylü..."

"Haa köylü... Beni tanıdın mı köylü?"

Ayıcı Rüstem ne desin? Arkadan işaret ettiler.

"Hiç tanımaz olur muyum beyim," dedi, "ühüü dünya tanıyor sizi."

Orada bulunanlar çok memnun oldular bu sözden, alkışladılar Ayıcı Rüstem'i köylü niyetine. Ayılardan biri alkışı duyunca kendine sandı iki kez üst üste yabancı konuğun önünde tombalak attı. Yabancı konuk küçük dilini yuttu. Köylüye sordu:

"Bu sizin ayılar niçin böyle?"

Rüstem yine ne diyeceğini bilemedi, arkadan işaret mişaret, Rüstem sıkıldı mıkıldı, patlar gibi konuştu:

"Bizim ayılar siz Amerikalıları çok severler!"

DARBE YAPMIŞ BİR GENERALLE DARBE YAPMAMIŞ BİR GENERAL ARASINDA NE FARK VARDIR?

"Darbe yapmış bir generalle, darbe yapmamış bir general arasında ne fark vardır?"

İşte gazetelerde böyle bir yarışma duyurusu çıkınca, tüm okuyucuları bir meraktır aldı. Nasıl almasın ki? Duyuruda salt, yarışma tarihinin sona erdiği gün yazılı, başka bilgi yok. Tastamam, yarım sayfa kocaman kocaman yazmışlar: "Darbe yapmış bir generalle, darbe yapmamış bir general arasında ne fark vardır?"

"Bu yılki yarışmamızın konusu budur."

"Tüm okuyucularımız katılabilirler."

İyi de kaç sayfa olacak, yazının türü ne olacak, deneme mi, öykü mü, söyleşi mi, yoksa şiir mi? Belli değil. Belki de resimdir... Evet evet resimdir, niçin olmasın? Yontu bile olabilir... Fotoğraf olabilir... Müzik olamaz mı? Darbe yapmış general marşı, darbe yapmamış general marşı? Bir müzikçi böyle iki beste yapıp katılamaz mı yani yarışmaya?

"Yahu arkadaşlar, yarışma hangi türde olacak?"

"Bilmiyoruz ki kardeşim."

"Allah Allah bu gazete de nerden bulur böyle konuları?"

"Yo öyle deme çok ilginç aslında. Şimdi sen, darbe yapmış bir generalle, darbe yapmamış bir general arasında fark yok mudur diyorsun?"

"Hiç öyle şey olur mu canım, elbette vardır, hem de çoktur."

"O zaman???"

Telefon ediyoruz gazeteye, durmadan... Çok hoş bir kadın sesi bizi, "Yarışma Masası"na bağlıyor, ama tek bir sözcük bilgi alabilirsen al...

"Efendim resim dalında mı bu yarışma?"

Tıs...

"Şiirle mi anlatılacak darbe yapmış bir generalle, darbe yapmamış bir generalin farkı?"

Tıs...

"Yahu böyle yarışma mı olur. Herkes kendi kafasından bir dal mı seçecek? Yoksa deneme mi, şiir mi?.."

Tıs...

Babam kendi kendine şiir döktürmeye başlamıştı bile:

"Yapmış yine darbesini
Kapmış yine kesesini
Yükseltiyor sesini
Konuşanın ensesini

Hem korurum hem kollarım
İstersem ipe yollarım
Yasa benim tüzük benim
Anasını satarım..."

Babam böyle böyle tam on tane dörtlük yazmış, evde her gün her zaman bağıra çağıra okuyor. Hani ilkokul öğrencileri ellerini, kollarını, ayaklarını sallaya sallaya okurlar ya, işte onlar gibi. Babama göre yarışma şiir dalındaysa, birinciliği kesinkes kendisi alacak. Çok güveniyor kendine.

Amcam da fırçasına... Her gün uğruyor bizim

eve. Her gün koltuğunun altında iki resim, biri darbe yapmış bir general portresi, öteki darbe yapmamış general portresi.

"Çok hızlı çalışıyorum," diyor, "her gün öğleden sonra dinç kafayla darbe yapmış bir general portresi yapıyorum, gece yarısı da darbe yapmamış olanınkini."

Darbe yapmamış general portrelerinde, genellikle kaşlar yaygındır, darbe yapmış generallerin de nedense kaşları çatık olur. Dahası dudaklar bıçak gibi kesilmiş, gözler karanlık bir kuyu gibi...

Emekli amcamın yaptığı general resimleri, gitgide birbirine benzemeye başladı, hatta aynı oldu, ama o, bu resimlerin tümüyle yarışmaya katılacağını söylüyordu.

Üstümüzde oturan muhasebeci de sanki rakamlarla boğuşmaktan bıkmış usanmış olacak ki, yarışmanın üzerine balıklama atlamış gibi.

"Bu yarışma tekrar elime fotoğraf makinemi aldırttı," diyor.

Muhasebeci bey fotoğrafla katılacakmış.

Nasıl olacak ki?

Darbelerin zamanı dakikası belli mi olur, hemen anında yetişip şak şak şak general fotoğrafları çekesin. Sonra darbenin kokusu olmaz ki. Koklayasın generali de, "Hıh işte bu darbe yapacak bir general" diyerekten çekesin fotoğraflarını...

Aldanmışız. Meğer muhasebeci enikonu hazırlanıyormuş. Nereden bulmuşsa bulmuş, peynirci kayınbabasını general gibi giydirmiş, önce darbe yapmamış bir general olarak çekmiş fotoğraflarını. General görevi başında masasında oturuyor, önünde kitaplar var, gazeteler, dergiler sıra sıra... Arkasında ünlülerden birkaç tablo, masa-

nın bir ucunda da bir demet çiçek. Sonra kayınbabasına sivilini giydirmiş, kayınbaba bir emekli kahvesinde, emeklilerin arasında, ıhlamurunu içerken birkaç poz fotoğrafı...

Yine aynı adam, üzerinde general giysisi, yine bir masa başında. Masanın ardında ülkenin bayrağı var, onun yanında da ülkenin en çok sevilen büyüğünün resmi, onun altında bir şey asılı, galiba kutsal kitap, pek belli değil. Masanın üzerinde hiçbir şey yok. Peynirci kayınbaba kararmış da kararmış fotoğrafta mahkeme duvarı gibi. aman o ne ciddiyetsiz bakış öyle...

Sonra hemen kayınbabanın sivil giysili bir fotoğrafı daha, emekli general, şortlu, bir yatın içinde, elinde de viski bardağı... Hem yatı var, hem elinde viskisi... Rahatlamış olması gerekir, ama emekli generalin yüzünde, mavi denize kızan bir anlam var, huzursuz... Belki de birilerine kızıyor, gibi... "Ben daha büyük yatlara layıktım, hiç benim gibi darbe yapmış koskoooca general emeklisine on metrelik yat olur mu? Yakışır mı bu?" der gibi... Belki de içinden böyle diyen bir fotoğraf.

Muhasebeci bey, bana bu fotoğrafları yarışmaya gönderirken gösterdi.

"Yüzde yüz birincilik benim," dedi.

"Nerden biliyorsunuz yarışmanın fotoğraf dalında olduğunu?"

"Çünkü, darbe yapmış bir generalle darbe yapmamış bir general arasındaki farkı en kesin biçimde objektif yakalayabilir. Objektiften hiçbir şey kaçmaz. İşte ben bunu yakaladım."

Elbette yarışmaya öykü dalında katılanlar da vardı. Benim bildiğim, çalıştığım işyerinde kadın erkek en az otuz kişi, bu yarışmaya öykü yazarak katılacaklardı. Ve tümünün de savladığı şuydu:

"Darbelerin ancak öyküsü yazılabilir."

"Niçin, romanı yazılamaz mı?"

"Elbette yazılabilir, ama öykü daha kısa ve yalındır."

"Gelen Evrak-Giden Evrak" bölümünde çalışan dört çocuklu erkek memur:

"Gelen ağam, giden paşam" diye bir öykü yazmış. Darbe yapmış bir generalle darbe yapmamış bir general arasında ne fark var anlatmaya çalışmış. Her önüne gelene okuyor, ardından da korku dolu gözlerle hemen soruyordu:

"Acaba başıma bir iş gelir mi, acaba bu yazdıklarımın içerisinde suç unsuru var mı?"

Bana da okuttu. Paçal su hazırlar gibi (soğuk sıcak karışımı), işadamlarını, ağaları, paşaları birbirine karıştırarak bir öykü hazırlamıştı, ama ne dediği pek anlaşılmıyordu. Öykünün neresinde darbe yapmış bir generali anlatıyordu, neresinde darbe yapmamış generali, hiç belli değildi. Paşalar maşalar, işadamları, hep birbirine karışmıştı. Hem dili de öyle kötüydü ki. Ama o da kazanacağına yüzde yüz gözüyle bakıyordu.

Sekreter hanım öyküyle değil, masalla uğraşıyordu. Ama nedense bir türlü masalın sonunu getiremiyordu. Ele iki tane at almıştı, bu atlardan bir tanesi yılkıatı oluyordu masalda. Bu at, yaşamında öteki atlara hiç kazık atmamış, atça yaşamıştı. Ama öteki at, darbeci bir attı. Darbeci at da nasıl olur demeyin, sekreter hanımın masalı böyleydi... İşte bu darbeci at, ona buna tekme atıyor, tekme attığını yıkıyordu yere. En sonunda ardındakilere öyle bir çifte savuruyordu ki, ardındakilerin sesleri solukları kesiliyordu. Sonra bu darbeci atın yanına çok zengin bir at yaklaşıyor, kovboy atı... Bu kovboy atının gemi de, üzengisi de altından yapılmış. İşte bu altın gemli at, darbeci atın sırtını sıvazlayarak, "Eferin" diyor, "at"ça afe-

rin demek yani. Darbeci at aferini aldıktan sonra, bir şey daha alıyor, bir anahtar. Diyor ki zengin at:

"Seni kocaman bir arpalığın başına geçiriyorum, ye yiyebildiğince arpa!"

Darbeci at, anahtarı alıp arpalığın olduğu yere gidiyor...

Sonrası???

Sekreter kız da,

"Masallar böyle bitmez, başka türlü biter, ama bir türlü sonunu yazamıyorum," diyor.

Ülkenin hapishanelerinden yarışmaya karikatür dalında katılıyorlar.

Orada yatanlar:

"Bu yarışmaya ancak karikatür dalında katılınabilir, çünküüü..." diye ekliyorlar.

Aman aman, ne karikatürler gidiyormuş gazeteye ne karikatürler... Öyle çizgiler, öyle buluşlar ki, beynini erkeklik organının olduğu yerde, erkeklik organını da kafasının içinde gösteren karikatürlerden tutun, Amerikan donlusuna değin neler varmış içlerinde.

Gazete, hiç bu denli katılım olacağını sanmıyormuş. Gazetenin tirajı belli, okuyanı belli. Demek ki bu gazeteyi almayanlar bile yarışmaya katılıyorlar.

Gazete başlık atıyor:

"Yarışmaya katılan yapıtların sayısı on sekiz milyonu buldu..."

"Yarışmaya katılan yapıtların sayısı yirmi beş milyonu buldu."

Yahu aman, ülkenin yarısı katılmış mı ne yarışmaya? Bu nasıl olur?

"Eh, zırt pırt darbe yaparsan böyle olur..."

Babam diyordu bunu.

Gazete, sekiz sütuna manşet çekmiş:

"Yarışmaya katılan yapıtların sayısı otuz iki milyona ulaştı."

Demek yarışmaya çocuklar da katılmaya başladılar.

Gazete. yarışmaya katılma süresini kısalttı, duyurusu şöyleydi:

"Yarından sonra gelecek yapıtlar yarışma dışı tutulacaktır."

Ühüüü, kıyamet koptu. Yer yerinden oynadı. Bazı işyerlerinde yemekler yenmedi, bazı işyerlerinde de servis arabalarına binilmedi.

"Ne yani, şu ülkede darbe yapmış bir generalle darbe yapmamış bir general arasındaki farkı belirtme özgürlüğümüz de mi yok?"

Vay vay... Gazete belki bu blöfü bilerek yaptı, belki bilmeyerek, bilemeyiz... Gazetede bir duyuru:

"Bugünden itibaren gazetemizle birlikte her gün kartondan general şapkası verilecektir. Yarışmaya katılanlar bu kartonu kesip yapıştırarak şapka durumuna getireceklerdir. Her yarışmacı, her yapıtı için yedi şapka gönderecektir. General şapkasız yapıtlar yarışma dışı tutulacaktır."

Kes. yapıştır! General şapkalarıyla gitti yapıtlar bu kez gazeteye. Ortalık yerde. öylesine çok general şapkalı insanlar dolaşmaya başladı ki. Şapkalar altı gün biriktirilip yedinci gün gönderildiğinden. kimisi bu yedi günü kafasında general şapkasıyla dolaşıyordu.

"Günaydın generalim..."

"Günaydın..."

"Efendim siz darbe yapmış bir general misiniz, yoksa darbe yapmamış bir general misiniz?"

"Yapmadım, ama düşünüyorum, yapsam mı,

yapmasam mı? Yapsam ne olur, yapmasam ne olur???"

"Üzerinize gülsuyu, ben yaptım efendim."

"A öyle mi? Nasıl, kolay oluyor mu?"

"Tereyağından kıl çeker gibi, radyoyu madyoyu ele geçiriyorsunuz, tamam."

"Ay öyle kolay ha, ben de yapayım bari!.."

Evet yapmışlar...

Daha yarışma sonuçlanmadan ülkede bir darbe daha oldu.

"Bu katılım iyiye işaret değil" demişler yeni bir darbe yapıvermişler...

DAMCI POLİS

Ah, ah nerde o eski günler, ah!.. Solculuğun bile tadı tuzu kalmadı be...

Solcu olmanın, eski tüfek olmanın zararını çok mu çok çekerdin, ama bazen yararı da vardı canım. Zararını polisten çekerdin ama, yararını da polisten görürdün bazen.

Şimdi diyeceksiniz solcu bir insana polisin yararı ne olur?

Olur olur... Olurdu eskiden.

Ah nerde o eski günler?

Kaç yıl oldu bu ev badana boya olmayalı? Şu duvarın rengi bir zamanlar pembeydi, hem de uçuk, ne güzel bir pembe. Şimdi sanki gri. Ya şu odanın rengi, öyle güzel bir yeşildi ki, insanın içine her dakika bahar doğdururdu. Ya mutfak, of of, bir zamanlar kremdi. Şimdi boz bulanık bir şey. Ya tavanlar?... Bakmak canım istemiyor, kapkara olmuş sigara dumanından, tozdan, rutubetten. Bazı yerleri yol yol, harita gibi. Kapıların boyası pul pul döküldü gitti. Kimi yerler el gibi kalktı. Bazı yerler de durduğu yerde sarardı soldu, renk değiştirdi.

Ustalar çağırsam, gelse baksalar, kaça badana boya yaparlar ki, evi baştan başa? Hı, param yeter mi?

Ah nerde o eski günler?

Ben hiç badanaya boyaya para mı verirdim solculuğum sayesinde? Cık, tadı tuzu kalmadı! Hiçbir şeyin tadı tuzu kalmadı!..

Bir sabah çalmışlardı kapımı, yo yo öyle erkenden değil, tüm insanların işe gittikleri bir saatte. Öyle polis insanı alıp götürmek için sabahı, çalışma saatini beklemez, hiç öyle yapmaz. Polis insanı ya gece yarısını biraz geçe alıp götürür, ya da sabaha karşı. En çok sabaha karşı kapını çalarlar ki, telaşlanasın, korkasın diye. Sen telaşlanıp korkmasan bile maksat evde bulunan diğer bireyleri telaşlandırıp korkutmaktır. Kaç kez geldiler, kaç kez güm güm çaldılar kapımı, hem de uykumun en tatlı yerinde... Neyse neyse...

İşte o sabah, üç kişi birden gelmişlerdi kapıya. Birinin elinde kova, ötekinin elinde merdiven, sarışın tıknaz olanın elinde de koca bir torba. Üstlerinde iş giysisi. Uzun boylu olanı dedi ki:

"Günaydın abi, biz geldik."

"Hoş geldiniz," dedim. "Niçin geldiniz sorması ayıp ama?"

Tıknaz sarışın içeriye girmeye çalışıyordu. Uzun boylu olanı cebinden bir kâğıt çıkardı, ev adresimi okudu, sonra adımı okudu.

"Tamam değil mi abi?" dedi.

"Tamam," dedim, "adım soyadım da tamam, ev adresi de tamam, ama ben çağırmadım sizi. Hem ben sizin niçin geldiğinizi de bilmiyorum."

Tıknaz sarışının bir ayağı kapımda, hemen girecek içeri. O dedi:

"Abi biz badana boyacıyız. Siz telefon etmişsiniz şirkete, bizi gönderdiler. Eviniz badana boya olacakmış."

"Yok kardeşim, ben hiçbir yere telefon etmedim, gelin benim evin badanasını boyasını yapın, demedim."

Hop, uzun boylusu yine adresi ve adımı okuyuverdi elindeki kâğıttan,

"Biz kendi gönlümüzle gelmedik ki abi bura-

ya, bakın yazdırmışsınız, yoksa biz niçin gelelim" dedi.

Sarışın tıknaz olanı içeri girmişti bile ayakkabılarını çıkarıp. Tavana bakıyordu ağzını ayıra ayıra.

"Ühüüü. tavan berbat ki berbat, ancak iki üç kat çekersek badanayı, öyle kapatabiliriz, kim bilir nasıl akmış nasıl akmış. Aktı mı abi?"

"Akmıştır. bilmem," dedim.

Uzun boylusu da merdivenle dalmıştı içeri. Merdiveni duvara dayadıktan sonra o da başını yukarı kaldırdı, bakmaya başladı. Elinde kova olanı odaları dolaşmaya başlamıştı bile. Mutfaktan bağırıyordu arkadaşlarına,

"Mutfak krem, ama abi isterse daha koyusunu yapabiliriz. Mutfak tezgâhını da beyaza boyarız kaymak gibi..."

Babalarının evi gibi dolaşıyorlardı. Uzun boylusu torbayı açmış, içinden fırçaları, tinerleri, boyaları çıkarıyordu. Bir yandan da konuşuyordu:

"Abi biz hazırlıklı geldik, işte yığınla boya, yığınla renk, hangisini istersen seç, bize de ki şundan olsun. hemen işe girişelim. Bana kalırsa bu kapıların kirli beyazı çok iyi. neden dersen kolay kolay kirlenmez. Ama ben diyorum ki bu salonun badanasını pembe yapalım. şöyle koyu bir pembe, hı ne dersin abi?"

Tıknaz sarışın benim yerime konuşuverdi:

"Çok iyi olur..."

"Bakın arkadaşlar," dedim, "size ikinci kez söylüyorum. ben evimi boya badana yaptırtmak için kimseyi çağırmadım. Siz kendi kendinize gelmişsiniz."

"Pekiyi bu adres ne?" dedi uzun boylusu. boyuna torbanın içindekileri boşaltıyordu. sanki boyacı dükkânı gibi içi.

"O adresi bilemem, ama ben kimseyi çağırmadım."

Sarışın olanı,

"Çağırmışsındır abi, çağırmışsındır... Bu evin badana boyaya çok gereksinmesi var, sen de görüyorsun" dedi.

"Evet görüyorum," dedim, "haklısınız, ama benim şu sıra badana boya yaptıracak durumum yok."

"Niye?" dedi, uzun boylusu.

"Çünkü param yok arkadaşlar, param!.."

Üçü birden gülerek bağırdılar, sanki kırk yıllık arkadaşlarımmış gibi.

"Amaaaan o da önemli mi? Baştan bize birazını verirsin, kalanını da taksit taksit ödersin, Hilmi sen badanayı hazırlamaya başla şu kovanın içinde."

Torba getirenin adını öğrendim, Hilmi'ymiş.

Hilmi'nin elini tutuverdim:

"Yok," dedim, "sakın Hilmi, şu anda boya badana için verilecek peşinatım da yok."

Üçü birden yine kuşlar gibi öttüler:

"Aaaa, hiç önemli mi, varsın olmasın, peşinatsız olsun."

"İyi ama benim..."

Oracıkta duruverdim, söyleyeceğimi yuttum, şıp diye anlayıverdim, "Ulan Niyazi bunlar polis, vallaha billaha polis, seni gözetlemek, hakkında birtakım bilgiler edinmek için geldiler. Haydi kafanı çalıştır. Gerçekten de bu evin badana boyaya gereksinmesi var, kırk yılın birinde gör şu solcu olmanın yararını, ye avantanı, hı?" Dur bakalım, polis olup olmadıklarını şimdi anlarız.

"İyi ama arkadaşlar, benim şu anda taksit verecek durumum da yok."

Daha hızlı öttüler:

"Sen de sonra verirsin abiii... Bir yıl sonra."

Şimdi polis olup olmadıkları iyice belli olacak.

"Arkadaşlar ben bir yıl sonra da veremem..."

"İki yıl sonra ver abi."

"Ama arkadaşlar ben senet menet de imzalayamam..."

"Hiç imzalama abi."

Tastamam polis bunlar evet evet polis... Basayım mı mührü? Bas Niyazi.

"Arkadaşlar ben bunun parasını hiç veremem."

"Senden para isteyen oldu mu abi?"

Eh şimdi iki elimi ardıma atmanın zamanı, bunlar gerçek polis.

"Salon uçuk pembe olsun, amma fazla uçuk değil ha..."

"Baş üstüne abi!"

"Yatak odasını çağla yeşili isterim!"

"Hayhay abi!"

"Dolapların tümü sütbeyaz olsun!.."

"Sen emret abi!.. Emrin olur..."

Bir giriştiler, ben dedim, "Bunlar bu hızla üç günde bitirir giderler." Nerde?

Her sabah saat tam sekizde geliyorlar, akşam beş buçukta işi bırakıyorlardı, tastamam devlet memuru gibi. Her öğle bir buçuk saat yemek molası. Yok ama, bazı günler onlara yemek hazırlıyordum. pilavdır, kurufasulyedir, cacıktır, falan. Her ikindiüzeri de çay yapıyordum.

Bir kat çekiyorlardı boyayı, bir kat daha, bir kat daha...

"Haa, başkası olsa yapmayız ha' abi, seni çok

sevdim, diyordu uzun boylu olanı. Ötekiler başlarıyla onaylıyorlardı:

"Biz de çok sevdik Niyazi Abiyi.

Arada bir evden çıkıp gidiyordum, bile bile. Maksat karıştırsınlar orayı burayı. Eve bir dönüp geliyordum ki karıştırılmadık yer kalmamış. Mutfak çekmecelerinin içine serdiğim kâğıtlar bile kaldırılmış, altlarına bakılmış. Ah ah, telefonun olduğu yeri öyle sevmişlerdi ki. Ne zaman ben birini arasam veya biri beni arasa, içlerinden biri hemen elindeki fırçayla telefonun olduğu yere geliyor, ağzında bir türkü,

"Yahu buraya amma rötuş yapmak gerekiyor ha," diyor, türküsünü mırıldana mırıldana benim konuşmalarımı dinliyordu.

Bir arkadaşım gelse, biz hangi odada otursak, hemen fırçaları boyaları kapıp o odaya doluşuyor, bir kat bir kat daha vuruyorlardı üst üste. Nasıl olsa devletin boyası fırçası boldu.

Hele mektup yazmaya oturayım, haydi ikisi birden ardımdaki duvara koşuyorlardı, bir yandan boya yapıyor, bir yandan da yazdıklarıma bakıyorlardı. Ben de inadına, çoğu zaman mutfakta, mutfak ocağının dibinde yazıyordum mektuplarımı. Çünkü oranın boyası hiç iyi değildi, ocaktan yağlanmıştı, öyle üç beş katla düzelecek gibi değildi. Sağ olsunlar, bilmiyorum, belki de boya badana işi bitinceye dek orayı on, on beş kez boyamışlardır.

Bilmem yağmurlardan, bilmem raporun geç yazılmasından, tastamam yirmi altı günde bitirdiler benim evin badana boyasını. Kim bilir, belki de bu yağmurlu ve soğuk günlerde başka bir işin peşinden koşmak istemiyorlardı. Evim sıcaktı, çaylarını kahvelerini içiyor, öğle yemeklerini yiyorlardı. Yorulduklarında içerdeki divana sırayla

uzanıyorlardı. Tıknaz sarışın olanı arada sırada bira bile içiyordu. Hiç görevinin başında içki içebilir miydi? Niyazi'nin evinden rahat yer olur mu?

Ben de onları bir günden bir güne olsun utandırmadım, "Siz polissiniz, biliyorum" demedim. Onlara boyacı Hilmi Usta, Kadir Usta, Refik Usta gibi davrandım.

"Bu duvarın işi bitti" dediklerinde, duvarın karşısına dikilip,

"Fiiiyyyi," diye ıslık çalıp, "çok güzel olmuş" dedim, kutladım. Onlar da benim kurufasulyeyi çok güzel pişirdiğimi, hanımlarının bile böyle pişiremediğini söylediler. Kurufasulye pişirmeyi bile öğrendiler.

Haa, onlar da beni izlediklerini belli etmemeye çalıştılar. Karşılıklı rollerimizi çok iyi oynadık. Yalnız arada bir o da üçü değil, yalnız biri, o sarışın tıknaz olanın polis damarı tutuyor, herhangi bir şey oldu muydu,

"Haa işte onu yatıracaksın sopanın altına, ıslatacaksın ıslatacaksın, sonra kıçına da copu sokacaksın, sonra da elektriğe" derken, ötekiler bir öhhö, bir ıslık, sarışın tıknaz olanı kendine geliveriyor.

"Elektriğin kilovatı da amma pahalılandı ha," diyor, kesiyordu.

Yirmi altıncı günün akşamı uzun uzun vedalaşıp öpüştük. Uzun boylusu,

"Eee abi sana öyle bir badana boya yaptık ki artık bu yıllarca gider," dedi. "Ama arada bir mutlaka gelip bakmalıyız, rötuşlamalıyız abi."

"Elbette elbette, dedim. Onlar gelmediler, ama başkaları geldiler. Elinde boya fırçalarıyla çok gelen giden oldu:

"Abi beni Refik Usta gönderdi, bakacağım bakalım dökülen, atan bir yer var mı, varsa boyayacağım."

Ah, ahh nerde o eski günler?

Ben muslukçuya da para vermezdim... Haftası geçmez muslukçunun biri dayanırdı kapıya, adımı soyadımı söyler,

"Dükkâna haber bırakmışsınız," derdi.

Ev olur da damlayan musluk, sızdıran yer olmaz mı?

"Param yok ama," derdim.

"Olsun olsun önemli değil, sonra verirsin," der işe girişirlerdi sucu polisler.

Ühüü, radyocu polis vardı, elektrikçisi vardı, damcı polis bile vardı.

MEMUR MUHSİN'İN MASASI

Olay tastamam kasım ayının yirmi ikisinde oldu.

Memur Muhsin o sabah daireye geldiğinde bir de baktı ki, masası yerinde yok. Öteki memurlarla birlikte girmişti daire kapısından içeriye, onlarla birlikte çıkmıştı yukarıya, arkadaşları birer ikişer masalarının başına otururlarken, o da masasına doğru yönelmişti ki, taş gibi donup kaldı. Masası yerinde yoktu. Dört çekmeceli masasının üzerindeki dünden kalma evraklar yere indirilmiş, masa uçmuş gitmişti.

Evet evet, ilk kez usuna öyle geldi Memur Muhsin'in. Pencerenin yanındaydı masası, evraklardan, kapalı yerde çalışmaktan sıkıldığında, hep masasının uçmasını isterdi, ama ardındaki sandalyesiyle birlikte, sandalyenin üzerinde kendisiyle birlikte... Uçmak uçmak, kırlara doğru açılmak, ırmakların üzerinden döne döne dağları aşmak, sonra tam iş saatinin bitmesine beş dakika kala pencereden içeriye süzülerek girmek... Ve ardından paydos ziliyle, işi bırakıp gitmek. Onun için mırıldanıverdi,

"Bensiz mi uçtun masacık?" diye.

Böyle mırıldandı, bir yandan da sanki gerçekten masa dışarıda hâlâ uçuyormuş gibi pencereden uzaklara baktı. Kentin o bilinen uğultusundan, araç kalabalığından başka bir şey göremedi.

"Arkadaşlar," dedi, "benim masa uçmuş!"

Çekmecesine sigarasını yerleştiren, evden getirdiği bol ekmekli kıt peynirli tostunu öğleye saklamak için çekmecenin ucuna atmaya çalışan, kulağını temizleyen, sivilcesiyle oynayan, gazetesinin baş sayfasına bakan, dışarıdan aldığı küçücük simiti kocaman ağzıyla iki lokmada yutan memurlar, Memur Muhsin'i duymadılar bile.

Sandalye durduğu yerde duruyordu, ama masanın yerinde yeller esiyordu.

"Eee ben nasıl çalışırım şimdi?" diye düşündü Muhsin.

Bu kez yüksek sesle bağırdı:

"Arkadaşlar!.."

Gazete kapandı, simit unufak oldu dişler arasında, kulak temizliğine küçük bir ara verildi, birinin eli çekmecenin içinde öylece kaldı, öteki çekmecesini yarı kapattı.

'Yahu benim masam uçmuş!.."

"Aaaaaaa!.."

Bu "Aaaa" sesi ortak çıktı. Göremeyenler ayağa kalktılar, baktılar, gerçekten Muhsin Beyin masası yoktu. Altı dosya, bir kocaman kara kaplı defter, dokuz tane büyük, içi dolu sarı zarf oracığa, yere bırakılmıştı.

Sivilcesiyle oynayan, tiz bir kahkaha attı:

"Masasız memur, cepsiz pantolona benzer," dedi. Bir tiz kahkaha daha koyuverdi.

Kulağını temizleyen.

'Yere bağdaş kurar çalışırsın Muhsin Bey," dedi.

Oysa sandalyesine bile oturmamıştı Muhsin Bey, tam masasının olduğu yerde, bir elini bilinçsizce sandalyesine atmış (Ne olur ne olmaz, sandalye de gider diye mi acaba?) dimdik oracıkta duruyor, arada bir sanki masasını görecekmiş gibi pencereden bakıyordu.

Odacı girdi içeriye. Daha ona sorulmadan anlatmaya başladı:

"Bütün masaların tozunu aldım, tam Muhsin Beyin masasına sıra gelmişti ki, dondum kaldım, şaştım kaldım, masa yerinde yoktu."

"Eeeee?"

"Yoktu diyorum işte size."

"Uçmadı ya bu?"

Arkadaşlarının odacıya böyle sormaları üzerine, yine Muhsin Bey fırladı, pencereden uzaklara baktı, gökyüzüne baktı.

Şef geldi. Müdür yardımcısı geldi. Müdür geldi.

Hayır, müdür masanın yanına dek gelmedi. Kendi odasına geldi, olayı koltuğuna oturduktan on dakika sonra öğrendi.

"Efendim Muhsin Beyin masası çalınmış."

"Kim bu Muhsin Bey?"

"Sayım memurumuz müdür bey, onun masası."

"Çalınmış mı?"

"Evet efendim, sabah odacılar gelince masayı yerinde görememişler. Masa hiçbir yerde yok."

"Demek öyle ha? Koskoca masa çalınmış ha? Pekiyi o Muhsin ne yapıyor şimdi?"

"Masasının yerinde dikilip duruyor beyefendi."

"İyi, dikilsin dursun, belki masasını nerede yitirdiği aklına gelir."

"Beyefendi, masanın üzerindekileri yere bırakmış hırsız, tutanağı tutuldu beyefendi, bir büyük defter, altı dosya, dokuz tane büyük sarı zarf, bunlara hiç dokunmamış hırsız, masayı almış gitmiş."

"Masayı alıp gittiğine göre, masanın hırsız için bir önemi olmalı."

"Biliyorsunuz beyefendi, devlet dairelerinin hiçbirinde antika masa yoktur. Hele hele dört yıllık bir memurun masası ne olsun ki? Gerçi Muhsin Beyin masası kaplama çamdı, diğerlerininki meşe. Ama çam kaplama masanın ne özelliği olabilir ki hırsız koskoca şeyi çalıp götürsün?"

"Olabilir...

Müdür, yumruğunu sert vurdu masaya, daire müdürü gibi değil, hırsızlık masası başkomiseri gibi.

"Çağırın şu salağı bana!"

Müdür, Memur Muhsin'in yüzünü bile anımsamıyordu, ama koskoca masasını çaldıran bir memur, ona göre salaktan başka bir şey olamazdı. Zaten salak olmasa...

Memur Muhsin, önünün iki düğmesini de ilikledi altlı üstlü, kravatını düzeltti, kapıyı tıklattı. İçeri girer girmez müdür haykırdı:

"Ödeyeceksin çam kaplama masayı! Ödeyeceksin çünkü onu sen çaldırdın. Nasıl çaldırdın, hırsıza peşkeş çektin, nasıl peşkeş çektin, çünkü paranı masanın çekmecesinde saklıyordun. Hırsız çekmeceyi açamayınca, masayı olduğu gibi aldı götürdü."

Memur Muhsin başı önünde, vızıldar gibi,

"Benim hiç param yok ki müdür bey," dedi. "Aldığımla zaten zor geçiniyorum."

İşte tam bu anda, hiç yerinden kalkmaz o müdür, ayağa kalkıverdi. Muhsin'in yanına yaklaştı:

"O zaman masada başka bir şey saklıyordun?"

"Ne saklayabilirim ki beyefendi?"

"Onu sana sormalı. Şimdiye dek hiçbir daireden hiçbir memurun masası çalınmamıştır bunu

bil. Haydi itiraf et, söyle, masanın gözünde ne saklıyordun?"

"Hiçbir şey beyefendi, iki gözüm kör olsun ki hiçbir şey saklamıyordum."

"Pekiyi o zaman bu masanın değeri neydi?"

"Bilmiyorum beyefendi. Öyle herhangi bir özelliği olan bir masa değildi, hatta çekmecesinin biri çok güç kapanıyordu, ancak tekmeleyerek kapatabiliyordum, sonra bir yanı da iyice sallanıyordu."

Müdür yine bağırdı:

"Önemli olan masa değil, içindekiydi, anlıyor musun, içindekiydi!"

Yüreği hırp etti Memur Muhsin'in. Elbette ya, hiç usuna gelmemişti o ana dek, masanın alt çekmecesinde, hani şu çok zor açılıp kapanan, anahtarı yuvasına uymayan, açıldı mıydı kapanmayan, kapandı mıydı açılmayan o gözde bir kadın külotu vardı. Ah ah, ne de beğenerek almıştı o kadın külotunu, kaç kez vitrinin önünden geçmiş, geri dönmüştü. Sonunda bir gün hızla dükkândan içeri girmiş, bayan satıcıya göstererek,

"Şu külotu almak istiyorum," demişti.

"Şu mor külotu mu efendim?"

"Evet..."

Kötü bir şey değildi ki yaptığı Memur Muhsin'in, sözlüsü için almıştı. Daha nişan olacak, düğün olacak, evlenecek, ondan sonra külotu karısına verecekti. Onca da para vermişti o mor külota. Masayla birlikte külot da gitmişti. Memur Muhsin içini çekti. Müdürü,

"Yaaa," dedi, "ben içindeki neydi deyince içini çekiyorsun. Bir kez daha söylüyorum, değerli olan masa değil, içindekiydi."

Memur Muhsin içinden, "Evet" dedi. "O denli

beğenerek almıştım ki o külotu. Ama bir külot için de koskoca masa, yo olamaz..."

Son kez bağırdı müdür:

"Bu devlet bir masa mı alamayacak yani, bir memuruna masa mı bulamayacak yani? Bulur da, alır da, ama asıl önemli olan, niçin çalınmıştır?"

Ülkede birlik ve beraberliğe her zamanı an daha çok gereksinme duyulduğu için o gün öğleden sonra gözaltına alındı Memur Muhsin Bey. Tastamam saat on beşi otuz beş geçe. O saate dek Memur Muhsin görevinin başındaydı. Sandalyesine oturmuş, masasız iş yapamadığı için sağına soluna bakınıyordu. Arada bir masa olmadan, sandalyesiyle de uçulabileceğini düşlüyor, uçarken belki kırlarda masasına raslayacağını düşünüyordu ki, iki sivil yanına yaklaştı, kulağına, kendileriyle gelmesini fısıldadılar.

Memur Muhsin şimdiye dek memurluğunda hiç fısıltıyla iş yapmadığı için, sesli sesli sordu:

"Niçin sizinle geleceğim, siz kimsiniz?"

"Polisiz, biz," diye fısıldadı biri.

Memur Muhsin sesli sesli,

"Demek polissiniz öyle mi" dedi, aralarında gitti.

Polis sözcüğünü duyunca, kulak temizleyen sivilcesine el attı, çayını içen yarıda bıraktı, bir hanım çorabından tel kaçırdı, biri ak gömleğini tükenmez kalemle çizdi, birlik oldular, fısfısladılar...

"Aaaa!.."

"Yaaaa!.."

"Haaaaa!.."

Memur Muhsin?...

Memur Muhsin gözaltında...

Ülkede birlik ve beraberliğe her zamandan daha çok gereksinme olduğu için herkesin yapışması gerekli. Onun için Muhsin'i de yere yapıştırdılar. Memur Muhsin yere yapışık. yamulmuş ağzıyla konuşuyordu:

"Yoktu, masada hiçbir şey yoktu."

Hayır vardı. Sen çok önemli bazı evrakları masaya saklamış olabilirsin. Örneğin devletin önemli gizleri???"

"Ben sayı sayı..."

"Ne diyorsun?"

"Ağzıma çok vurdunuz, konuşamıyorum.

"Konuş konuş..."

"Ben sayım memuruyum, istatistik... Benim elimden inekler öküzler geçer, ülkede kaç inek var, kaç öküz var, bunlar devlet gizi değil ki."

Sonunda yere yapışmaya daha fazla dayanamadı Memur Muhsin, o çok önemli şeyi de söyledi.

"Don vardı," dedi.

"Hıı," dedi sorgulayan, "demek işin içinde kadın parmağı da var?"

Ah, oysa Muhsin hiç bunu söylemek istemiyordu. O mor külot sözlüsünündü, evlenince ona hediye edecekti. Evde. annesi görsün istemiyordu. onun için dairesindeki çekmecesinde saklıyordu. Ama nerden bilebilirdi ki, bir gün masası çalınacak, çalınan masa yüzünden siyasi polislere düşecek? Ve sözlüsüne aldığı mor külot gazetelerde manşet olacak...

"Memur Muhsin Alay Ediyor. Masanın Çekmecesinde Sözlüme Almış Olduğum Mor Külot Vardı Diyor."

Pekiyi bu haber nasıl dışarıya sızıyor? Haber dediğin ne ki, su gibi bir şey, sen yeter ki sızdırmak iste...

"O Don Diyor Ama, Memur Muhsin'in Masasında Çok Önemli Devlet Gizleri Vardı."

"Küçükbaş ve Büyükbaş Hayvanların Sayısının Altında Yatan Giz Nedir?"

"Niçin Memur Muhsin Öküzlü Rakamların Altını Kırmızı Kalemle Çizmiştir?"

Memur Muhsin, yerden söküllüp adam adam bir sandalyeye oturtulunca, hemen yine masasıyla birlikte uçmaya başladı. Uçup uçup düşlere dalıyor, sözlüsüne aldığı mor külotu kaleminin ucuna geçirerek masasına bayrak yapıyordu.

Köşe yazarları, olay soruşturmada olmasına karşın dokunduruyorlardı:

"Ortada hiçbir kanıt yok, ne masa, ne belgeler. ne külot?"

Mor külotlar vitrinlerden çekilmişti, zaten kimse mor külot almıyordu ki. Mor külotu olanlar balkona değil. yıkadıktan sonra banyonun havluluğuna asıyorlardı, ne olur ne olmaz diyerekten.

Öyle neşeli geçti ki Memur Muhsin'in duruşması, herkes güldü. Onca gün yere yapışık kalmış Muhsin bile güldü.

Bunca gülmeden sonra elbette salıverildi Memur Muhsin. Ve salınır salınmaz daha evine gitmeden görevinin başına koştu. Arkadaşları onu coşkuyla karşıladılar. Hatta içlerinden masasını Muhsin'e vermek isteyen bile oldu. Ama o istemedi, masasının olduğu yere gitti. Dimdik bekledi. Beklerken bir gazeteci durumu resimledi. Resim devrisi günü gazetede çıktı. Bir işadamı, Memur Muhsin'e masa hediye edebileceğini söyledi. Bu iki haber yan yana çıktı. Bakan, "Devlet, memuruna masa alacak güçtedir" diyordu.

Dört gün sonra Memur Muhsin çok sevindi. Masasına kavuştuğu için değil canım, nasıl olsa masasını devlet alacaktı. Asıl sevinci sözlüsü, ev-

lerine "Geçmiş olsun"a gelmişlerdi annesi babasıyla. Bir ara mutfakta sözlüsü Muhsin'in kulağına fısıldadı, "Bana alacaksan mor değil, pembe külot al" dedi. Çok sevindi Muhsin bu söze, yanakları pembe pembe oldu.

Pekiyi masa ne oldu?

Yok canım dedik ya, masanın ardına değil, Muhsin'in ardına düştüler diye. Oysa masayı yaşlı odacı yürütmüştü, şöyle bir sallamış masayı kütürt, üç parçaya bölmüştü. Cumartesi pazar, oğluyla taşımıştı evine, oh ilikleri ısınmıştı sobada yanarken masa. Külotu da Asiye Gelin giyiyordu mor don olayından habersiz.

Gazeteciler bir resimlediler, iki resimlediler, ondan sonra vazgeçtiler. Belli ki devlet baba, Memur Muhsin'e masa almayacaktı. Çok beklemedi o da, önce dosyayı kucağına koydu yazdı, sonra uzun bir tahta parçası buldu, dizine aldı, koydu üzerine evraklarını, yazmaya başladı. Sonra da masayı iyice unuttu, alışmıştı artık böyle çalışmaya... Arada bir canı sıkılınca, bu kez o tahta parçasına binerek kırlara doğru uçuyordu.

•

Pekiyi biz bu öyküyü boşuna mı yazdık? Memur Muhsin tahta parçasına binip uçsun diye mi?

Yo...

Memur Muhsin'in masası gazetelerde manşetken, hani şu "Niçin Memur Muhsin Öküzlü Rakamların Altını Kırmızı Kalemle Çizmiş?" diye manşetler atılırken ve de halk mor külotu konuşurken, akaryakıta, şekere, una, beze, beyaz eşyaya, ilaca, ulaşıma, telefona, sülfata öyle bir zam geldi ki...

Yine diyenlerin boynuna vebali günahı, biri-

leri bir ihaleden öyle bir kazanmıştı ki, bir koca adam öyle bir haraç yemişti ki ve de dostumuz müttefikimize öyle bir öpücük verilmişti ki...

Ama ah şu Memur Muhsin'in masasıyla, sözlüsünün mor külotu, hepsini geride bıraktırmış, bu haberleri birer sütuncuk, ikişer sütuncuk haberler yaptırıvermişti.

GENEL İSTEK ÜZERİNE

Hiç parkta düşünmemiştim. Günlerdir karlı yağmurlu giden hava birdenbire açınca. öğle sonu kendimi parkta buluverdim. Güneş ısıtmıyor ama. ışıltısı yetiyor. sarındım paltoma. oturdum bir kanepeye, düşünmeye başladım. Yazacağım öykünün çatısını kurmuştum aslında. ama ben istiyordum ki öykünün çatısı biraz daha genişlesin. içine başka şeyler de girsin. Bilmem. belki de günlerdir onun için masanın başına geçip yazmamıştım bu öyküyü. İçinde bir şeyler eksikti. onu bulmaya çalışıyordum. Okuyordum. kalkıyordum. pencereden bakıyordum. çay içiyordum. kahve içiyordum, düşünüyordum... Yatarak düşünüyordum. uzanarak düşünüyordum. masanın başına geçip düşünüyordum.

"Neydi eksik olan?"

Yoksa öyküye bir kahraman daha mı gerekliydi? Öykünün anlatıldığı yer mi yanlıştı? Öykünün bitişi. anlatılan öyküye uygun muydu. başka bir son mu bulmalıydım? Yoksa. evet yoksa öyküyü biraz daha mayalanmaya bırakıp sonra mı yazmalıydım?

İşte tam ben böyle öyküyle karakucak güreşirken birden hava açmasın mı, güneş pırıl pırıl parlamasın mı?

Bindim otobüse. ilk parkı görünce otobüsün dur düğmesine bastım. otobüs durdu. indim. Yüz metre yürüdüm. parka girdim. Park sanki yeni kaynamaya başlamış bir tencere. ufaktan ufak-

tan tütüyor, buhar çıkarıyordu. Kanepeler ıslak değildi nedense. Benden önce gelmiş bir yığın insan kanepelere oturmuşlar, paltolarının, mantolarının yakalarını kaldırmışlar, elleri ceplerinde, güneşle birlikte, sanki gırtlaklarına biraz daha güç gelmiş gibi sesli sesli konuşuyorlardı.

Kendime kıyıda bir kanepe seçtim, oturdum.

Of, gerçekten düşünülecek bir yer. Ne evde uzandığım kanepeye benziyor, ne yatağa, ne de dimdik oturduğum sandalyeye. Hele hele, o pencereden baktığım bozbulanık görüntüye hiç benzemiyordu. İşte burada düşünülür, öykünün terazisi dengelenir.

Evet, şimdi öyküdeki kahramanlara bakalım, kaç kahraman var öyküde? Bir genç kız, bir onun ardına düşen genç memur, kızın annesi, babası... Haa, genç erkek memurun da annesi var. Bunlar topluca bir evde oturabilirler mi? Üç tane de ufaklık var kız tarafında. Bir de kızın müdürü var ki, anasının gözü bir herif... İşte bu müdür...

"Selamünaleyküm dedik efendi?"

"Ha şey, bana mı dediniz?"

"Sana dedim ya!"

"Duymadım afedersiniz..."

"Belli belli, çok dalgındınız, ondan duymadınız. Niye ki öyle dalgınsınız?"

"Şey, düşünüyordum da," dedim.

Adam şöyle bir yan dönüverdi bana, aman aman bir anda sanki en büyük öğretmen oluverdi, elini böyle böyle yaparak,

"Yooo efendi yooo," dedi, "düşünme, hiç düşünme, çünkü her şey dünyada Allahın izniyle olur. Allah buyurmadıktan sonra kuş kanadını oynatamaz. Sen istediğin kadar düşün, ama o şuracığında yazılıysa, hiç mi hiç önüne geçemezsin, o iş olur. Buna alınyazısı denir, yaaa. Onun için

sen boş yere düşünürsün. Yoksa hanım falan mı bıraktı gitti seni?"

Şimdi tutup adama, 'Yok kardeşim, bir öykü yazacaktım onu düşünüyorum" desem, anlamayacak, onun için başımı salladım.

"Düşündüğün şeye bak," dedi. "Allah onun cezasını verir. Sen işi Allaha bırak, hiç hiç düşünme. Bak şimdi bir gün peygamber efendimiz..."

Adam öğretmen değil, meğer din hocasıymış, anlattı da anlattı, anlattı da anlattı. Ben,

"Şey kalkayım," dedikçe adam kolumdan tutup tutup oturttu.

Hiç düşünmememem gerektiğini sekiz on tane dinsel öyküyle bana anlattı, ben kalkamadım, o kalktı, çünkü ikindi namazını kılmaya gidecekmiş camiye. Oh be, dünya varmış be. Yo hayır, din hocası falan değilmiş, emekli meteoroloji müdürüymüş, canım sıkıldıkça geleymişim bu parka, bana daha ne öyküler anlatacakmış, ne öyküler, Allah bizim yerimize düşünürmüş, biz hiç mi hiç düşünmemeliymişiz...

Defoldu gitti. Gitti ama, benim de belki bir saatim...

Evet. şimdi bir de kızın ardında dolanan anasının gözü o müdür var. İşte bu müdür...

"Abi be. dikkat ettim, senin böyle parmakların oynuyor...

Sıçradım. Yanımdaki adam da sıçradı.

"Hop abi." dedi korkuyla, "yanına oturduğumun ayırdına varmadın. Ben dedim yoksa abim hapçı mı?"

"Yo, şey, ne hapı?" dedim. "Düşünüyordum da..."

"Hıı, ondan mı sıçradın abi? Bana kalırsa hiç düşünme abi. N'olacak düşüneceksin de? Benim bir amcam vardı, düşüne düşüne ülser veremi ol-

du. Karısı bir yandan, biz bir yandan ona çok söyledik. Babam iki güne bir giderdi, abi boş ver düşünme derdi, amma bizim amca ne karısını dinledi, ne babamı, düşüne düşüne sen sağ ol boyladı öteki dünyayı. Yok ha, borcu falan da yoktu. İşte, olur olmadık şeyler bulur düşünürdü bizim amca."

"Ben öyle olur olmadık şey düşünmüyorum kardeşim", dedim.

"Ya ne düşünüyorsun abi?"

"Canım işte günlük şeyler ama, günlük şeylerin insana yansıması..."

"Haa enflasyon dalgası falan... İyi de abi, şimdi sen bu enflasyonu düşünüyorsun, düşün babam düşün, düşün babam düşün, indirebilecek misin ha aşağıya, yooo... O zaman? O zaman bırakacaksın, bunu büyüklerimiz düşünsünler. Abicim bizim işimiz değil düşünmek bunları, büyüklerimiz var, bizim yerimize düşünürler elbette değil mi ya?"

"Ya ya," dedim.

"Demek enflasyonu takmıştın kafaya haa, boş ver be abi... Bu dünyada var ya, şuncacık bile düşünmeyeceksin, tadını çıkaracaksın tadını. Bugün varsın, yarın yok. Değer mi be abi? İnsana bu saksı gerekli, saksıyı fazla üzmeyecek, fazla yormayacaksın. Yaa haydi bakalım şimdi bunun şerefine yakalım birer sigara."

"Ben sigara içmem ki," dedim.

Fırladı kalktı yanımdan.

"Canın sağ olsun abi, ben şimdi birinden bulurum..." dedi.

Yanımdan uzaklaştı, döndü, öteden seslendi:

"Sakın ha, niye sigara içmiyorum diye kafana takıp düşünme, dedim ya, ben birinden şimdi bulurum, hoşça kal!.."

Başımı salladım.

Evet, şimdi erkek memurun salt annesi mi olsun, yoksa evde kalmış bir deli kız kardeşi mi olsun? Tam bu sırada o kadıncağız da bir koca bulmuş olsun...

"Boyayalım mı abi?"

Pekiyi, onun bulduğu koca nasıl olsun?

"Boyayalım mı abi?"

Evet, bir ses, bir gölge, ama ben kahramanlarımla birlikteyim, onların içindeyim. Seslendim:

"Hayır boyama, şimdi düşünüyorum."

"Düşünme abi, nasıl olsa Fener yenecek bu hafta."

"Ne feneri?"

"Yoksa Beşiktaşlı mısın abi?"

"Hayır hayır boyatmıyorum, tamam mı çocuğum, boyatmıyorum."

"Amma Fener yenecek..."

"İyi iyi, yensin..."

Çocuk gitti galiba. Evet evet gölgesi yok, sesi de...

Kızın müdürü büyük bir rüşvet yiyecek, daha önce de çok rüşvet almıştır. Kız bunu bilmektedir. Bildiğini de konuştuğu erkek memura anlatmıştır...

"Karadeniz'de gemilerin mi battı bey?"

Hı, hep bu espri yapılır. Oysa Karadeniz'de gemiler batarsa batsın, belki de armatörün hoşuna gider, sigortadan bir yığın para alır geçer. Eh adam yaşlı ya, kendinde baba otoritesini görüyor hemen.

"Düşünme öyle derin derin, bu kafa gerekli sana evlat. Hı anladın mı dediğimi, bu kafa bu?"

Adam, parmağıyla kafamı dürtüyordu, dedik ya baba pozunda, sesini de biraz artırdı, dürte dürte:

"N'olacak ha düşüneceksin de n'olacak? Söyle bakalım bana, ben kaç yaşındayım?"

Adam dürtüyor, kafam sallanıyor. Hiç değilse, elindeki bastonla dürtmüyor.

Şöyle bir baktım,

"Eh, altmış, altmış beş," dedim.

"Yetmiş beş!" diye gürledi.

Kulağımın dibinde top patladı sandım.

"Niye dincim ha, niye dincim, düşünmedim de ondan. Ne derler ha, ne derler 'düşün düşün, boktur işin' derler, demezler mi ha?"

Adam nerdeyse bastonu sallayacak bana. Başımı salladım.

"Öyle derler efendim."

"O zaman niye düşünüyorsun bakalım kukumav kuşu gibi. Şu şöyleymiş, bu böyleymiş, yo yo, hiç düşünmeyeceksin. Şu yaşımda, şimdi eve gidince açıyorum televizyonu, içiyorum adaçayımı ıhlamurumu, ohhh, ilkin o herkesin izlediği dizi, onun ardından haberler, onun ardından varsa bir dizi daha, haydi bakalım giriyorum yatağıma, ohhh... Dur daha dur, ben seksenimi de göreceğim, doksanımı da."

"Yüz yaşınızı da görürsünüz," dedim.

"Ha şöyle," dedi. "Niye yüz yaşımı göreceğim, çünkü düşünmüyorum, incesini uzununu, eğrisini doğrusunu... Benim bir tane oyum var, onu da çağırdıklarında giderim sandığa atarım gelirim, gerisine ben karışmam. Sen de karışma. Ne demişler, ayağını sıcak tut başını serin, öyle düşünme derin derin..."

Başımı salladım.

"Ah," dedi, "nedense böyle kuru yerlerde oturamıyorum, eh fazla yaşlılık kurudu her yanımız, haydi bana izin."

Bastonu kaldırdı, kafama indirecek sandım, indirmedi, tehdit eder gibi salladı.

"Yok ha, düşünmek yok!" dedi.

"I ıh, yok," dedim.

Bastonundan yana, yıkıla yıkıla gitti yaşlı adam.

Nerde kalmıştık?

Ne nerde kalmıştık?

Öykü canım. Düşünüyordun ya???

Aslında müdür, bir devlet memuru gibi yaşamıyor, çok zengin biri gibi yaşıyor. Hem hırsız, hem zengin, hem memur, hem garsoniyeri var. O da bir panik içinde. İyi de niçin bu müdür üzerinde fazla duruyorum? Gereği yok ki.

Asıl genç kızın ikili kişiliği üzerinde durmalıyım. Bir memur kişiliği, bir de olmak istediği kişiliği. Zengin bir evlilik ve evin hanımı. Hiç çalışmayan, hizmetçisi olan bir ev. Birden durduğu yerde kendini öyle bir evin hanımı sanıp annesini hizmetçi, babasını da uşak gibi görüyor... O anda yürüyüşü değişiyor, sesinin tonu değişiyor, anne babaya, baba anneye bakıyor. Acaba kızlarını bir doktora???

"Ne doktorlara götürdük, ne doktorlara... Amaaan, Allah göstermesin kafayı üşüttü de evinden yuvasından oldu."

"Kim" diye sordum.

"Hayriyanımın damadı oğlum."

Kadın orta yaşın biraz üzerindeydi, yanıma oturmuş nedense bana oğlum diyordu.

"Kaşların kalkıyor iniyor, elin durmadan oynuyor, e zıplıyorsun da, nedir derdin, bir derdin mi var?"

"Düşünüyordum da hanımefendi," dedim.

"Vah vah, tam Hayriyanımın damadının derdinden. O da düşüne düşüne üşüttü. İlkin bu Fa-

ruk kitaplarla bozmuş aklını, her akşam evin erkeği evine ne getirir, ekmek getirir. Yo, bu Faruk kitap getiriyormuş, eh roman moman ne denli okunur, yarım saat bir saat, yooo bu Hayriyanımın damadı sabahlara dek okuyormuş. Çok söylemiş Hayriyanım, 'Bu okuduğun şeylerin sana zararı dokunacak' demiş. Ama damadı inanmamış. Sonunda bir gün bunu polisler alıp götürmüşler. Kaç gün sonra geri getirmişler, oğlan hayretmedi ondan sonra düşüne düşüne iyice üşüttü."

O parlak güneşli günde, genel istek üzerine hiç düşünemedim.

Acaba diyorum, her alanımıza, her parkımıza, her caddemize, her sokağımıza birer tane Rodin'in Düşünen Adam yontusundan mı koysak?

HASTANEDEN NASIL KAÇTIM?

Salı

Viziteye gelen doktor, yanındakilere,

"Tamam, taburcu olabilir," deyince yüreğim hırp etti.

Buna hiç hazır değildim. Gerçi kafamdan bir yığın plan yapıyor, bunları nasıl uygulayacağımı uykularım kaçıncaya dek düşünüyordum amma, bana bakan doktorun böyle pat diye, birdenbire "Taburcu olabilir" diyeceğini hiç ummuyordum.

Doktor yüzüme baktı, yüzümdeki, taburcu olmanın sevincini görmek istedi. Ama nerde bende o sevinç; nasıl vereceğim hastane masraflarını.

"Sevinmiyor musun?" dedi doktor.

"Nasıl sevinmem, çok seviniyorum," dedim.

Nasıl sevinebilirim ki? Kim bilir kaç lira isteyecekler? Şu iki yatak ötemde yatan hastadan bir para istediler ki, o günü ateşim birdenbire yükseliverdi. Ortada fol yok yumurta yokken, doktorlar bile şaştılar, niçin ateş yükseldi diye. Niçin yükselmesin ki, o adamın masrafı benim yanımda hiç kalır. Kim bilir benden kaç lira isteyecekler?

Yoksa boş verip ölse miydim?

Evet evet ölsem daha iyiydi. Az sonra hastanenin saymanı geldi, elinde bir de hesap makinesi, hesabı benim yanımda yapıyor ki inandırıcı olsun diye. İnansam inanmasam n'olacak, bende para yok ki.

"Eveeet..."

Adam bana bir kâğıt uzattı. Üzerinde rakamlar yazılı.?. Aman aman keşke gözümden ameliyat olsaydım da kör olup görmeseydim, keşke beynimden ameliyat olsaydım da algılayamasaydım.

Tuh kafa, boş verip ölsen daha iyiydi.

"Ne zaman ödeyip taburcu olmayı düşünüyorsunuz, bugün mü, yarın mı? Telefon etmek istediğiniz bir yer var mı?"

Bana bir nöbet geldi, üşüme nöbeti. Zangır zangır titremeye başladım; her yanım dondu, çenem bile titredi, o titrek çeneyle saymana neler söyledim bilmiyorum, sayman gitti, hemşire geldi,

"Sende sıtma da mı var" diye sordu.

Battaniyeyle sırtımı bastırdı, ateşime baktı, nabzıma baktı...

Ah ben nasıl öderim bu parayı?

Öğleden sonra görüşme saatinde karım geldiğinde ancak kendime gelebilmiştim. Beni sapsarı yüzle görünce,

"Yoksa taburcu mu oluyorsun?" diye sordu.

"Evet," dedim.

Verilmesi gereken parayı söyledim karıma, karım bir çığlık attı ki başucumda. Hemşire bir şey oldu sandı, koşa koşa geldi. Karımı ağlar görünce,

"Üzülmeyin canım, o titreme geçer, kocanız taburcu oluyor bugün, sevinsenize," dedi.

Karımla birlikte hemşireye baş salladık.

Karım gitti.

Çarşamba

Sayman yine erkenden geldi.

"Bugün çıkıyorsunuz değil mi?" dedi.

"Şey evet, karım para bulmaya gitti," dedim.

Oysa karının para mara bulacağı yoktu. Zaten o parayı biz ne bir yerden borç alabilirdik, ne de borç alsak ödeyebilirdik. Burada da hiç tanıdığımız yoktu. Hanımın kız kardeşinin yanına gezmeye, daha doğrusu ben bir iş bulabilir miyim bu kentte umuduyla gelmiştik; bir gece rahatsızlanmış, ıpar topar bu hastaneye getirilmiş ve ameliyat olmuştum.

Ne bacanak verebilir bu parayı, ne de baldızın o iki bileziği karşılayabilir bu hastane masrafını. Hem bakalım baldız, bileziklerini kolundan çıkarmaya razı olur mu? Zaten durup durup diyormuş bizimkine: "Siz kocanın ameliyatını yaptırtmak için mi geldiniz yoksa buraya?" Yo hayır, benim böyle bir rahatsızlığım olacağını hiç düşünmüyordum, yoktu böyle bir rahatsızlığım.

Yoksa boş verip ölse miydim? Beni hastaneye yetiştirirlerken, "Yok hayır istemiyorum, bırakın öleyim" mi deseydim?

İş işten geçti, yirmi altı gün yattın bu hastanede, ameliyat oldun, şimdi adamlara desen, "Neyi kesip biçtiyseniz koyun geri yerine, benim param pulum yok." Hıh, o bacanağının hastaneye yattığın gün yatırdığı para, senin yirmi altı günlük yatak yemek parana yetmez...

Hay Allah yahu, ameliyat ipliği o denli pahalı olur mu? Yorgan ipliğiyle, misinayla dikselerdi ya!..

Anladım, Hastabakıcı Hıdır gözlerini ayırmıyor benden. Tuvalete gidiyorum, hop ardım sıra; öteki koğuşa gidiyorum, hop ardım sıra, demek ki uyarılmış Hıdır, "Bu kaçar maçar, izle," denmiş.

Tuh şu kafa!.. Dün kaçacaktım. Evet evet, daha sabıkalanmadan hemen dün kaçacaktım. Bu sabıkalanmak sözünü ben uydurmadım, yandaki koğuşta kırk gündür yatan biri söyledi.

"Taburcu denildiğinde sevinmeyenin bil ki

parası yoktur? Doktor senin sevinmediğini görünce hemen anlamış, seni hemen sabıkalılar listesine almışlar kaçarsın diye. Artık bütün gözler senin üzerindedir. Yanlış yapmışsın arkadaş. Doktor, 'Taburcusun' dediğinde sevinçten hoplayıp zıplayacaktın, hemen zaman yitirmeden o günü bir olanağını bulup kaçacaktın, amma şimdi işin çok zor, göz açtırmazlar sana, hapisaneden kaçmaktan daha zor."

Böyle dedi adam. Doğru demiş, ben koridora çıkar çıkmaz Hıdır ardıma düşüyor. Hatta bana,

"Bugün de amma sıçıgan oldun ha, dakkada bir tuvalete gidiyorsun," dedi.

Eh belli ki Hıdır sık sık tuvalete gitmemi istemiyor. Ve uyarıyor da:

"Gözlerim üzerinde, haberin olsun.

Olsun!..

Öğle yemeği nasıl diziliyor boğazıma, sanki yutak kanseri, mide kanseri olmuşum gibi, yutamıyorum. Bir de iştahım var ki, ama Hıdır kapıya dikilmiş, lokmamı sayıyor, sanki,

'Yut yut bakalım kaz gibi, biz o lokmaların parasını almasını biliriz" diyor.

Bu Hıdır ki, bir kezinde kaçan hastanın birini ta nerede yakalamış, hasta kaçmış bu kovalamış, hasta kaçmış bu kovalamış, sonunda halk yardımcı olmuş bu Hıdır'a, çünkü Hıdır bağırmış, "Akıl hastasıdır ha, yakalayın ha, hastaneden kaçtı ha" diyerekten. Biri atlamış pijamalı hastanın üzerine yakalayıvermiş, o yakalayan delikanlıyla birlikte hastayı geri getirmişler hastaneye.

Zaten bugün yemekten sonra onun kızgın bakışları altında tuvalete giderken anımsattı bana,

"Ühüü, biz kaçmaya çalışan ne hastalar yakaladık," dedi.

"Anlamadım," dedim.

"Hadi hadi tüne de çık," dedi.

Karım geldi görüşme saatinde. Gözlerinden belli. Hiçbir umut yok. Ne baldız var ortada, ne bacanak. Zaten diyormuş ki bacanak baldıza,

"O gece hastaneye yatırdığım parayı nasıl verecek senin bu enişten? Şimdiki aklım olsa hastanenin kapısında bırakır kaçardım."

Böyle diyormuş.

Tuh yahu, boş verip ölseydim daha iyiydi!

Sayman yetişti geldi, elinde yine kâğıtlar.

"Gelin hanımefendi çıkma işlemlerini yapalım," dedi.

Karım hiç kıpırdamadı yerinden.

"Şey," dedim, "yarın bulacak karım parayı."

Sayman hiçbir şey demedi, ama Hıdır'a seslendi.

"Hıdır, yarın bulacaklarmış parayı," dedi, gitti.

Hıyar Hıdır, en önce de benim hanıma,

"Haydi görüşme saati bitti," dedi. Oysa içerde daha kaç görüşmeci vardı.

Yahu ben buradan nasıl kaçacağım? Bu Hıdır denen adam hapisanelerin gardiyanlarından da beter, hiç göz açtırmıyor insana. Bir de sormasın mı.

"Yarın karın parayı nerden bulacak?" diye.

"Sana ne ulan?" demek var ama, bu kez gözlerini daha çok dikecek üzerime, onun için.

"Bir akrabamız var, o verecek," dedim.

Bir sigortam olsaymış, bir emekli sandığı karnem olsaymış, elimi kolumu sallaya sallaya gidermişim şimdi. Eh aklı ermiyor ki Hıdır'ın. Sigortamın olmayışı, emekli sandığı karnemin olmayışı benim suçum değil ki. İşsizim ben Hıdır işsiz...

Uf aman, nasıl kaçacağım şimdi ben buradan?

O akşam, yemekten sonra biri geldi yanıma, kara kuru bir adam.

"Geçmiş olsun," dedi.

"Sağ ol," dedim.

Sandalyeyi çekti, başucuma oturdu, sanki beni yoklamaya gelmiş bir arkadaşım gibi.

Hıdır gitmiş, nöbeti Ramazan devralmıştı. Ramazan kapıda değildi, koridordaydı. Kara kuru adam,

"Bir sıkıntın varmış," dedi.

Anlamadım. Başımı iki yana çevirdim. Kara kuru adam başını bana iyice yanaştırdı, kulağıma fısıldar gibi:

"İstersen seni buradan kaçırabilirim," dedi. "Biz bir şebekeyiz, hastanelerden rehin kalmış hastaları kaçırırız!.."

Vay anasını!..

Bunu dışımdan değil, içimden söyledim. Neler türemişti ülkemde???

Hemen ederini de söyleyiverdi.

"Nasıl kaçıracaksınız?" diye fısıldadım.

"Onun orasını bize bırak," diye fısıldadı.

Yoksa, evet yoksa Hıdır'la, Ramazan'la ortak mı çalışıyordu bunlar? Yani bir an için Hıdır veya Ramazan göz yumacaklardı, bunlar da beni alıp kaçıracaklardı.

"Biz serumlu hastayı bile kaçırabiliriz. Dün ameliyat, bugün özgürlük."

"İyi ama nasıl kaçıracaksınız?"

Fısıldadı:

"Kendimize göre yöntemlerimiz var. Sahte polis olur, ifadesini almak için götüreceğiz deriz, alıp çıkarırız, al sana bir yöntem."

I ıh, bunu ben bir başıma yapamam. Nerden

bulacağım sahte polis olacak birini ikisini. bacanak uğramıyor hastaneye, değil ki sahte polis olup beni kaçıracak, ı ıh bu yöntem bana gelmez.

"Başka yöntemleriniz başka?" diye fısıldadım.

"Gerisini biz biliriz," diye fısıldadı.

"Param yok," dedim.

"Ancak yüz bin daha inebilirim, bir kuruş daha inemem, düşün," dedi çıktı gitti.

Kara kuru adamın istediği para gerçi hastanenin istediğinin dörtte biriydi ama, ben bu parayı da veremezdim. Hiç, hiç param yoktu.

"Hemşerin mi olur o zayıf adam?" diye sordu Ramazan.

"Hı," dedim.

"Yarın parayı bu mu yatıracak?"

"Hıı," dedim.

"Ben de bu gece şu boş yataktayım," dedi Ramazan...

Yani diyordu ki bana, "Sakın kaçmaya falan kalkışma, nah tam karşındayım, sabaha dek seni bekleyeceğim, bilmiş ol!"

Evet, gerçekten beni bekliyordu Ramazan. Arada bir burma bıyıklarını buruyor, sırtını duvara verip beni izliyordu.

Nasıl kaçacağım ha ben buradan, nasıl kaçacağım?

Perşembe

Nöbeti Hıdır devraldı.

O sabah her çay yudumu yağlı kurşun oldu indi boğazımdan. Lop yumurta boğazımda kaldı, gözlerim belerdi, Hıdır su yetiştirdi, boğuluyordum Hıdır'ın yüzünden. Çünkü kahvaltıda başıma dikilmiş içtiğim çay yudumlarını sayıyordu

hergele. Boğulduğumda, su almak için koşup giderken de,

"Sakın boğulup moğulma, borcunu öde öyle boğul," diyordu.

Ah keşke boğulsaydım. O yumurta lök diye oturup kalsaydı boğazımda.

"Sen daha taburcu olmadın mı?" dedi doktor.

"Bugün çıkıyorum, dedim.

Ödüm kopuyor. Ya karım da gelmezse? O zaman bu gece, evet evet bu gece??? Yo hayır olamaz. Pencereden baktım, hastanenin beşinci katındayım, tastamam bana on tane çarşaf gerekli. On çarşafı birbirine ekleyeceğim, ondan sonra pencereden aşağıya. Ve ben tüm bunları Ramazan'ın gözlerinin önünde yapacağım??? Hiç olacak şey mi? Hem on hastayı nasıl razı edeceğim altlarından çarşaflarını almak için?

Hastalardan üçüne söyledim, biri,

'Tamam, ben veririm çarşafımı." dedi, öteki ikisi,

"Hele vakti saati gelsin, düşünürüz." dediler.

Öğle yemeğinde pirinç tanesi gitti genzime, belki beş dakika öksürdüm. Niye mi, tam ben pilav kaşığını ağzıma koymuştum ki, Hıdır,

"Ühüü, çarşafı ip yapıp pencereden kaçanları da biz yakaladık armut gibi" dedi. "Hem de kucağıma düşüverdiler aşağıda hoppadanak."

I ıh, ben hastaneye düşmemiştim, kale olan bir hapisaneye düşmüştüm. Bu Hıdır denen hınzır beni bir başıma odanın birine hapsetmeden başımın umarına bakmalıydım, ama nasıl?

Karım geldi. Sayman geldi. Hıdır zaten başucumda.

"Akrabamız yarın gelecekmiş, yarın sabah... Evet yarın çıkıyorum hastaneden."

Sayman tümcenin tümünü söylemedi Hıdır'a,

"Akrabaları yarın geliyormuş Hıdır, Ramazan'ın da bundan haberi olsun Hıdır," dedi çekti gitti.

Karımın ağzını bıçak açmadı, benim ağzımı bıçak açmadı. Öteki hastaları yoklamaya gelenlerin, bana "Geçmiş olsun" demelerine bile yanıt veremedim, salt başımı salladım.

Evet evet, gerçekten boş verip ölseydim daha iyiydi. Hiç olmazsa karım şimdi bu yabancı kentte sıkıntıya düşmeyecekti.

Hıdır'ın "görüşme bitti" uyarısını duymamak için karım kalktı, birden başını çevirdi ve çıktı gitti.

Nasıl kaçacağım ben buradan?

Kaçsam. Evet evet, Ramazan oradan bakarken kalkıversem koşmaya başlasam, merdivenler, koridorlar, sonra kapı?

Acaba? Kaçabilir miyim? Gücüm var mı? Bu ameliyattan sonra Ramazan'ın önünden at gibi kaçabilir miyim? Yoksa hemen tökezler yere düşer miyim?

Denemeye karar verdim.

Kalktım yataktan, koridora çıktım, haydi yekindim, koşmaya başladım, tuvalet koridorun ucunda. Hıdır da koşmaya başladı.

I ıh, formunda değilim. Belki üç gündür tuvalete koşa koşa gidip koşa koşa gelseydim, olurdu ama şimdi...

"Ne o," dedi Hıdır, "kaçma hazırlıklarına başladın galiba?"

"Hayır," dedim, "çok sıkıştım da ondan.

Gece, Ramazan varken de bir deneyeyim dedim. Ramazan'ın bir koşup üzerime atlayışı var,

ameliyat yarası marası umurunda değil itin, yeter ki beni yakalasın.

Gece o kara kuru adam yine geldi.

"Bir karar verdin mi?" diye fısıldadı.

"Param yok," dedim.

"Bilezik, motosiklet, video, televizyon falan kabul ederiz," dedi.

"Yok," dedim.

Cuma

Kahvaltı etmedim. Öğle yemeği de yemedim.

Hıdır,

"Sevinçten," dedi. "Anladım, karın gerçekten getirecek bugün parayı. Taburcu olacaklar, taburcu olacakları gün yemek yemezler."

Dangalak! Karım nerden bulacaktı ki parayı?

Gerçekten karımın o günü parayı getireceğine öyle inanmış ki Hıdır, öğle yemeğinden sonra dolabımın üzerine bir portakal koydu.

"E, şurda bir iki saatin kaldı," dedi.

Başımı salladım.

Karım geldi. Sayman geldi. Hıdır başımıza dikildi.

"Akrabamız gelmemiş, ama yarın sabah mutlaka burada olacakmış."

"Duydun mu Hıdır?" dedi sayman.

Hıdır başını salladı. Dolabın üzerindeki portakalı aldı, cebine koydu.

Sayman gitti, Hıdır gitti. Karım kulağıma eğilip fısıldadı, kucağındakini gösterdi.

"Neeee?"

Gözlerim ışıldadı. Bağırdım:

"Hıdıır, portakalım nerede?"

Kapıda görünüverdi:

"Yedim," dedi, "ben yedim."

Uf aman öyle sevinçliyim ki, hayır hayır, ameliyattan sonra kendime geldiğimde o doktorun bana, "Kurtuldun" dediğinde bile böyle sevinmemiştim.

"Hıdır," dedim, "akrabamız telefonda çok üzüldüğünü söylemiş. Sana öyle büyük bir bahşiş verecekmiş ki...

Terbiyesiz Hıdır,

"Hastir lan." dedi hem de karımın yanında...

Görüşme saati bitinceye dek karım oturdu. Ama benim içim içime sığmıyordu, bir an önce, evet bir an önce...

Karım yanağıma bir öpücük kondurdu.

"Göreyim seni kocacığım," dedi.

Kalabalığa karıştı, gitti.

Hemen kalktım, Hıdır ardımda tuvalete gittim. Aynı kapıdan girilen tuvaletten bayanların kullandıkları bölüme geçtim. Orada, birinci tuvaletin kapısını açtım yok, ikincinin kapısını açtım yok, üçüncünün kapısını açtım. Orada... Hemen bohçayı açtım, pijamalarımı çıkardım attım, karımın yeşil giysisini geçirdim sırtıma, biraz dar geldi ama olsun. Giysinin cebinde bulduğum ayna ve rujla bir güzel makyajımı yaptım. Sarı peruğu taktım. Karımın çantası kolumda, ayağımda onun düz ayakkabıları, tak tuk çıktım tuvaletten. Merdivenleri indim, son basamakta hastanenin berberiyle göz göze geldik, daha bu sabah tıraş etmişti, ama tanımadı beni.

"Uf kalçaya bak, kalçaya!" dedi.

SARMISAKLI EYLEM

"Sarmısaklasak da mı saklasak. yoksa sarmısaklamasak da mı saklasak?"

Siz ne yaparsanız yapın Hamdi Bey sarmısak kokuyor. Hem de nasıl kokma, dostlar başına değil, düşman başına, al yarım kilo sarmısağı döv döv, ondan sonra sıva Hamdi Beyin orasına burasına, işte Hamdi Bey öyle sarmısak kokuyor. Kaç diş yiyor acaba? Kimse bu soruyu soramıyor dairede, hemen biri patlıyor:

"Ne dişi arkadaş ne dişi, kaç baş de bakalım, üç baş mı yiyor, beş baş mı yiyor?"

Hamdi Bey yiyor Allah yiyor. Hiç sabah sabah sarmısak yenir mi?

Niye yenmesin. adın Hamdi Bey olduktan sonra?

"Bakın bakalım memurin yasasında. herhangi bir memur sabahları kelle paça yiyemez diye yazılı mı? Açın bakalım sözlükleri, hiçbirinin içinde. kelle paça sarmısaksız yenir, diye yazılı mı? E öyleyse?"

Yo hayır, biz biliyoruz Hamdi Beyin niçin böyle yaptığını. Bu memur maaşıyla. bu koca kentte oturacak. bir de sabah sabah kelle paçacıya gidecek ha, olmaz, olamaz. Buna Hamdi Beyin parası yetmez. Pekiyi ne yapıyor Hamdi Bey? Sabah kahvaltısını yapıyor, hop hemen ardından sekiz on diş sarmısağı yuvarlayıveriyor. Maksat eylem olsun.

"Bu eylem ne zaman bitecek Hamdi Bey?"

"Yöneticiler bilir. Bu ülkenin yöneticileri memurlara insan gibi yaşayacakları aylığı verdikleri zaman sarmısak eylemine son vereceğim."

Gerçekten çekilecek gibi değil. Ama o bize ne diyor,

"Siz de benim gibi her öğün sarmısak yeseniz, benim eylemime katılsanız, bakın o zaman neler olur? Düşünün, tüm ülkenin memurları her öğün birer baş sarmısak yiyorlar, ühüüü kokar be ülke kokar. Kokunca da yöneticilerin kokusu ortaya çıkar, sonra ardından maaşlara insanca zam gelir."

Hamdi Beyin bizi hiç düşündüğü yok.

Ufacık odada altı kişiyiz. Sabahtan akşama dek pencere açık oturamayız ya. Pencereyi kapattın mıydı yandın! Hemen Hamdi Beyin kokusu yayılıveriyor odanın içine. Odanın içine olsa neyse, sırtımıza başımıza, dumanaltı değil, sarmısakaltı olup çıkıyoruz.

Bir Neriman Hanım vardı, tuttu rapor aldı. Evet evet, "Sarmısağa karşı alerjisi vardır" diye rapor aldı, ancak öylece bizim odadan çıkıp başka bir odaya giderek canını kurtardı. Dediklerine göre, sarmısak kokusundan kurtulduğu gün mahallede helva dağıtmış.

Günde belki beş arkadaş, beşimiz ayrı ayrı konuşuruz:

"Yahu yapma Hamdi Bey, bizi öldüreceksin Hamdi Bey."

Sanki Hamdi Bey dinler. Dinler dinler, kös dinler... İsterse lütfen burnunun ucuyla yanıt verir:

"Siz zaten ölmüşsünüz haberiniz yok, enayiler, ulan bu ülkede bonfileler biftekler yeniyor lan, villalarda yazlanıyor lan, milyonlara bir ceket

alınıyor lan, her yıl bir araba değiştiriliyor lan..."

Şef günde birkaç kez gelir bizim odaya, bağırır çağırır Hamdi Beye.

"Yahu Hamdi bey, boyundan posundan, meslekteki kıdeminden utan, ne bu sarmısak yahu? Herkes senin bu sarmısak kokunu çekmek zorunda mı? Madem sarmısağı çok seviyorsun, otur pazar günü zıkkımlan, cumartesi günü zıkkımlan, amma tutup da böyle iş günleri zıkkımlanmanın ne anlamı var? Yazık değil mi şu arkadaşlara, yüzleri soldu be, yüzleri soldu!"

Hıh, sanki Hamdi Bey yanıt verecek?

Eğilir önündeki kâğıdın üzerine, sanki kapının yanında konuşan şef değil başçavuşun beygiri.

Şef çok kızarsa, yaklaşır Hamdi Beyin masasına, birkaç yumruk indirir masaya, ama yakınında çok duramaz sarmısak kokusundan;

"Allah belanı versin" der uzaklaşır.

Bizim odaya giren her vatandaş önce yüzünü buruşturur, sonra burnunu tutar. Allah korusun hele bu öğleden sonraysa, odada gözle görülür bir sarmısak ağırlığı vardır.

E nolur insan bu ağırlıkla, sanki sarmısaklı yoğurt yemiş gibi bir esner iki esner, ondan sonra masanın başında uyuklamaya başlar. Müdür de yakalar. Gerçi fırçayı uyuyan yemez, Hamdi Bey yer ama, olsun? Bağırır müdür:

'Terbiyesiz adam, görgüsüz adam, utan utan!.."

"Yöneticiler utansın!.."

Nedense Hamdi Bey her zaman müdürün karşısında konuşur.

"Bir de konuşuyor utanmadan!"

"Bize sendika kurdurtmayan yöneticiler utansın."

"Sus, daha fazla konuşma."

"Siz de benim gibi sarmısak eylemine katılsanız bakın o zaman görürsünüz, nasıl maaşlara zam oluyor."

Müdür bey yumruğunu indirir kapıya,

"Ben sana gösteririm" der, çıkar gider.

Ama nedense gösteremez. Hamdi Bey sarmısağını yer, eylemini yapar durur.

Hem öyleki. Hamdi Bey ne denetmen dinler, ne de denetim... Ona nesi. Sert mi sert bir denetmen geldi. Biz odadakiler bir seviniyoruz bir seviniyoruz, ah sıra bizim odaya gelse de denetmen odadaki kokuyu anlasa, sonra Hamdi Beyi kulağından tuttuğuyla...

"Öffff, pöööööf!.." dedi denetmen bizim odaya girer girmez. "Bu ne koku?"

Beş kişi birden,

"Sarmısak denetmen bey," dedik.

"Hiç olur mu, daireye gelirken sarmısak yenir mi? Bir devlet memuruna yakışır mı?"

Yunus Bey ayağa kalktı:

"Biz yemiyoruz denetmen bey, Hamdi Bey yiyor," dedi. "Ama hepimizin yerine yediği için oda böyle kokuyor. Aslına bakarsanız, biz de bu durumdan şikâyetçiyiz beyefendi."

Denetmen gelmiş, kendisi konuşuluyormuş, umurunda değil Hamdi Beyin. Sanki o, bu odada değil.

Denetmen,

"Siz misiniz Hamdi Bey?" diye sordu.

Hamdi Bey o zaman başını dosyadan kaldırdı. Kaldırır kaldırmaz ağır bir sarmısak kokusu da onunla birlikte odada dalgalandı.

"Evet, benim."

"Niçin sabah sabah sarmısak yediniz?"

"Canım istedi denetmen bey."

"Ama sarmısak yiyip daireye gelinir mi?"

"Öyle bir yasa, yasak yok ki beyefendi, memur sarmısak yiyip daireye gidemez diye bir kayıt yok hiçbir yerde."

"Ne demek yok, nasıl yok, leş gibi bu oda, vatandaş, koku!.."

Denetmen ağzından tükrükler saça saça konuşmaya başladı. Uhuuu, Hamdi Bey bu tür konuşmalara öyle akortlu ki, şöyle bir pofladı, üç dişlik sarmısak kokusu yaydı, bir daha pofladı, üç dişlik sarmısak kokusu daha yaydı, ondan sonra yerine oturup dosyasına gömüldü. Denetmen bey kendi kendine konuştu. Hamdi Bey belki bu sözleri duymadı bile.

"Hakkınızda işlem yapacağım," dedi denetmen, "Size söylüyorum, hakkınızda işlem yapacağım."

"Yapın," dedi Hamdi Bey, "çalmadım, çırpmadım, hayali ihracat yapmadım, adam öldürmedim, soyuma sopuma kıyak çekmedim, sarmısak yedim."

Odacı Nermin Hanıma bakılırsa ölmesi yakınmış Hamdi Beyin. Çünkü sarmısak yiye yiye bir gün ölecekmiş? Kendi kayınbabası varmış, o da sarmısak yiye yiye tansiyonunu düşürmüş, sonra bir gece pat diye gitmiş.

Her gün umutla bekleriz ama, nerde, herkesten önce gelir Hamdi Bey odayı sarmısak kokusuna boğmak için.

Biliyoruz, öğleleri dünyada evine gidemez, lokantada da yiyemez, ya yanında bir şeyler getirir Hamdi Bey, ya da yakındaki bir büfeden tost alır. Pekiyi sarmısağı öğlen nasıl yer bu adam? Onu hiç öğlenleri sarmısak yerken görmedik. Acaba tuvalette mi yiyor?

Hayır, denetmen de bir şey yapamadı. Ancak bir yararı oldu bize Hamdi Beyin. Denetmen bi-

zim odada fazla eğlenmedi, çabucak bitirdi denetimini, başka arkadaşların denetimine gitti.

E pekiyi n'olacak bizim durumumuz? Haftada beş gün çekecek miyiz bu kokuyu? Nasıl iple çekiyoruz cumartesi pazarı, nasıl iple çekiyoruz iş bitimini...

Yalvarıyoruz Hamdi Beye:

"N'olur Hamdi Bey, acı bize, yapma, yeme şu zıkkımı!"

Hamdi Beyde yanıt hazır:

"Siz önce kendinize acıyın, ben sonra acıyayım. Sarmısak eylemine katılın. Hiç durmayın katılın. Yiyin gelin sarmısağı, o zaman kokusunu duymayacaksınız, salt vatandaş şikâyetçi olacak bu durumdan."

Pazartesi sabahından cuma akşamına dek çekilir mi bu sarmısak kokusu?

Dövdürdük Hamdi Beyi. Hem de iyice bir dövdürdük. Dövenler basmışlar yumruğu,

"Yiyecek misin ulan bir daha sarmısak ha yiyecek misin?" demişler.

O yumrukların altında bile sarmısaklı ağzıyla hohlamış kendisini dövenlere, başını sallamış,

"Hı, yiyeceğim" diye mırıldanmış.

Yahu sarmısak satılmasını, bulundurulmasını yasaklayamayız ki, biz ne sıkıyönetim komutanıyız, ne de ülkede sıkıyönetim var. E bu Hamdi Bey, tıkınıp tıkınıp gelecek mi daireye? Parasını cebimizden veriyoruz, o fısfıslar, o kokular, hiç kâr etmiyor. Sıkıyoruz fısfısı, oh biraz rahatlıyoruz, ama az sonra, o kokuyla karışık sarmısak kokusu daha berbat, daha fena yayılıveriyor odanın içine. Oya Hanım koşa koşa geliyor,

"Ayol yabancı malı bir koku gelmiş, aman

aman, ne sarmısak ne bir şey, hemen hepsini yok ediveriyormuş..."

Haydi, yine paraları topluyoruz, elbette bu para toplama işinde Hamdi Beyin hiçbir katkısı yok; Oya Hanım koşuyor, bu kokudan alıyor. Fısfıs odanın içine...

"Ooo iyi iyi..."

Ne zamana dek iyi?

Bir gün veya iki gün. Beşimiz de kesin kararımızı verdik, sarmısak kokusunu bastıracak koku yapılmamıştır şimdiye dek.

Beşimiz de evlerimizde sarmısaklı hiçbir şey yemiyoruz. İbrahim Bey bayılırmış sarmısaklı yoğurtlu biber patlıcan kızartmasına, ama şimdi adam nefret ediyor. Oya Hanım çok sevdiği halde memleketinden gelen o güzelim Muğla tarhanasına elini sürmüyormuş, üstelik annesi o tarhanayı pişirdiğinde komşulara kaçıyormuş.

"Ayol," diyor Oya Hanım, "sanki Hamdi Beyi yiyormuşum gibi geliyor bana tarhanaya kaşık atar atmaz."

Hamdi Bey,

"Gazetelere açıklama yapamam memurum, televizyonda konuşturmazsınız beni memurum, grev yapamam memurum, eylem yapamam memurum. Ama sarmısak yememe kimse karışamaz. Sarmısak yemekte özgürüm. Canım ister beş baş yerim, canım ister on baş yerim. Bakan bile karışamaz benim yediğim sarmısağa."

Hamdi Beyin bu söyledikleri gazetede çıktı. Hem de elinde tuttuğu bir demet sarmısakla. Gerçi bakan, Hamdi Beyin yediği sarmısağa karışmadı ama, onu tuttu ülkenin en ucundaki ufacık bir ilçeye atadı.

"Oh," dedi, Hamdi Bey, "araç parasından kurtuluyorum bir, orada ev kiraları daha ucuz-

dur iki, öğle saatlerinde evime gider yemeğimi yerim üç. Ayrıca eylemimden dünyada vazgeçmem, dört..."

Odadaki arkadaşlar şakalaşıyorduk:

"Acaba bin dört yüz kilometreden Hamdi Beyin sarmısak kokusu gelir mi?" diye.

Hamdi Bey bize acıyan gözlerle bakıyordu:

"Eylemsiz herifler!" diyordu.

ÖĞRETMEN YONTUSU

Eşim ikide bir uyarıyordu:

"Aman ha, dikkatli ol ha. eğilmen gerekirse unutma, yavaş yavaş eğil, birden eğilme!"

Başımı sallıyordum. Aynaya bakıp kravatımı takıyordum, saçıma, bıyığıma düzen veriyordum. Kolay değil; bilmem nerdeki bir ilçeden, bu kocaman ile atanmış öğretmendim. Bir arkadaşımın yardımıyla güç bela gecekondu yöresinde bir ev bulabilmiştim. Ve şimdi de atandığım liseye, ilk dersime gidecektim.

İki giysim vardı. ikisi de dokuz yıllık. İkisi de dokuz yıllık olduğuna göre, demek hem bu koyu kahve giysimi. hem de lacivert giysimi aynı yıl yaptırmışım. Zaten ondan sonra hiçbir yıl giysi almak. diktirmek nasip olmadı bana... Pekiyi o dokuz yıl önce, hem de aynı yıl içinde iki giysiyi birden nasıl almışım. işte bunu bilemiyorum. Gerçekten bilemiyorum.

Eşim yine uyarıyordu:

"Bak. kaçıncı kez diktim. açılabilir. çok dikkatli ol!"

İlçede elden düşme bir dikiş makinesi almıştım. Karım arasıra bu makineyle önlük. etek gibi şeyler dikiyor. bütçeye katkı olsun diye çalışıyordu. Ama nedense. usta bir terzi olamadı karım. Fakat benim giysilerimi çok iyi onarıyor, yarım fanilaya, başka bir fanilanın yarısını ekliyor. beni yenisini almaktan kurtarıyordu. Kızın giysilerini

sökülüyor, bozuyor, oğlan giysisi yapıyordu. Sağ olsun, yarım kilo kıymadan da altı türlü yemek çıkarıyordu.

Ama yine de... Evet evet, yine de aldığım para yetmiyordu kasaba yerinde. Kim kanıma girdi, kim ille bu kent dedi? İstedim atanmamı ve atandım Daha doğrusu hiç umudum yoktu, hemen dilekçemi verir vermez bu koca kente atanacağımdan. Ama ne oldu, daha yaz tatili bitmeden atanma buyruğu çıktı geldi.

Aman aman... Taşınma ayrı dert, ev bulma başka dert...

Kasabın, bakkalın yenisini bulma bile dert. Çok şükür gecekondu mahallesinde kasap yok. Bakkalınsa gözü tuttu beni. Gerçi gözdağı vermedi değil, "temsil misal" diyerekten. Böyle bir memur varmış da, bakkaldan veresiye almış da, sonra ortadan yitivermiş de. Ama Bakkal Hüsamettin ne yapmış, onu iğnenin deliğinde bulmuş, alacağını almış. Memurun yediği dayak da yanına kâr kalmış. Yani diyor ki Bakkal Hüsamettin, "Kaçarım maçarım, izimi yok ederim falan diye düşünme. Ben seni nerede olsan bulurum. Söylediğine göre, o memur hâlâ bir kolu sakat geziyormuş. Gecekonduda it köpek çokmuş, birine iki şişe şarap verdi miydi, değil memur, adam müdür olsa bile dövdürürmüş.

Neyse neyse... Ben şimdi çok heyecanlıyım. Yıllarca ilçelerde öğretmenlik yapmışım, kocaman bir ilin çok önemli bir lisesinde öğretmenlik yapmamışım ki... Ayakkabılarımı pırıl pırıl boyadım, çantamı bir güzel sildim, sinekkaydı tıraşımı oldum. Kapıdan uğurlanırken, karım bir kez daha uyardı:

"Aman dikkatli ol Orhan!.."

Başımı salladım.

İlk gün öğretmenlerle tanıştım. Öğretmen odasında bunca çok öğretmeni bir arada görmemiştim. Çay içenler, spordan konuşanlar, tatilden söz edenler...

Birinci saat dersim yok, ikinci saat dersim var, lise son sınıflara. Boş ders saatimde 6-A sınıfının yerini öğrendim.

Neden bilmem, kaç yılın öğretmeniydim, hiçbir gün derse girerken bu denli heyecanlanmamıştım. Kim bilir, belki de orası küçük bir yerdi, onun için heyecanlanmamıştım. Burası ne de olsa kocaman bir kent ve öğrencilerim bu kocaman kentin çocukları...

Bir yanlışlık yaparım diye mi korkuyordum?

Hayır, bunca yıllık deneyimim vardı. Bir derse nasıl başlayacağımı, nasıl işleyeceğimi çok iyi biliyordum.

Bilgim? O da yeterli. Çok okuyan bir insanım.

E öyleyse?

Anladım, ben öğrencilerden korkuyorum, büyük kentin lise son sınıf öğrencilerinden. Bunlar çok yaman olurlar, insanın bir açığını bulmaya çalışırlar. Bulunca da iyice gırgıra alırlar. Hele hele, bir gün içinde bir öğretmene ad takmaları işten değildir.

Bana ne ad takabilirler?

Sana hiçbir ad takamazlar, çünkü sen açık vermezsin. Kendine güvenli, bilgili, öğrenci ruhunu iyi bilen bir insansın.

Haydi öyleyse?

Dur canım, daha öğretmen zili çalınadı ki, bu daha ders zili...

I ıh, kendi kendime ne dersem diyeyim, tüm bilgilerimi şu bir saatin içinde bir kez daha kafamda toplayayım, heyecanlanıyorum.

Sınıfa gidiyorum ama, adımlarım bile bir tuhaf, sanki iki ayağımı birden öne arkaya atıyormuşum gibi geliyor bana. Ya kollarım, kollar benim değil sanki. Tam sınıfa gireceğim anda sol kolumu duvara çarptım bile.

Kapının kolunu nasıl çevirdim, içeriye nasıl girdim, öğrencilere ne zaman,

"Oturun. dedim hiç anımsamıyorum.

Baktım, öğretmen masasındayım, kalemim yoklama kâğıdında, sınıftaki öğrencileri sayıyorum. Daha ilk günden adımı "adamsaymaz" koymasınlar. Haa, biraz da kaşlarım çatık. N'olur n'olmaz, cıvımasınlar da adımı "yumuşak" koymasınlar.

Sınıf başkanı da sınıftaki çocukları saydı. İki kişi gelmemişti, sınıfta kırk dokuz kişi vardı. Başkana teşekkür ettim, öksürdüm. Hiç öksüreceğim yokken, bir kez daha öksürdüm, o zaman kendime geldim, "Aklını başına al, veremli koyarlar sonra adını"...

"Evet arkadaşlar...

Adımı söyledim, soyadımı söyledim.

Terledim... Amanın mendil nerede? Yoksa yoksa unuttum mu mendil almayı? Eyvah, o cebimi yokluyorum, bu cebimi yokluyorum, arka cebime bakıyorum. Tamam, adımı "Pasaklı" koyacaklar... Yo koyamayacaklar, mendilimi buldum, hem de apak, kar gibi, ütülü...

"Sevgili öğrenciler, şöyle geçen yıl okuduklarımızı bir anımsasak veya ben anımsatmaya çalışayım size, siz de bu konuda parmak kaldırın konuşun."

Kırk dokuz çift pırıl pırıl göz bana bakıyordu. Başlarını salladılar.

Biliyorum onların geçen yıl okuduklarını unuttuklarını. Belli ki yinelemeyi ben yapacak-

tım. ama onlardan da arada bir. birkaç söz gelmesini istiyordum.

Oh ne güzel gidiyordu ders. Bir anda heyecanım gitmişti, ama hâlâ içimde bir korku, durmadan kendi kendimi uyarıyordum:

"Aman Orhan, herhangi bir hata yapma, dilin milin sürçmesin."

Ben biraz derslerde fazla bağırırım, onun için sesimi ayarlıyordum. Ne olur ne olmaz adımı "borazan" koyuverirler.

Arada bir parmak kaldıran oluyordu, benim söylediklerime ekleme yapıyordu.

Dersi çok sevmiştim, öğrencilerin ilgisi de çok iyiydi. ne esneyen vardı. ne başını başka yana çeviren, hepsi ilgiyle izliyorlardı. Dersin kaçıncı dakikasındaydık bilmiyorum. Öğrencimin biri. bu bir kız öğrenciydi, bir şeyi yanlış söyledi. Onun doğrusunu tahtaya yazdım.

"Doğrusu böyle söylenir kızım," dedim. Öğrenci,

"Teşekkür ederim öğretmenim, dedi.

Mutlaka ilk dersin heyecanı. ben hiç elimden tebeşir düşürmem. tebeşiri düşürdüm. Almak için eğildim...

Olan oldu...

Kahverengi pantolonumun ardından "Caaaart" diye bir ses geldi.

Yırtıldı kahverengi pantolonum...

Yo. pantolon değil. ben yırtıldım galiba. Biri beni şöyle tuttu. yırtıverdi.

Ayakta öylece kaldım, ne elimi atabiliyorum ardıma. ne kıpırdayabiliyorum. ne sesim çıkıyor ne soluk alabiliyorum... Alamıyorum galiba... Sınıfın duvarlarında ayna yok ki. ama ellerimden anlıyorum, ellerim bile kıpkırmızı kesilmiş. Sanki

bir yontuyum karatahta başında, Türk öğretmeni yontusu.

Acep tam kaba etimin üzeri mi yırtıldı? Yoksa boydanboya mı yırtıldı?

İç donum gözüküyor mu?

Pekiyi şimdi adımı ne koyarlar. "akdonlu" mu?

Yoksa "cart" demeyi mi yeğlerler?

Lan sizin edebiyata Cart mı geliyor ha?

Cart da kim?

Ühü. Cartı tanımıyor enayi. Olay bizim sınıfta oldu. Eğildi böyle yere caaart diye pantolonu o biçim yırtıldı. Allahım bir güldük, bir güldük, nerdeyse altımıza şapacaktık...

İyi de bu öğrenciler niçin gülmüyorlar? Tahtanın başında pantolonu cart diye yırtılmış, donu gözüken bir öğretmen? Niçin kahkahayı basmıyorlar? Niçin sınıf gülmekten kırılmıyor?

Yoksa şok mu geçiriyorlar?

Evet evet. şok içindeler. Şimdiye dek hiç pantolonu caart diye yırtılmış öğretmen görmediler. İşin ayırdında değiller daha. Biraz sonra biri işin ayırdına varacak, ilk kahkahayı patlatacak, ondan sonra kırk dokuz kişi birden, gözlerinden yaş gelinceye dek gülecekler, katılıncaya dek gülecekler.

Ve ben hiçbir şey yapamayacağım.

"Susun çocuklar" bile diyemeyeceğim.

Şikâyet edemeyeceğim...

Ama ne olur çocuklar. bana donlu monlu adlar takmayın: hiç olmazsa. bakın şey deyin. tamam tamam "cart"a razıyım, ama "akdonlu" demeyin...

Haydi ne duruyorsunuz, gülsenize!..

Sen. yeşil gözlü kız. başlasana sen, dudakla-

rında gülücük hazır, ne bekliyorsun, hemen pıhla, arkadaşların ardından gelsinler...

Yoksa sen mi ilk kahkahayı patlatacaksın koca gözlü oğlan?.. Haydi haydi ayırma öyle gözlerini, yırtıldı işte pantolon cart diye, patlat kahkahayı gitsin...

Ne duruyorsunuz!

Nasıl çıktı sesim bilmiyorum. Ben mi dedim, o benim sesim miydi? Mutlaka,

"Niçin gülmüyorsunuz çocuklar?" demiş olmalıyım.

O yeşil gözlü kız,

"Niçin gülelim öğretmenim?" dedi.

"Şey, pantolonum yırtıldı da."

Şu iki sözcük bile bana cesaret verdi, ardımı çocuklardan kaçıra kaçıra öğretmen masasına gittim, sandalyeye oturdum.

"Gülün çocuklar gülün, alınmam," dedim.

Alınmam diyorum ama, göğsümde yüreğimi arıyorum, o heyecan. o büyük çarpıntılar gitmiş. şimdi yerinde yürek yok sanki, durdu duracak.

Sınıf başkanı ayağa kalktı.

"Geçende kimya öğretmenimizin de başına geldi, onun da pantolonu yırtıldı öğretmenim," dedi.

"Hı öyle mi?" dedim...

Yüreğim işliyor mu ne? Bana tıp tıp atar gibi geldi...

"Sizinkini bilmiyoruz ama öğretmenim, Hasan Beyin pantolonu boydan boya yırtıldıydı. Beline masa örtüsünü sardı çıktı gitti."

Birden elimi masa örtüsüne atıverdim, sanki biri kapıp kaçacakmış gibi.

Başka bir öğrenci,

"Ertuğrul Beyin de yırtıldı bir kez öğretmenim, tarih öğretmenimizdir o" dedi.

"Yaa öyle mi?"

Evet evet yüreğim yine iyiden iyiye işlemeye başladı.

"Biz dikkat ettik," dedi bir öğrenci. "sizin ayakkabınızın altı var. Osman Beyin ayakkabısının altı yok, yağmurlu havalarda beşparmağının izi çıkıyor sınıfın döşemesine."

"Ya öyle mi?"

Bana bir can geldi, çevirdim baktım ayakkabımın altına. Oh iyiydi.

Arka sırada oturan bir öğrenci ayağa kalktı:

"Öğretmenim," dedi, "ek bir iş tutmalısınız."

"Evet evet," diye onayladı öteki çocuklar.

Öğrencinin biri sordu:

"Herhangi bir sanatınız var mı öğretmenim?"

"Öğretmenliğim var," dedim.

"Onun dışında efendim, örneğin televizyon onarıcılığı, badana boyacılık?"

Kapının yanında oturan öğrenci ayağa kalktı:

"Nedim Bey geçen yıl pazarda yoğurt satıyordu öğretmenim," dedi. "Burada da bize Fuzuli'yi anlatıyordu."

Kısa boylu bir öğrenci,

"Yazın da mısır sattı Nedim Bey," dedi.

Bir kız öğrenci,

"İsterseniz babama söyleyeyim öğretmenim, size bir iş versin," dedi. "Kocaman bir ayakkabıcı dükkânımız var. Oradan geçenlere bizim dükkânı göstererek, buyrun içeri diye bağırırsanız. babam size ücretinizi verir."

Bir öğrenci de akşamları garsonluk yapıp yapamayacağımı sordu.

En arkada oturanlardan biri,

"İsterseniz ben size fıstık satmayı öğretirim öğretmenim," dedi. "Ben geceleri bu işi yapıyorum pavyonların önlerinde. Fıstığı nereden alacağımızı, kaça satacağımızı biliyorum..."

Şaşmıştım...

Ben kahkaha bekliyordum, gözyaşı bekliyordum. Öğrencilerim bana iş ve akıl öneriyorlardı.

Erkek öğrencinin biri eşofmanını uzattı:

"Alın öğretmenim." dedi, "yarın getirirsiniz..."

Masa örtüsünü kaptım, hamam peştamalı gibi geçirdim altıma. Başımı kaldıramadım.

"Utanıyorum be çocuklar!" dedim.

"Siz niye utanacaksınız öğretmenim," dediler hep birlikte, "sizi bu duruma düşürenler utansın."

Okul tuvaletinin yolunu tuttum.

İyi de, ben yüz gram kıymayı nasıl alacağım?

Hüsniye'ye göre kolay...

Ne varmış yani Niyazileri yemeğe çağırmışsa? N'olacakmış ki, onlar da bizim gibi yaşlılarmış, önlerine bir kıymalı patates, bir pilav konurmuş, olur bitermiş. Salatası mı, "Ben nereden bulacakmışım Hüsniye gibi tutumlu ve becerikli kadını?" Geçen haftanın lahanasının yarısı duruyormuş, bir haşladı mıydı lahana yapraklarını, bir soğuttu muydu, ince ince kıyıp üzerinden de limonla yağı dehetti miydi, al sana âlâsından salata.

İyi de ben yüz gram kıymayı nasıl alacağım?

Benden tek istediği yüz gram kıymaymış.

Utanırım ben yüz gram kıyma almaya...

Yok canım yok, hiç böyle değildi. Anımsamam mı hiç, anımsamaz mıyız hiç emekli kahvelerinde. sen anımsamazsan bile öteki emekliler anımsatırlar. Memurluğumun ilk yıllarında kasaptan öyle etler alırdım ki, hele hele kasap ben dükkândan içeri girince öyle bir karşılardı ki, etin neresini göstersem, gık demeden alır, ya satırın altına yatırır, ya da kıyma makinesinin içine atardı. Nerde o günler?..

Emekli olduğum zamanlar da eh, ama şimdi?

Canım emekli oluncaya dek bir ev sahibi olamadımsa suç benim mi? Ne içkim vardı ne kumarım: sigarayı bile on bir yıl içtim: ondan sonra hiç

içmedim. Amma üç çocuk büyüttüm üç çocuk evlendirdim, kolay mı? Eve sıra mı geldi? Hem nasıl alaydım ki evi? Emekli ikramiyesiyle mi? Hah güleyim bari, onu da borçlara dağıttık gitti. Oturduk karı koca, konuştuk,

"Kaldık iki kişi bundan sonra bize bu emekli maaşı yeter" dedik. Nah yetermiş! İşte bir konuk çağıracağın zaman bile kara kara düşünmeye başlıyorsun, hele hele üç ayların sonuysa? Gerçi on üç gün sonra üç aylığımı alacağım ama, şimdi cebimde beş para yok.

Nerde... O eskidenmiş, on yıl, on beş yıl önceymiş, arkadaş arkadaşa borç para verirmiş, şimdi kimsede yok ki sana versin. Hele biri, şöyle bir sezinlesin borç isteyeceğini, üste çıkıp o senden istiyor...

Yahu hanım, yahu hanım, nerden dersin Niyazi'nin hanımına,

"Aaa cumartesi akşamı bekliyoruz ha yemeğe" diye? İlkin bir bana sor hele, "Çağıralım mı ne diyorsun?" Sormadan etmeden...

"Allah Allah, senden istediğim yüz gram kıyma yahu!.."

İyi hanım iyi de, yüz gram kıyma değil de iki yüz elli gram alsam, konuklara elma bile alamıyorum, yüz gram alayım desem, ben utanıyoruni, e n'olacak şimdi?

Kasap Yalçın yazmış kapısına kocaman:

"Hiç kimseye veresiye yoktur, babam olsa bile."

Şimdi ben bu adama gideceğim de, "Bana iki yüz elli gram kıyma ver, ben sana sonra öderim" diyeceğim, öyle mi?

Diyemem, olmaz! Tersleyiverir. Zaten insanlar etin gramını ufalttıkça, Kasap Yalçın'ın yüzü de ufalmaya başladı, kaşık gibi kaldı, ama dili,

kepçe gibi... Geçenlerde Bahri Beyi dükkânından kovmuş, Bahri Beyin bütün suçu "İki kalem kuzu pirzola" istemek... Bağırmış çağırmış Kasap Yalçın,

"Pirzola kalem kalem alınmaz, kiloyla alınır, eski köye yeni âdet mi getiriyorsunuz, çık dışarı, pirzola mirzola yok. Kalem istiyorsan kırtasiyeciye git, al iki kalem karı koca yiyin!" demiş.

Bak sen şu terbiyesize! Ne yapsın, Bahri Bey de emekli. Adamcağızın demek canı çok çekmiş. Kim bilir ne zamandır pirzola yemiyordur, bir yerden mi koktu, yoksa Nadire Hanım düşünde mi gördü, canları isteyivermiş işte. Belki de iki öğün yemek için sahanda pirzola yapacaklardı, bol soğanlı bol domatesli, ama Kasap Yalçın kursaklarında bırakmış isteklerini.

Şimdi ben böyle bir adama gideceğim de veresiye isteyeceğim ha! Azarlar köpoğlusu!

Süpermarket de yazıyı asmış mı,

"İki yüz elli gramdan aşağı et satılmaz" diye.

Acaba gitsem, başka bir mahalleden mi alsam yüz gram kıymayı?

Hayır, yine utanırım. Hem bakalım, o mahalledeki kasabın huyu suyu nasıldır, adam belki yönetime karşıdır:

"Tam zamanı," der içinden, oracıkta bağıra bağıra, hem de beni göstere göstere, "bakın bakın şu vatandaşın şu emeklinin durumuna, bakın yüz gram kıymaya düştü" der. Tersi olur, adam yönetimdeki partiye oy vermiştir, yine bağırır:

"Utanın utanın, bilerek yapıyorsunuz, mahsus yüz gram kıyma alıp da yönetimi suçlamaya çalışıyorsunuz. Gözünüze dizinize dursun, oysa size hükümet dünyanın parasını veriyor emekli aylığı olaraktan..." der.

İyi de gün yaklaşıyor, yatıyoruz, kalkıyoruz,

cumartesi yaklaşıyor. Oysa şu günler için benim para programım harikaydı. Ekmek paramız hazır. Benim emekli kahvesinde içeceğim üç çayın parası da hazır... Ama şimdi Niyaziler ortaya çıkınca program alt üst oldu.

"Ne varmış?" diyor Hüsniye. "Ver şurdan yüz gram kıyma dersin, olur biter."

"Madem öyle sen git alsana Hüsniye Hanım!"

"Ayol gider alırım almasına da, adam bana yağı dolduruverir."

"Ben alamam Hüsniye Hanım. utanıyorummm..."

"A a, niye utanacakmışsın ayol?.. Hem ne varmış bunda, alışmadın mı daha, iki kilo alırdın, kiloya düştün, yarım kiloya düştün, iki yüz elli grama düştün, ee varsın şimdi de yüz grama düşsün. Ne var utanacak?"

Hüsniye'nin dediği doğruydu. Bir kilodan yarıma inerken, yarımdan iki yüz elli grama inerken hiç utanmamıştım da, şimdi yüz grama inerken mi utanacaktım?

Utanıyorum canım ne yapayım? Yüz gram et ne ki. insanın yüzüne bile yapışır. O kaşık yüzlü Kasap Yalçın, yüz gram kıymayı yapıştırıverirse yanağıma,

"Al ulan sana yüz gram kıyma!" diye.

Allah korusun aman aman. insanın aklına ne kötü şeyler geliyor. Süpermarkete gittim. beni sıkıntı bastıkça giderim süpermarkete, orada onca yiyeceği bir arada görmek nedense beni mutlu eder. İşte orada. et satılan bölümü gezerken baktım vitrinin içinde etler ki. nah koca koca parçalar. Bunlardan birini. şöyle kasap arkasını döndüğünde hop diye cebinin içine attığınla. haa???

Aman aman ne kötü fikir bunlar böyle?

Fikir kötü olmasına kötü ya, insanın kafasından gelip gelip geçiyor işte... Diyor ki o kötü fikir.

"Şükrü, niye göstermeden, göstererek yap bu işi! Daha kolay, tastamam bir kedi gibi, evet evet bir kedi çevikliğiyle atla bir parça etin üzerine, kap ve kaç! Kasap, şoktan kurtulup bağırıncaya dek, ühüüü, sen süpermarketten uçarsın bile."

Allah saklasın insanı bu kötü fikirlerden, banka soygunları gibi et soygunları getiriyor insanın usuna. Torunun oyuncak tabancası kaç gündür sizde, kap git onu süpermarkete, geç et satılan yerin önüne, çek tabancanı,

"Bu bir soygundur ulan!" diye bağır, doldur torbaya eti, kap çık! Sonra götür eve, Hüsniye'yle burnun bata bata ye. Tam bifteğin tadını fışır fışır çıkarırken polis pencereden atlayıp koluna girsin, "Buyrun Şükrü Bey, geri kalanını da karakolda yersiniz" desin. İyi mi?

Ulaaan, bol bol et yedikten sonra on yıl yatar mıyım içerde, hı mutlu mutlu yatar mıyım, "Hiç olmazsa doya doya et yedim, umurumda bile değil" diyerekten???

Tuh tuh tuh, at bunları kafandan Şükrü. Bak bakalım Kasap Yalçın'ın başı kalabalık mı? Yo başı kalabalık değil, ama başının içi kalabalık. Yüz gram et dediğin zaman nasıl davranacağı belli değil ki.

Tastamam dört kez geçtim Kasap Yalçın'ın dükkânının önünden. Bir yarım gövde koyun asılı vitrininde, ayrıca kocaman bir dana budu. I ıh, içeriye giremedim. Hem korkudan, hem utançtan...

Öteki mahalledeki kasaba gittim, adamda bir bıyık, eğri patlıcan gibi. Nasıl da tersler kim bilir insanı bu bıyıkları oynata oynata.

"Kalıbından kıyafetinden utan, üstelik kravatın da var, yüz gram kıyma ha!.."

Sanki kravatın artık bir önemi varmış gibi?

Adamın bıyıkları ürküttü beni. Uzaklaştım oradan.

Bir sokaktan geçmiştim, orada bir kasap görmüştüm, ara sokağın birinde, adamın hiç yüzüne bakmamıştım, belki o kasaptan alırım, hı???

O sokağa yöneldim. Baktım, kasap dükkânının içinde üç kişi daha var, çay içiyorlar. Onca insanın içinde, ben gireceğim dükkâna, "Yüz gram kıyma verir misiniz?" diyeceğim. Dünyada olmaz. Uzaklaştım oradan da...

Git kafamdaki fikir git... Yine ne diyor, "Git süpermarkete" diyor, "atla bir et parçasının üzerine kedi gibi..." Niçin Şükrü gibi değil de kedi gibi?... "Kediler çok çevik olurlar et çalarlarken, sen de onlar gibi, çevik olacaksın da ondan... Böyle önce kedi gibi gerileceksin gerileceksin, sonra yay gibi bir boşalacaksın Şükrü?"

"Ben???"

"Sen ya, ne varmış bunda? Önemli olan gerilmektir. Kedinin tüm hüneri gerilmesinde. Etin karşısına geçeceksin, gerileceksin, gerileceksin, sert bir yay gibi... Sonraaa, birden fırlayacaksın... Zıp, etin üzerine, kaptığın gibi dosdoğru sokağa."

Git kötü fikir, git kafamdan. Giiit!..

Ulan ya yakalanırsan ha, ya yakalanırsan, ya kasap da kedi cinsindense, etlerle uğraşa uğraşa kedi gibi olmuşsa, bir sıçramayla seni yakalarsa? O zaman tüm gazetelerde resmin,

"Emekli et çalarken yakalandı."

İyi ya, emekli kredi çalarken, hayali paralar çalarken, devlete kazık atarken yakalanmaz ya, olsa olsa pirinç çalarken yakalanır, et çalarken yakalanır...

Sonra?

Gelinler, torunlar, damat?

"Dedemiz hırsızmış meğer, et çalmış.

Dedeleri kredilerin, bankadan devletten aldıklarının üstüne lök gibi otursa torunlar, "Dedemizin işi bozulmuş" derler, ama şimdi?

Yahu hanım ne vardı yani Niyazileri cumartesi ǵ ǜnü yemeğe çağıracak? Sen beni hırsız mı edeceksin ha?

Sekiz kasap daha gezdim. I ıh, hiçbirinin kapısından içeri giremedim. Ama ayaklarım beni durmadan süpermarketin oraya çekiyordu. Acaba oradaki etler elaltında olduğu için mi? Elinin altında, yani al da kaç. İyi de, o parça eti nasıl kıyarsın, Hüsniye kıymalı patates yapacak?.. Olsun, etli patates yapar, o da bir şey mi?

Höt höt höt, yine geldi kafana oturdu mu et hırsızlığı?

Pisi pisi... I ıh yaşamımda ben hiç kedilerle böyle ilgilenmedim. Hem yürüyorum süpermarkete doğru, hem de gördüğüm kediye pisi pisi diyorum. Ne çok ilgilendirir oldu beni kediler???

İşte şu tekir kedi, ama iş yok, bu ne gerilebilir, ne zıplayabilir, eline yüzüne bulaştırır, et met çalamaz kasaptan. Ama şu sarı öyle değil, baksana gözlerine, fırıl fırıl dönüyor, havadaki sinek için bile tırnaklarını çıkarıp fır dönüyor yöresinde.

Sen hangisisin Şükrü? Tekir kedi mi, yoksa sarı kedi mi? Galiba tekirim. Pekiyi tekirsin de, ne işin var süpermarketin yolunda, haydi bakalım dön, yolunu değiştir, dosdoğru eve. Kediye, şey pardon şeytana uyma. Namusunla yaşadın bunca yıl Şükrü, yine namusunla yaşa!

"Yaşa ama, yüz gram kıyma alama!..

Kim söyledi bunu, kim?

Sarı kedi sen mi söyledin, ha sen mi söyledin?

Bir tekme salladım sarı kediye, sarı kedi pıfladı, bana ters ters baktı, "Git işine moruk" der gibi, yavaş yavaş yanımdan uzaklaştı.

"Öğleyin gelirken kıyma almayı unutma Şükrü!.."

Son gün. Bugün cumartesi. Akşama Niyaziler yemeğe geliyorlar. Yüz gram kıymayı bugün almak zorundayım.

Uf, oysa geceki düşüm ne güzeldi! Düşümde kediydim, kocaman bir kedi, nah pençelerim böyle böyle. Nasıl atladım süpermarketteki etlerin üzerine, ne kediymişim bee ben, koskoca bir parça eti yürüttüm, belki var üç kilo, tüm süpermarketin çalışanları ardıma düştüler, yine de beni yakalayamadılar, çünkü ben gerilmiş bir yaydım.

Şimdi de yayım!

Geriliyorum!.. Geriliyorum!..

Ayaklarım yine süpermarketin yolunda. Niçin???

Niçin Hüsniye'ye, "Kıyma olmasa, parça et olsa olur mu?" diye sordun.

Niyetin kötü Şükrü. Sen bu soygunu gerçekleştireceksin. Torunun tabancasıyla mı? Yo hayır, kedi yöntemiyle.

Aklını başına al Şükrü, ya yakalanırsan?

Pekiyi ya yakalanmazsan?

Geril Şükrü geril, şimdiden geril...

Geriliyorum, geriliyorum!.. Gerildikçe tüylerime bakıyorum, dimdik kesilmişler mi diye? Evet, tüylerim dimdik. Ben, dimdik. Ya eti çalacak kolum? Yay!..

Süpermarkete girdim. Kasabın önünde birkaç kişi var. Birkaç kişi fazla, iki kişi olmalı veya üç kişi. Ben onların arasından bir kedi çevikliğiyleee...

Yağların sıralandığı rafların oradan etleri gözlüyorum. Tıpkı bir kedi gibi, soluğum çok yavaş, devinimlerim çok yavaş, ama içim yay, bir boşanırsam yayımdan görür süpermarket çalışanları, bakalım yakalayabilirler mi?

Bir ses, "Son uyarı Şükrü, gel vazgeç, beceremezsin, sen kedi değilsin!"

"Ben mi kedi değilim, kediyim ben. Kart kediyim öyle mi? Ama gerilirsem iyice, iyice???"

İyice geriliyorum. Şimdi bir kadın kıyma çektiriyor. Onun ardında bir erkek var, onun ardında bir genç kız... Tam erkeğe sıra gelince, kadın çekildiği anda, iki müşteri arasında kasabın sırtını dönüp tezgâhtaki etleri bir yere yığdığı anda!!!

Geriliyorum geriliyorum!.. Yaylarım gerilmekten kırılacak nerdeyse!

Atladım, atlayacağım!..

"Şükrü Beeey, ne o öyle etlere bakıyorsun?"

Şadan Bey... Hay bey gibi boynun devrilsin, Allah seni kahretsin!.. Olmaz olasın. Etlere mi bakıyormuşum? Gitti, gerilmem gitti, kediliğim gitti.

"Geberene dek et yüzü görme inşallah Şadan Bey!"

Zaten nerden yiyecek, o da benim gibi emekli. Laf olsun diye geziyor süpermarketi. Namussuz Şadan Bey, ulan kırk yılın içinde bir soygun yapacaktım, içimde koydu namussuz, senin de içinde kalsın tüm isteklerin inşallah!..

NEREDE O ESKİ PİKNİKLER

Bir hafta önceden başladı bizim hanımda pikniğe gitme sancısı. Neymiş de efendim, niçin o gece,

"Yoo biz gidemeyiz pikniğe" dememişim de, hemen olurlanmışım, hatta tüm arkadaşlarımdan daha iştahlı, bir de,

"Oh oh aman ne iyi olur, yıllardır hiç pikniğe gitmemiştik, ne güzel olacak" demişim. Ama piknikte, ne yenilecek, ne içilecek hiç düşünmemişim.

"Bu mu tasan hanımcığım, kelle başı bir yumurta kaynatırız, yeşil soğan pahalı, kelle başı bir de kuru soğan, sonracığıma çökelek, patates haşlaması, bir de göbekli marul..."

Böyle derken hanımın göbeğine el attım şakayla, ha ha ha, gülerek...

"Şakanın sırası değil Halil, ben kimsenin yanında rezil olmak istemem, hele o Müjgân karısının yanında. Sonradan görme, doldurur şimdi köfteleri, börekleri, naylon çatalları kaşıkları şunu bunu, beni orada çatlatır," dedi.

"Hah ha onlar mı köfte börek yapacaklar? Neyle yapıyorlar ki hanım? Onların kazancı neyse bizimkisi de o. Hiç merak etme, Müjgân Hanım haşlanmış yumurtadan, zeytinden başka bir şey götüremeyecektir pikniğe, çünkü kocası daha geçen akşam çok sıkıntıda olduğunu söylüyordu."

O bir hafta boyunca bizim evde hep bu pik-

nik konuşuldu. Vazgeçmesine vazgeçeceğim de, işin içinde futbol var, işin içinde kâğıt oyunu var, tavla oyunu var. Hüsam Bey şimdiden beni nerede görse,

"Pazar günü tavlada canına okuyacağım," diyor.

Ramazan Bey piştici. Sanki kahvelerde hiç pişti oynamazmış gibi tüm iştahını bu pazara saklamış.

"Oh orada açık havada, pişti üstüne pişti yapacağım, diyor.

Çocuklar bizden önce hazırlanmışlar. Toplar hazır. ambalaj kâğıtlarından yapılmış uçurtmalar hazır, piknikte giyecekleri eski lastik ayakkabılar hazır. bizim hanıma kalırsak gitmeyelimmiş. Çocuklar öyle bağırıyorlar ki evde bu konu açıldığında, gözümün içine bakıp yalvararak.

"Babaaaaa! Yoksa annemin dediği mi olacak?" diyorlar.

"Hayır çocuklar. anneniz de aslında pikniğe gitmeyi çok istiyor. ama onu düşündüren şey. götüreceklerimiz. Orada ne yiyeceğiz? Başka arkadaşlar börekleri köfteleri baklavaları çıkarınca, biz ne yapacağız?.."

Çocuklar. börek, baklava, köfte sözcüklerini duyunca kahkahayı bastılar.

"Yani Korhanlar baklava. börek götürecekler ha. yoksa Şebnemler mi? Anneciğim sen hiç merak etme, onlar da peynir ekmekten başka bir şey götüremezler."

Hanım. çocukları da yanıma aldığımı görünce çok kızıyordu. Bağırıyordu:

"Pekiyi ya mangal yakarsa Naci Beyler?"

Çocuklar gözlerini iri iri açıp,

"Ne mangalı anne?" diye sordular.

Güldüm, güldüm, güldüm...

"Mangal yakmak kolay mı Nurcan?" dedim.

Cuma günü hanım başını bağladı,

"Çok fena başım ağrıyor," dedi.

Cumartesi günü yatağa düştü,

"Çok fenayım," dedi.

Ama cumartesi akşamı çocuklardaki suskunluğu görünce, yataktan kalktı.

"Yarın biz de pikniğe gidiyoruz çocuklar. dedi.

O anda evin içi bayram yerine döndü. Kardeşler, birbirlerini kucaklayıp öptüler, annelerini öptüler, beni öptüler...

Hemen hazırlığa giriştim. Koca tencerenin içine patatesleri yıkayıp attım, kelle başı birer yumurta. Çocuklar bir ağızdan bağırdılar:

"Piknik yemeğimiz hazırlanıyooor!.."

Toplar zıpzıp zıplatıldı, uçurtmalar bir daha elden geçirildi. Ayakkabı iplerine bir kez daha bakıldı. Nurcan altımıza yayacağımız çulu seçti. En iyi tabaklarımızı, çatal ve kaşıklarımızı bir bir çantaya koymaya başladı. Kelle başı birer elma, birer portakal yıkandı, hazırlandı.

Şu ince şişedeki zeytinyağı, şu tuz, şu kırmızıbiber, şu karabiber.

Biraz da turşu koyalım mı? Elbette, hiç turşusuz piknik olur mu? Ne biber turşusu ne salatalık turşusu, kavanoz tepeleme lahana turşusu, turşuların turşusu, turşuların en ucuzu, ama tadı, yaaa!.. Haydi bakalım, koca bir kavanoz da lahana turşusu.

Ekmek mi, sabah bakkaldan alırız, hem de dört tane, n'olur n'olmaz, çocuklar koşup koşup acıktıklarında aç kalmasınlar, bol bol ekmek yesinler.

Çökelek mi, uf mis gibi...

Başka ne eksik? Marulu kim yıkıyor? Ben yıkıyorum.

Ah şöyle iki kıpkırmızı domates olsaydı? Hop hop domatesin kilosu kaça sen biliyor musun, hem iki domates kimin dişine yetecek ki? Domates yerine salça... Evet evet unutuyorduk.

"Hanım salçayı almayı unutma, ekmeğin üzerine sürer sürer çocukların eline veririz."

"Sen orada tereyağı sürülmüş, bal sürülmüş ekmekleri görürsen o zaman ben sana sorarım Halil!.."

"Hayır hayır, onlar da çocuklarına salça sürülmüş ekmek vereceklerdir. Yahu hanım biz şölene gitmiyoruz, pikniğe gidiyoruz. Şöyle biraz temiz havadan, biraz da değişiklikten yararlanarak..."

Çocuklar bağırdılar:

"Yaşa babaa yaşaaa!.."

Arkadaşlarla ortak tuttuğumuz minibüs sabahleyin bizim sokağa geldi. Bir anda, çantayı, torbayı, çulu kapan çocuklar doluşuverdiler arabanın içine. Beş aileyiz, yirmi yedi kişi. Minibüs tıklım tıklım dolu.

Sürücü, numarasını çekti, hemen aynanın ucuna bir mendil bağladı:

"Yolda trafik durdurursa düğün arabasıyız anladınız mı abiler, yoksa yazar cezayı karışmam, ben de ceza parasını sizden alırım, bilmiş olun..."

Karımın gözü, öteki arkadaşların çantalarında, torbalarındaydı.

"Bak, dedi bana fısıltıyla, "Müjgân Hanımların çantasına bak, ne iri, kim bilir neler var içinde?"

"Ekmek doludur, hiç merak etme, dört çocuğa ekmek ancak öyle yetişir," dedim.

"Kadın inat için çıkarsın mı çantadan pirzolalar, tavuklar?"

"Yahu hani mangal, ilaç için olsun şu arabanın içinde bir mangal var mı? Nerde pişirecek pirzolayı?"

"Sahanda pirzolaysa ya, tavuk sövüşse ya? Beni çatlatırsa ya? Bir parça soğuk tavuk eti uzatıp da, 'Bunu da sizin çocuklar yesinler derse?' "

"Yahu hanım yahu hanım, uff!.."

Hüsam Bey, Fosforlu Cevriye'yi söylüyordu. Sürücü de ona katılmış, Hüsam Beyden çok sürücü bağırıyordu.

Çocuklar başka bir okul şarkısı söylüyorlardı. Karımın yüzü hiç gülmüyordu, biri kendine baktığı anda yüzüne yapay bir gülücük takıyordu...

Uf, şu çantalar torbalar bir açılsa da karımın yüzü gülse...

Pekiyi yahu, gerçekten tavuk mavuk getiren olur mu bunların içinde? Ya biri nar gibi bir tavuk çıkarıp da,

"Buyrun bakalım" derse?

O zaman enayilik eder andavallı, bir anda şunca çocuk tavuğun kemiğini bile bırakmazlar.

Piknik yerine geldik.

Daha nerede oturacağımız, çulumuzu nereye sereceğimiz belli olmadan çocuklar bir anda çil yavrusu gibi dağıldılar, çantalar torbalar biz büyüklere kaldı. Selami Bey kocaman bir testi su getirmişti,

"N'olur n'olmaz arkadaş, ben suyumu yanıma alayım da..." diyordu.

Hava çok güzeldi, güneş yakmıyordu, gerçi burnumuza birtakım pis kokular geliyordu amma, arada bir insanın burnuna bahar kokusu da çalıyordu.

Kocaman bir ağacın altına çullarımızı serdik. Hüsam Bey hemen tavlayı çıkarmış.

"Bir usta arıyorum. bir usta!" diyordu.

Ramazan Bey kâğıtları karıyordu. Nuri Bey, futbol topunu ağzıyla şişirmeye çalışıyor. kırmızı yüzlü zurnacılar gibi topa havayı üflerken gözlerini kapatıyordu.

Hanımların hiçbiri çantalara torbalara el atmıyorlardı. Aman bu ne iyi bir başlangıçtı. Hiçbir hanım çantaya torbaya el atmıyorsa. çantalarda torbalarda köfte. börek. baklava yok demektir. Onun için benim hanımın gönlü rahat olsun. Biraz sonra hiç çekinmeden patates salatasını yapmaya koyulsun.

İlk çocuk geldi. Ramazan Beyin kızı:

"Anne ben acıktım!..

Ramazan Bey hemen fırlayıverdi, ekmeğin birini küt diye ikiye böldü. Yarım ekmeğin arasını açtı. içine kimyon. karabiber. kırmızıbiber ekti. kapattı. kızına uzattı:

"Umh yesin benim kızım çoban kebabını, topak topak et olsun, dedi.

Hanıma göz attım. Yani. "Bak bak. çoban kebabına bak!.." dedim.

"Ay." dedi Nurcan. "şimdi benimkiler açız diye koşarlar. bari hazırlayayım yiyeceklerini."

Haşlanmış patatesleri çıkardı. yumurtaları çıkardı. marul yapraklarını çıkardı. Öteki hanımlar da,

"Ay biz de yapsak çok iyi olacak, dediler.

Müjgân Hanım aynı bizim gibi patatesle yumurta çıkardı. Marulu yoktu. iki üç yaprak benim hanım verdi ona.

Hüsam Beyin hanımı bulgur pilavı çıkardı.

"Ay." dedi karısı. "bu adam bulgur pilavına bayılıyor."

Hūsam Bey; sanki ağzı sulanmış gibi,

"Huuuuş, hele piknikte hanım hele piknikte, bulgur pilavının tadına doyum olmaz" diye sevincini belirtti.

Bizim hanım lahana turşusunu çıkarıverdi; hem de koca bir kavanoz,

"Ay bizim lahana turşusundan da buyurursunuz artık," dedi, "bulgur pilavının yanında iyi gider."

"Allah" diye öyle bir bağırış bağırdı ki Hūsam Bey, geçen yılın sıcağından nasılsa kalmış bir akrep soktu sandık.

Nuri Beyin hanımı kocasını suçladı:

"Ay bizimki de makarna meraklısı, dedi. "Makarna yemeden duramıyor. Ayol Nuri dedim kendine, hiç piknikte makarna mı olur ayol, dedim, yooo, makarnanın üstüne piknikte yenecek hiçbir şey yoktur, bana makarna yap, dedi."

Nuri Bey kıpkırmızı hâlâ futbol topunu şişirmeye çalışıyor, bir yandan şişiriyor, bir yandan karısının sözlerini patlak gözleriyle onaylamaya çalışıyordu.

Nurcan, patatesleri, yumurtaları kocaman bir kabın içine doğruyordu. Biraz sonra onların üzerine marul yapraklarını doğrayacak, zeytinyağını dökecek, limonunu sıkacak, uf, dünyanın en güzel patates salatası olacaktı.

Ay, yoksa bizim patates salatası piknikte yemek birincisi mi ne?

Yahu bu Ramazan Beyler, baştan böyle kimyonlu mimyonlu numara çekip de sonradan sofraya başka yemekler koymasınlar? Tavuk budu haşlama, gerdan haşlama, kadınbudu köfte, suböreği, ciğer kavurma, hı?

Bizim hanım, Müjgân Hanım, Müjgân Hanım diye tutturdu ama, gıcıklığı bugün Nermin Hanım

yapacak. Biz tüm yiyeceklerimizi sofraya koyduktan sonra kalkacak yerinden, "Ay ben ne oturuyorum öyle?" diyerekten, ciğer kavurmalarını, suböreklerini, kadınbudu köfteleri, koyun haşlamaları konduracak.

İyi eder. Keşke... Ah öyle bir şey yapsa? Yer yutarız, lüp lüp...

Evet evet, sofra birincisi biziz... Nermin Hanım peynir ekmek çıkardı. İki bağ da temizlenmiş maydanoz, kocası maydanozu çok severmiş. Oh afiyet olsun, yeşil yeşil!..

Çocuklar, çocuklar nerede?

Çağırıyorum:

"Peliiin, Okaaaan!.."

Yanıt yok. Ramazan Bey bağırıyor:

"Huriyeee, İnciii, Necatiii!.."

Yanıt yok...

O da ne? O toplantı da ne? Yoksa ayıcı mı? Tam buldu zamanını yani, tam çocuklar yemek yiyeceği sırada? Pekiyi niçin bu ayıcının tefi yok? Yoksa ayıyı tefsiz oynatma tekniğini mi geliştirdi?

Çocuklar değil, büyükler de var? Ne oluyor orada?

Ben bu kokuyu tanıyorum, burnum biliyor bu kokuyu. Evet evet, et kokusu, mangalda pişen et kokusu! Nereden geliyor bu koku?

Yaklaşıyorum kalabalığa, yaklaşıyorum et kokusuna!

Duman? Ortadan çıkıyor, kalabalığın ortasından çıkıyor.

Aaaa, ortada biri et pişiriyor. Vallahi billahi et pişiriyor, bunca çocuk, bunca büyük onu izliyor.

İşte şimdi adam pirzolaları çeviriyor, uf çok güzel bir koku yayılıyor mangaldan, ne bahar ko-

kusu, ne kır kokusu, tüm çocuklar bu kokuyu içlerine çekiyorlar, uh mübarek menekşe kokusu, mübarek çiğdem kokusu...

İşte şimdi adam pirzolanın birini gözlerine yaklaştırıyor, pişip pişmediğine bakıyor... Elindeki yelpazeyi bıraktı, o eliyle pirzolaya doğru uzanıyor, pirzoladan bir parça koparıyor. evet evet bir parça koparıyor, kopardı, sıcak pirzola parçasını ağzına atıyor, attıı, çiğniyor, çiğniyor...

Aaaa çocuklar da çiğniyorlar, ağızlarını oynatıyorlar. Ben, ben de oynatıyorum...

Adam yutuyor... Tüm kalabalığın yutağı bir yutak olmuş, birlikte kalkıyor, birlikte iniyor. Hooop. yuttuk...

Kalabalık gittikçe çoğalıyor. Daire gittikçe büyüyor. önce gelenler yeni gelenlere yer açıyor, büyükler küçükleri ön sıralara geçiriyor. Etin dumanı, pardon etin esansı dalga dalga üzerimize yayılıyor, giysilerimize siniyor, burnumuzdan girip ciğerlerimizi oyuyor...

"Mangalın Üzerinde Et," dünyanın en güzel manzarası!..

Nereden gelmiş, nasıl gelmiş on yedi kedi, altı köpek, onlar da bizimle birlikte, onlar da pişen pirzola manzarasını izliyor.

O ne? Adam hızla mangalın üzerindeki etleri topluyor. Bir telaş var... Çok ivedi davranıyor. Karısı kızı topladıklarını arabalarının içine atıyorlar. Adam bir koca şişe suyu ateşin üzerine boca ediyor... Caaaaz!.. Ak bir duman çıkıyor. Olamaz!.. Bu bize yapılamaz!

Kediler miyavlıyor, köpekler havlıyor, kendi dillerince,

"Olamaz, bu bize yapılamaz!.." diyorlar...

Aa aa adama bak, pirzolaları, mangalı attı arabaya gidiyor...

Gidiyor yahu gidiyor!..

Kediler köpekler önde, onun ardında çocuklar, onun ardında büyükler arabanın ardı sıra koşuyoruz...

İçlerinde orta yaşlı olanlar azdır, hepsi genceciktir bunların, şöyle yirmiyle otuz yaş arası, içlerinde hiç kadın kız yoktur. hafif sakalları vardır, çoğu şapkasız, hızlı konuşan, hızlı devinen... Ve ellerinde mutlaka birtakım kâğıtlar vardır, dosyalar vardır, bazılarının ellerinde de araba plakaları bulunur. Hepsi birbirini tanır bunların, çok da sevecendirler, sevecen bakarlar birbirlerine ve başkalarına...

Kimleri mi anlatıyorum? Trafik izleyicilerini anlatıyorum. Bunlar para karşılığında sizin arabanıza plaka çıkartırlar, trafikle olan işlerinizi çözümlerler. Siz salt bunların oldukları bürolara gideceksiniz ve diyeceksiniz ki:

"Yeni araba aldım, bu arabanın plakasını bana çıkartın!.."

Hop, ondan sonra siz yan gelin yatın, bu arkadaşlar sizin aracınızın plakasını hemen çıkartırlar. Pekiyi böyle bir büroya gitmeyip de plakanızı kendiniz çıkarmaya kalkışırsanız, ne olur?

Ben bilmem, çok şeyler olur.

Kalp krizi geçirebilirsiniz; yaşınız genç olsun önemli değil, kriz sizi bulur.

Bir anda sinirleriniz laçka olup kafayı üşütebilirsiniz, durduğunuz yerde plakaya da, arabaya da ve hatta Allah korusun devlet büyüklerine falan da verip veriştirebilir, soluğu sinir kliniklerinde alabilirsiniz.

Oradaki görevli polis memuruyla tartışabilirsiniz, o haklı çıkar, önce karakolda bir güzel ıslatıldıktan sonra, soluğu mahkemede alabilir, hapis cezasına çarptırılabilirsiniz. "Görevi başında memura hakaretten"...

Kendinize saygınız kalmaz, bir araba plakası çıkardıktan sonra yüzsüz müzsüz biri olursunuz, ondan sonra size her şey boş gelir.

Trafik bürosundaki plaka izlemesinden sonra eve geldiğinizde, karınızla, kocanızla veya komşularınızla atışabilirsiniz hiç yoktan, cinayet bile işleyebilirsiniz.

Ühüüü, daha çok şeyler sıralayabilirim, ama çok mu çok cana yakın çocuklar ha bu trafik izleyicileri. Sağ olsunlar, hani doktorlara böyle gazetelerde teşekkür duyuruları çıkıyor ya, tıpkısının aynısı onun gibi bir duyuru vermek isterdim gazetelere. Şöyle:

'Torunumun motorlu bisikletinin plakasını çıkarmakta bana büyük yardımları dokunan, benimle ilgilenen, sorduğum sorulara yanıtlar veren, neyin nerede olduğunu hiç üşenmeden eliyle koluyla tarif ederek beni yönlendiren ve hatta oradaki görevli polisin bizi salondan dışarıya sürü halinde çıkardığında yağmurlu bahçede şemsiyesini benimle paylaşan tüm trafik izleyicisi arkadaşlara teşekkürü bir borç bilirim."

Bu bürolardaki polislerin hiçbiri konuşmuyor, hiçbiri sorduğunuza yanıt vermiyor. Hatta yüzünüze bakmıyorlar. Hep başları yerde...

İçlerinde size kızanı da var? Niye mi?

Niye ha?

"Niçin bu işlemleri bilmiyorsun?" diye. Sanki yaşamınızda yüz kez araç plakası çıkarmışsınız gibi.

İşte o ilk polisten. "Git başımdan" diyen ba-

kışları görüp ağzını niçin oynattığını anlamadığım sırada, o fedakâr insanlardan biri imdadıma yetişti,

"Abi, ilkin gidip bir dosya alacaksın kapının yanındaki şoförler derneğinden." dedi.

"Haaa." dedim.

Bu "Haaaa"mı polis duymuş olmalı, bana öyle bir bakış baktı ki,

"Anladın mı hıyarağası" der gibi.

Gittim, dosyayı aldım. Hemen biri elime yapıştı, elime ne, dosyaya yapıştı, dolduracakmış.

"Kaç lira arkadaş?"

"Gel hele gel, kolay..."

Hemen trafik bürosunun önündeki dar sokağın yanıbaşında küçücük masalara konmuş yazımakineleri vardı. Yağmur yağıyordu, ben şemsiyeyi tuttum yazımakinesinin üzerine, adam makinede yazı yazmayı yeni öğrenenler gibi a harfini, c harfini araya araya yazdı.

Verdim parasını.

"Şimdi nereye arkadaş?"

"Hava kirlenme vergisi vermek için bankaya gideceksin."

Bu parayı yalnız bir banka alıyormuş, başkası almıyormuş. Ve bu banka da kentin göbeğinde, başka yerde şubesi yok herhalde. Eh, torunun motorlu bisikletinin plakasını çıkartıyorum ya, bindim dolmuşlara gittim. Bankaya parayı yatırdım, döndüm. Uf aman ne kuyruk, ne kuyruk polisin önünde. Ama biri var önde, yo hayır memur falan olamaz, sivil giysili, kâğıtlar ona veriliyor, bu kişi kafasını o daracık deliğe uzatıyor, nasıl da biliyor bin maşallah, oradaki mühürlerin, baskıların nereye basılacağını bir bir biliyor, tapata tap tapata tap durmadan basıyor... Vay be hemen ta-

nıdım, bu arkadaş trafik izleyicisi ve oradaki görevli polise yardım ediyor. Polisin başı yine yerde, ne bakıyor, ne konuşuyor. Şaşılacak şey, benden başka kendi işini kendi izleyen yok galiba, çünkü kuyruktakilerin tümü bu delikanlıyı tanıyorlar:

"İlyas, benim vergi makbuzunun fotokopisi eksikti, damgala koy dosyaya!."

"İlyas, benim plaka numarası verildi, yalnız aracın faturasının tarih sayısı, bir de gümrükler müdürlüğünün yazısı, hıh koyuver dosyaya!"

Sıra bana geldi, eh öğrendim ya oğlanın adını:

"İlyas şuna bir bakıver hele, şimdi ne yana?"

İlyas da polisten öğrenmiş galiba, başını bile kaldırmadı:

"Ühüü, çok eksiği var bunun, koş sigortasını yaptır aracın, sonracıma Taşıtlar Vergi Müdürlüğüne git."

"Ben oraya gitmiştim İlyas oğlum."

"Beyamca o gitmeyle, bu gitmenin ilgisi yok..."

İlyas böyle anlatıyor, işte tam bu sırada polis başını kaldırıyor, yine bu yol bilmez yön bilmezi görmek istiyor. İlyas sürdürüyor:

"O ilkinki sana motosikleti satan firmanın fatura vermesi içindi. Sen oraya taşıt alım vergisi yatırdın o zaman, şimdi de aracın vergisini yatıracaksın!"

Gittim Taşıtlar Vergi Müdürlüğüne. Tastamam kırk beş dakika oradan oraya koşturdum, bekledim. Sonunda elime bir kâğıt verdiler. Zaten motorlu bisikletlerin vergisi yokmuş. Vergisi yokmuş da, pekiyi ben oradan oraya niçin kırk beş dakika koştum?

Yok canım, bunu kimseye sormadım, kendi kendime sordum.

Sigortacıya yetiştim ama, polise yetişemedim, yani "kayıt ve tescil" işi kaldı. Eee, Allahın günü yok mu, bu işin yarını da var.

Erkenden gittim büroya, ana baba günü yine. Yok canım, ana baba günü dedimse tümü trafik izleyicisi. Öyle benim gibi kendi işini kendi gören hiç yok. Benim işime bakan polisin başı yine yerde. Yine o deliğin önünde bir başka İlyas vardı. Biliyorum, polis konuşmuyor hiç, yaklaştım İlyas 2'ye. İlyas 2 boyuna bir şeyler basıyor, tapata tap tapata tap... Mübarek gönüllü devlet memuru, güzelim bir de çalışkan ki, bir de dili tatlı ki.

"Amca al motosikleti koş git vizeye!"

"Anlamadım?"

"Atla motosikletin üstüne, telli beyin türküsünü söyleye söyleye gazla, vizeye götür, Çınarlı'ya."

"Çınarlı? Ben motosikletin üstüne atlayacağım?"

Çınarlı nere burası nere?

İlyas 2, hemen yolunu gösterdi, sağ olsun bu çocuklar, çok yol gösteren insanlar. Çıkaymışım kapının önüne, hemen orada birini bulurmuşum, verirmişim eline üç beş kuruş, atlarmış motosikletin üzerine, götürür vizesini yaptırır getirirmiş.

Motosiklet orada değildi ki, evdeydi. Toruna sürpriz yapacağız, onun motosikleti görmesini istemiyoruz ya!.. Hiç tanımadığım birine nasıl motosikleti teslim edermişim, ya teslim ettiğim kişi alıp kaçarsaymış. Öyle ya...

Yine gittim bir trafik izleme bürosuna, oradan bir delikanlı verdiler yanıma. Delikanlıyı eve getirdim, eline dosyayı verdim, el sallayarak uğurladım. Delikanlı gazladı, gitti..

Bekle gelecek, bekle gelecek...

Yok, delikanlı gitti gider. Aman Allah korusun bir kaza maza geçirmesin, motosiklet yine alınır, ya o genç???

Güneş batarken çıkageldi.

"Ūhūū vize yeri öyle bir kalabalıktı ki..."

Parasını verdim delikanlının. Kâğıda baktım, kâğıdın üzerine "motorlu bisiklet" yazılmış, kırmızı kırmızı damgalar mühürler vurulmuş.

Eh iş bitiyor, yüzüp yüzüp kuyruğuna geliyoruz galiba. Yarın erkenden bunu yine o yere bakan polisin olduğu deliğe...

Bu polisin boynu hiç ağrımaz mı yere baka baka? Yine yere bakıyor ve deliğin başında İlyas 3. Bekledim, sıra bana geldi, dosyayı İlyas 3'e verdim. İlyas 3,

"Plakanı aldın mı?" diye sordu.

"Burdan vermiyorlar mı?"

"Yok be beyamca, şimdi kapının yanına git, şoförler derneğine, oradan plaka fişini al, amma önce paranı yatır, ondan sonra plakanı almak için Büyük Sinemanın arkasına git."

"Büyük Sinema ha?"

"Kemer'de beyamca, çok uzak değil canım, iki saatte gider gelirsin."

Atladım dolmuşa, gittim Kemer'e, buldum plakacıyı. Şaşılacak şey, adamlar plakayı yarım saat içinde hazırlayıp elime tutuşturdular, hem de boyası kurumuş olaraktan.

Plaka elimde, dosyayı İlyas 4'e teslim ettim.

"Bitti mi oğlum, şimdi bu plakayı götürüp motosiklete takabilir miyim?" dedim.

"Yok amca, hiç öyle şey olur mu?" dedi İlyas 4. "Plaka burada mühürlenecek, hem ondan önce bu senin dosya incelenecek... Hıh bak işte, iki zarf, her zarfın üzerinde adi mektup pulu olacak,

koş al gel eksikmiş. Haaa bi de sarı kocaman zarf al gel!"

Koştum gittim, onları da aldım geldim. İlyas 5, bu son gelenleri dosyamı bularak içine koydu.

"Şimdi plaka damgalamaya mı?"

"Yok," dedi İlyas 5, "zırt pırt plaka damgalamazlar, saat on yediyi bekleyeceksin.

"Niye ki İlyas?"

"Benim adım İlyas değil, Sebati..."

"Sebati oğlum saat on yediye dek burada bekleyecek miyim?"

"Git beyamca, git o saatte gel. Hem ancak o zamana dek dosyan Bülent Abiye gelir."

"Bülent Abin de kim?"

"Nah, o kapalı bölmede oturan polis, plakaya damgayı o vuruyor."

Eve gittim. Saat on yediye dek oralarda ne yaparım. Bindim bir dolmuşa, bir dolmuşa daha, evdeyim. Elimde plakayı görünce eşim çok sevindi:

"Oh çok şükür bitmiş," dedi.

"Yo," dedim, "daha Bülent Abi mührü basmadı."

"E bunun üzerinde küçücük bir mühür var ya?"

"O başka, asıl mühür öğleden sonra saat on yedide vurulacak."

Saat on altı otuzda gittim, ufacık salon. Siz deyin yüz, ben diyeyim iki yüz kişi. Kızıverdi mi polisin biri, çıkardı mı hepimizi dışarı. Bir de yağmur. İşte o zaman yetişti imdadıma İlyas 6. Şemsiyesini benimle paylaştı yavrucuğum, sağ olsun. Bir ara ortalık karıştı, sesler duyuldu:

"Dosyalar geldi, dosyalar geldi!.."

Yarımız içeri dolduk, yarımız dışarda kaldık.

Polis adları okuyordu, ama çağın en hızlı bilgisayarından daha hızlı. Adını duymayan yandı, anlamayan yandı, ikinci okumaya kalıyordu. İkinci okuma da ancak yarım saat ya da kırk beş dakika sonraydı. Çünkü dosyalar peyderpey geliyordu. Adı okunan adını anlamışsa, ufak deliğe yaklaşabilmişse, polis plakayı alıyor, mührü basıyor, işini bitiren çekip gidiyordu.

Bir ara adım okundu, ama ters yönden, o "yere bakan" polis... Şaşılacak şey' demek bu adam başını havaya kaldırabiliyormuş, konuşabiliyormuş. Adımı söylüyordu.

"Benim," dedim.

Az ve öz konuştu:

"Eksik!..."

Orada dinelmekte olan İlyas 7 yardımıma yetişti. Aman aman, ne de becerikli çocuk, dolduruverdi iki kâğıdı hemen on dakikanın içinde. Kendi elceğiziyle deliğin dibindeki dosya yığınının üzerine koydu. Ve İlyas 7 bana bir öğütte bulundu:

"Bugün senin plakan damgalanmaz, çünkü dosyana sıra gelinceye dek ühüü... Sen en iyisi bugün git, yarın gel beyamca, tam bu saatlerde gel."

Başı yere eğik polise sordum:

"Hı, ne diyorsunuz memur bey, gideyim mi?"

Yanıtını yine İlyas 7'den aldım:

"Git beyamca beni dinle de git!"

Gittim. Karım sordu:

"Oh tamam bitti değil mi?"

"Cık, dedim. "iki tane gümrük yazısı eksikmiş, onun için dosya yarına kaldı."

"Ay." dedi, "ne güzel, kaç gündür hiç sinirlenmiyorsun. gidip gidip geliyorsun..."

Öyle bir bakış baktım ki karıma, o yere bakan polis gibi.

Gökten inme yasası var bu işin, saat on yediden önce mühür basılmazmış. Saat on yediyi üç geçe adım okundu. Ühü, öyle hazırlıklıyım ki, plakam elimde, o deliğin dibindeyim, öyle de gerilmişim ki deliğin başında, polis adımı okudu, o minicik plakayı gözünün önünde buldu.

Bir haftada bir motorlu bisiklet plakası alabildim, mini minicik.

EKRAN TIRAŞI

Televizyondan çağrıyı alınca şaşırdım, hatta bir süre telefonun konuşma aygıtını yerine koyamadım. Eşim sordu:

"N'oldu söylesene, kim aradı?"

"Televizyondan," dedim. "Benimle bir söyleşi ve çekim yapacaklarmış."

Eşim de şaştı, ama onun şaşkınlığı benden biraz daha çabuk geçip elimdeki konuşma aygıtını yerine koydu ve ilk sözü.

"N'olmuş acaba, karlı dağda kurt mu ölmüş?" oldu.

"Bilmiyorum ki hanım."

"Acaba bazı kafalar değişiyor mu televizyon yönetiminde?"

"Hiç sanmıyorum, ama nasıl beni televizyona çağırırlar, ekrana çıkarırlar?"

Karımın aklına geldi:

"Acaba canlı yayın mıymış?"

"Sormadım ki." dedim.

"İnsan hiç sormaz mı?"

"Canım çekim çarşamba günü yapılacakmış... Boş yere çekmeyecekler ya. ya o akşam. ya sonraki bir akşam gösterirler televizyonda."

"Ya hiç göstermezlerse?"

"Pekiyi niçin çağırıyorlar o zaman beni?"

"Kim seni çağıran?"

Beni çağıran kişinin adını telefonun yanındaki küçük deftere not etmiştim.

"İşte bu," dedim.

"Sormadın mı nasıl bir yayın olacak bu?"

"Canım belli değil mi, herhalde benim gibi bir yazara tutup da bu yıl peynir ederlerinin ne olacağını veya güreşteki durumumuzu soracak değiller, elbette sanattan soracaklardır, şiirden, öyküden, romandan..."

"Pekiyi herhangi bir kısıtlama yaptırmadan mı konuşturacaklar seni?"

"Baştan pazarlık ederim, şayet kısıtlamalı konuşacaksam, şunu söyleyebilirsiniz, bunu söyleyemezsiniz derlerse, hemen girdiğim kapıdan çıkar geri gelirim."

Açtım telefonu, ilkin torunlarla konuştum.

"Dedenizi televizyonda göreceksiniz," dedim.

Pelin de, Akşam da çok sevindiler. Hatta Pelin, yayın saatinde arkadaşlarını evlerine ekran başına toplayacağını söyledi.

Arkadaşım Arif'e açtım telefonu.

"Olmaz," dedi, "bir yanlışlık var, seni konuşturmazlar televizyonda. Çıkarmazlar seni ekrana."

"Niyeymiş?"

"Çıkarmazlar. Dur yahu şey olmasın, hani bir yarışma programı var, bilmem izliyor musun, bu programda yarışmacıya bir şey soruluyor, özel bir soru, diyelim şiir sorusu veya öykü sorusu, yarışmacı o öykünün veya şiirin kime ait olduğunu söylüyor, oradaki konuk kişi de evet veya hayır diye onaylıyor. İşte seni bu kafa sallaman için çağırmasınlar sakın?"

"Olamaz," dedim. "Öyle bir şeyse hemen çıkar gelirim, ben orada konuşmadıktan sonra."

"Pekiyi konuşturacaklarını mı sanıyorsun?"

"Niye olmasın canım? Yahu duvarlar yıkıldı, neler neler oldu şu dünyada, artık bizler kendi ülkemizin televizyonuna çıkıp konuşamazsak???"

"İyi iyi," dedi Arif, "hayırlı olsun!"

Şahap'la konuştum,

"Konuşursun konuşursun da onlar bildiklerini okurlar, istedikleri yeri yayınlar, istemedikleri yeri keserler. nasıl olsa makas ellerinde" dedi.

"Yahu amma kötümsersiniz ha, sen de Arif de..."

"İyi canım, iyi, git de boyunun ölçüsünü al."

"Yani gitmeyelim mi, kendi ülkemizin televizyonuna küselim mi, televizyon onların babalarının malı değil ki, halkın."

"Haklısın da..."

"Eh tamam tamam..."

Biz ailece şaşkınız ama televizyona çıkacağımı duyanlar bizden daha şaşkın. Bir polis emeklisi var. arasıra konuşuruz, duymuş nerden duymuşsa,

"Televizyona çıkacakmışsınız," dedi.

"Hıı", dedim.

"Konuşturmazlar sizi."

"Niye konuşturmasınlar?"

"Ben eski polis şefiyim, sizi konuşturmazlar. Çünkü dosyanız var."

"Kimin dosyası yok ki bu ülkede?"

"Sizinki başka. Yo yo konuşmak için gidersiniz. orada konuşursunuz da, iş yayına gelince, ühüüü orada öyle denetimciler var ki, hemen adınızı duyunca, hop yayından çıkarıverirler."

Eh bayağı da şey oldu ha çevremde, televizyonda konuşabilecek miyim, yoksa konuşamayacak mıyım?

Alışveriş ettiğim marketin sahibi düzenden yana olduğu için her zaman takılırdım, ama şimdi o takılıyor bana,

"Bak görüyor musunuz, bir de bizimkileri çekiştirir durursunuz, adamlar sizi televizyona çıkartıp konuşturacaklar" diyor.

"Elbette, o televizyon halkın televizyonu" dedim.

"Ama istemeseler konuşturmazlar..."

"Belki istek tabandan geliyor?"

"Gelsin, onlar istemedikten sonra konuşamazsınız."

Televizyona gideceğim gün yaklaşıyor, ben ona buna söz yetiştirmekten ne giyeceğimi hiç düşünmemiştim. Ama sağ olsun eşim düşünmüş, gri takımın pantolonunu ütülemiş, ceketin yakasına basmış, açık mavi gömleğimi hazırlamış, hatta uçuk sarı kravatımı bile bağlamış. Her şey hazır... Ayakkabılarım görünmeyeceğine göre önemli değil. Gerçi bir kışlık ayakkabıya gereksinmem var şu sıra, onu da alıp öylece mi çıksam televizyona?

Evet, altı kauçuk bir ayakkabıyla bir de yeni çorap aldım.

Çok sık saç tıraşı olmayı sevmem, ama bu saçla da televizyona çıkamam, onun için Berber Mustafa'nın koltuğuna oturdum. Mustafa biliyor, saçlarım böyleyken ben tıraş olmam, ama onun da haberi var,

"Ben size bir güzel ekran tıraşı yapayım," dedi.

"Aman Mustafa çok kesme, bilirsin hiç sevmem."

"Yok abi, ekran tıraşı derken asker tıraşı değil hani."

Tıraşımı da oldum. Çekimin yapılacağı gün sinekkaydı sakal tıraşımı da... Grilerimi giydim, uçuk sarı kravatımı taktım, yeni ayakkabımı ayağıma geçirdim. Hanım son kez sordu beni uğurlarken:

"Neler söyleyeceksin orada?"

"Her şeyi..."

Pek umutlu değil, "Ih" etti, yere baktı, ardımdan kapıyı kapattı.

Denilen saatte televizyon binasına gittim. Danışmanın geleceğimden haberi varmış. Yukarıya bir yere telefon etti, genç biri geldi, beni aldı götürdü. Bir odaya girdik. Beni telefonla arayan kişi ayağa kalktı, karşıladı, hemen ne içeceğimi sordu, yüreğim tıp etti.

'Tamam çayla kahveyle durumu idare edecekler. diyecekler ki, efendim biz o çekimden vazgeçtik. En iyisi içmeyeyim."

"Sağ olun içmem," dedim.

"Çekim yapacağımız stüdyo şu anda dolu da, ancak yarım saat sonra girebileceğiz."

Demek çekim olacak. iyi, işte o zaman içerim bir kahve. orta olsun.

Beş dakika sonra geldi kahvem. Bir yandan kahvemi içiyorum, bir yandan beni televizyona çağıran kişiyle konuşuyoruz. Eh beni çağırdığına göre, şimdi tutup da adama,

"Hangi programları yapıyorsunuz?" diye sorulur mu, sorulmaz elbette.

Televizyon yayınlarını izlemiyorum ki, izlesem. bu beni çağıran kişinin hangi programları yaptığını bilirim.

Kahvemi içtim. Beni çağıran kişi,

"Efendim şimdi makyaj odasına geçeceksiniz, arkadaşlar makyajınızı yapacaklar..." dedi.

A aaa. gerçekten bu iş gerçekleşiyor be... Adım adım yaklaşıyoruz ekrana. Yahu yapmazlar değil mi bu adamlar, şimdi bizi allar pullar kameranın karşısına geçirir de,

"O futbolcuyla bayan artistin aşkları konusunda ne düşünüyorsunuz. veya Brezilya dizileri hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?" diye sormazlar, hı?

O zaman oturduğum yerden kalkar, hemen. "Haydi hoşça kalın" derim, çıkar giderim.

Makyajım bitti. Uf, hiç de sevmem bu işi. Çok eskiden birkaç kez daha yapmışlardı bu makyajı, hangi yıllardı? Neyse... Hazırım...

Stüdyoya girdik. Girdik, ama daha ben ne konuşacağımı bilmiyorum. Bana sorular mı sorulacak, yoksa bir soru mu sorulacak, yoksa. evet yoksa???

Beni bir masaya oturttular, karşıma da o beni telefonla çağıran kişi oturdu. Tamam anladım, soru yanıt olacak.

"Şimdi efendim üç kamera var, hangisinin üzerinde ışık yanıyorsa o sizi almaktadır, ama zorunlu değilsiniz, o kameraya bu kameraya bakmaya, biz sonra işi kurguda hallederiz. Siz istediğiniz yere bakabilirsiniz konuşurken."

"Soru yanıt olacak galiba?" diye ilk kez sordum.

"Hiç önemli değil," dedi beni çağıran kişi. "İsterseniz öyle olsun, isterseniz siz bildiğiniz gibi konuşun, isterseniz ben daha önceden birtakım sorular hazırladım, sanki bunları ben size soruyormuşum gibi sırasıyla yanıtlayın. Sırasıyla da olmayabilir. istediğinizden başlayın, istediğinizi yanıtlayın, istemediğinizi yanıtlamayın..."

"Süre?"

"Sonsuz..."

"Sonsuz mu? Yani istediğim denli konuşabilir miyim?"

"Elbette efendim, sanırım yarım saat veya kırk beş dakikadan fazla olmaz..."

Ūh, kırk beş dakika ha, ben bu kırk beş dakika içinde neler söylerim. Hem de öyle sorular var ki!..

"İsterseniz siz de kendi kendinize sorabilirsiniz, sanki bu soruların içinde varmış gibi?"

"Öyle mi?"

Çok sevinçliyim, üstelik mutluyum.

Çekim başladı. Ben coştukça coştum, anlattıkça anlattım. Neler neler demedim ki, ülkenin düzeninden, yönetimden, yöneticilerin sanata bakış açılarından, kültür bakanlığından, kitaplara olan baskıdan, yasak kitap kavramından, hapishanelerden bile söz ettim...

Beni telefonla çağıran adam kıpırdanmaya başladı... A yoksa fazla mı ileri gittim? Yo fazla ileri gitmemişim, stüdyo bizden sonra başka bir çekim için gerekliymiş, zaten ben de tastamam elli üç dakika konuşmuşum...

"İsterseniz burada keselim efendim," dedi beni çağıran kişi.

"Pekiyi, olur. zaten söyleyeceklerimin önemli bir bölümünü söyledim," dedim...

Işıklar söndü. Adam benim elimi sıktı.

"Çok güzel konuştunuz efendim," dedi.

"Teşekkür ederim," dedim.

İşte o zaman sordum:

"Ne zaman yayımlanacak bu konuşma?"

"Yo," dedi, "hiç yayımlanmayacak!.."

"Anlamadım!"

"Genel müdürlük emir gönderdi: Ünlü kişilerin elimizde arşivi bulunsun, öldükleri gün sıkın-

tıya düşmeyelim, onların konuşmalarından televizyonda parçalar verelim. Biz o maksatla yaptık bu çekimi."

Adamın yüzüne bakakalmışım.

"Yani," dedim, "ben öldüğüm gün mü yayımlayacaksınız bunu?"

"Evet, ama bazı bölümlerini..."

Unutma sevgili okuyucu, o uçuk sarı kravatımı televizyon ekranında gördüğün gün, bil ki ben ölmüşüm!..

"Allah belanı versin senin Ramazan, lan hiç halı köy alanına götürülür mü lan?"

Durup durup benim Güllü böyle demiyor mu, şeytan diyor şu ayran tasını geçiriver kafasına.

"Lan karı, lan avanak, lan ben kendi gönlümlen mi götürüyorum lan, tee buyruk büyük yerden gelmiş, onun için götürüyorum."

Başlıyor Güllü yine ötmiye ki, naha hiçbi horoz Güllü gibi ötemez. Horozun dişisi de yok ki, bizim Güllü dişi horoz.

Bağırdım:

"Öt ulan öt, ötsen de, yırtınsan da bu halı köy alanına gidecek."

Önüme, ite atar gibi biber kavurmasını koydu:

"Gitmeyecek Ramazan, gitmeyecek," dedi.

E yani sinirim çıktı geldi, tepeme oturdu. Git başımdan püsküllü şeytan, git başımdan, alacağım şimdi şu karıyı ayağımın altına, aha bu ağzındır, aha bu döşündür, ver edeceğim sumsuğu tepmeyi.

"Lan başıma bela mısın sen? Anlamıyor musun kara öküz kafalı, sana buyruk yüksek yerden gelmiş diyorum."

"Yo yo, hiçbi yerden de gelmedi, bu iş Muhtar Kıllı'nın başının altından çıktı. Mebus mu olacak it, yoksa vali mi, neyin peşindedir kim bilir,

senin gibi avanakların halısını alıp köy alanında bilmem kimin altına serecekmiş. Lan Ramazan, bu halıyı Muhtar Kıllı'nın karısı mı yıkıyor, yoksa o köye gelecek devlet bilmem nesi mi? Ben yıkıyorum ben, ben silip paklıyorum. Hiç ömründe halı yıkamış mı o ne büyüğün karısı ha? Kıçını kırmış yıkamış mı, de bana söyle Ramazan?"

Biber kavurması kavurdu boğazımı, ayran ekşidi kabardı içimde, ekmek deve topanı oldu oturdu kaldı yutağımda. Bu karı deli edecek beni.

"Yok deseydin ha yok deseydin, halımız malımız yok deseydin."

"Allah Allah! Bu köyde her evde bir iki halı vardır gâvurun kızı, hiç o halı olmasaydı baban seni bana verir miydi? Tüüü kaç gün önceden bellenmiş, kimde ne halı var, hangi halı var, hangi halı alanın hangi yanına serilecek."

"E o büyük dediğiniz herif adıbatasıca yolda yolakta yürümesini bilmiyormuş da halı üstünde mi tintin ettirecekler?"

"Allah Allah, karı sen gözüküllüsün. Senin gözün danakarası, körsün sen kör. Lan devlet büyüklerinin ayağının altına halı serilir avanak, bu tee ne zamandır ühüüü, gazetelerde felan baksana, nasıl yürüyor devlet büyüğü halının üzerinde."

"Nerde yürürse yürüsün, bana nesi, herhalım yürüdüğü halı Güllü'nün ak göbekli halısı değil. Pis çamurlu ayağınan bir bastı mıydı göbeğindeki ak gülün üstüne, ondan sonra boku temizleyebilirsen temizle Güllü. Git kime dersen de, istersen o büyük müdür ne halttır ona söyle, Güllü halı malı vermiyor, adam gibi yürüyeceksen yürü taşta çakılda de çık işin içinden."

Anam, nasıl ki nasıl tepem atmış, öyle mi ha, öyle mi? Çekiverdim sofra bezini yerden, atıver-

dim sahanları eyvana, geçiverdim halının bu başına... Güllü'nün gözleri oldu eşşek nalı,

"Vermem halımı!" diye bağırdı.

"Sen vermezsin ha, ulan o halı benim soyka."

"Yok benim, vermem bil..."

Bil ha, bil ha?.. Ben onu almasını!.."

O yanından yuvarladım halıyı, hop bu yana yattı Güllü. Öteki yanından dertop ettim, Güllü geldi bu yana yattı. Güllü ki aha her bir budu leğen gibi, döndürebilirsen döndür, kıpırdatabilirsen kıpırdat... Yüz kiloluk loğtaşı gibi bir bu yana yuvarlanıyor, bir öteki yana.

Breh!..

İçinde karıyla birlikte yuvarlanıp götüremem ki, aha fıtığım çıkar, bir daha hiç belimi doğrultamam. Ana ana, bir de yavuz yavuz bağırıyor ki, evinden kovulan it gibi.

"Hadi götür, hadi, ser beni de köy alanına. O büyük müdür nedir, gelsin döşümü çiğnesin...

Hay Allah belanı versin. Hay Allah bana sabırlar versin. Yo sabır değil, güç versin. Şöyle karıyı bir yana depretmenin olanağı yok ki, kocca su fıçısı gibi yıkılmış halının göbek yerine. Bir de gıcık vermiyor mu:

"Hadi hadi, ne duruyorsun Koçların Ramazan, göstersene koçluğunu, hı alıversene omzuna, bi koşu götürüversene köy alanına."

E vallaha bilmem mi kaç yıllık karımın huyunu suyunu: inadı öyledir ki, kıtır kıtır kes, ı ıh inadından vazgeçmez. İnadı inat bir de malcanlısı huyu var ki, bir kırık çapa sapını bir hafta arar alimallah, bulamazsa bir hafta daha arar. Aynısının tıpkısı anası gibi.

Şöyle duruyorum duruyorum, soluk alıyorum, güç topluyorum, bir yükleniyorum, bir yeki-

niyorum, Allah Allah! Karı öyle yapışmış ki halının üzerine, sanki halının ortasında karı resmi, halıdan bir parça, germiş kollarını koca kalçasını, yerinden oynatana aşkolsun.

"Demek vermeyeceksin ha Güllü?"

"Vermeyeceğim ulan!.."

Soluklanıyorum, ohho ohho, pufluyorum, haydi bir daha derin bir soluk, ardından yapışıyorum halının ucuna. Anam anam, halının ortasında öyle bir manda var ki... Lan yoksa bu karı gittikçe halıya mı gömülüyor?

"Kız elaleme rezil olacağım kız, bir halıyı getiremedi diyecekler."

"Ben halımı ona buna çiynetmem, köy yerinde taşın toprağın üstüne serdirip de rezil etmem."

"Kız herkesinki seriliyor, bir bizimki mi kıymetli?"

"Kimse benim umurumda değil. O büyük dediğin adam düzde yürüyemiyorsa halısını malısını yüklesin Ankara'dan ardı sıra getirsin, benim ayak altına serilecek halım yok."

"Vallaha da billaha da anlamıyorsun Güllü? Kız sana buyruk yüksek yerden gelmiş diyorum. Bu Kıllı'nın başının altından çıkacak şey değil. Ya il öyle buyruk verdi ya da Ankara. Dediler ki böyleyken böyle, büyüğümüz köyünüzü ziyaret edecek, ayağının altına halı sereceksiniz, o kadar..."

"Ya sermezsek?"

"Sermezsek olur mu hiç, seriliyor bile, halısını kapan çoktan gitmiştir köy alanına. Güllü aklını başına topla, bak senin hiç aklına gelmiyor amma, benim geliyor, durduğum yerde bir halı yüzünden beni muhalif yapma. Ne diyecekler halıyı götürmezsem, 'Haaa demek bu Ramazan muhalifmiş' diyecekler."

"Desinler ulan desinler, halı malı yok onlara!.."

Vallaha çattık bu karıynan. E bu Güllü'yü nasıl atacağım bu halının üzerinden? Ah ulan şimdi Allah tarafından mutfak yanında bir yangın çıksa hı n'olur, o mutfağa koşsa, ben de halıyı kapıp kaçsam! Sarı inek acı acı bağırsa şişkinlikten de koşsa Güllü ahıra!.. Ya da dam yıkılsa? "Kız Güllü yetiş, anan öldü" diye çağırsalar???

Aha pencereye ilişti gözüm. Yelyel Yahya katmış halıyı sırtına yelli yelli gidiyor köy alanına, lan bu Güllü oturmuş mayalı hamur gibi halının te göbeğine.

E vallaha benden günah gidiyor, köy yeri bu, ona buna rezil mi olurum bir halı yüzünden? Sonra başıma dert mi alırım, hiç mimletir miyim kendimi?

Ne yaparım?

Ne mi yaparım, durur durur, gücümü soluğumu iyicene toplarım, ondan sonra atlarım bu karının üzerine, Allah ya bana verir, ya ona.

Güllü tavana bakıyor, bohça kumaşı gibi salıvermiş kendini baylan baylan, öyle rahat ki, altından çekip alamayacağımı biliyor halıyı, bir kahkaha atıp benimle alay etmesi eksik. Bir daha aşkla şevkle deyip halının ucundan yapışıp çeksem bu kez belki de elini düdük yapıp ağzına götürecek bana zort çekecek zooort zooort diye. Yapar mı yapar.

E ben ne yaparım, atlarım lan bu karının üstüne, hem de denize atlar gibi atlarım, hem de yaradana sığınıp atlarım, hem de yerim lan ben bu kadını... Ben evimdeki halıyı götüremeyeceğim ha köy alanına? Bak sen şu gâvur babalıya... Sen istedin lan bunu karı, sen istedin! Senin şimdi ağzını burnunu dümdüz ufalarım, şimdi oranı buranı duz değirmeni gibi, yamrı yepelek ederim se-

ni de kırk gün kırk gece kendine gelemez, önünden arkana dönemezsin, deli karı...

Nasıl atlamışım üstüne Güllü'nün, uçaktan düşer gibi... Ahha bu yanağı, ahha bu gerdanı, ahha bu baldırı, ahha bu kalçası, ahha bu bacağı, ahha bu dizi... O altta ben üstte, ben altta o üstte... Yaradana sığınıp bir daha, bir daha... Onun başı benim ayağımda, benim başım onun ayağında...

"Ulan avkalarım seni, ulan parçalarım seni, ulan böyle etlerini lokma lokma..."

Bir sarıyorum bedenini Güllü'nün kaldırıyorum, hop geri yere, şaaap... O yakalıyor benim ensemden, bir çekiyor başımı, başım düşüyor gerdanına... Bir el atıyorum uzun donuna, bir sallıyorum...

"Hiiiş, Ramazan, çocuklar felan gelirler lan!.."

Anaaa, ben karımın bu sesini bilirim, bu pürtüklü ses, bu kuyudan gelen ses, bu işve dolu ses!..

"Lan vallaha çocuklar mocuklar gelir lan kurbanın olayım, olmaz yapma!..

Abooov, benim bir şey yaptığım yok ki, ben güya onu dövüyordum.

Lan Ramazan, de hadi şu işi gönül rızasıyhan, haa...

"Gelirlerse gelsinler kız gelirlerse gelsinler...

"Lan halının üstünde olmaz lan, halının üstünde olmaz."

"Kız bunun yeri olur mu canım bir tanem Güllüm?.."

"Anaa, herif kudurdu..."

İki it ürüdü, bir horoz zamansız öttü. Yanağım yanağında Güllü'nün...

"İyi götür anını, kimseyi bastırma ha," dedi.

"Kız hiç bastırır mıyım?"

"Başında bekle, ayrılma."

"Ayrılmam Güllüm, ayrılmam."

Oh ulan dünya varmış be. Halıyı hemen yuvarladım, attım omzuma, çıktım dışarıya. Güllü ardımdan bağırıyordu:

"Lan Ramazan, hele o göbeğine kimseyi bastırma haa. Ha oraya basmışlar, ha benim göbeğime basmışlar."

"Töbe töbe, yok kız bastırmam!.."

Uf ulan, insan kendi halısını böyle güç mü kurtarırmış?

Alana vardım, ühüüü, arkadaşlar halılarını getirmişler, sermişler bile. Daha doğrusu muhtarın gösterdiği yere sermişler. Sermişler amma...

Yaa, demek tüm evlerde benim gibi kavga dövüş edilmiş. İşte şu Halil, üç oğlu, bir de kendisi, iki de küçük kızı, halılarının yanına yöresine toplanmışlar, kimseyi bastırmıyorlar. Ya Deli Murat, elinde değneği eksik, halısının yöresinde bulgurdan kuş kovan bekçiler gibi dönüp duruyor. Dulların Hüsna, altı kadın bekliyorlar halılarının başında.

"Eee Muhtar, ben nereye serecem halıyı?"

"Aç hele aç," dedi muhtar.

Açtım.

"Anaaa göbekli, ak göbekli... Çok iyi, şuraya, göbeğe."

"Lan muhtar, yana mana sersem lan?"

"Heç olur mu Ramazan, senin halı okkalı, tam büyüğümüze göre."

Belli, çiğneyecekler bizim halıyı, kim bilir kaç kişi? Bilmiyorlar ki ne güçlerle, ne kavgalarla getirdim ben bu halıyı buraya, ne diller döktüm? Onlarca ayak çiğnerse ben ne derim sonra Güllü'ye?

Dememe gerek kalmadı ki, Güllü de geldi.

"Kız Güllü, büyüğü karşılamaya mı geldin?"

"Yok lan," dedi Güllü muhtara," halıya göz kulak olmaya geldim. Bu bizim Ramazan şimdi tam halının ortasına sıçtırır."

"Töbee!" dedi muhtar. "Kız gelecek olan büyük, hem de en büyük."

"Eee, bana nesi?" dedi Güllü. Sokurdandı: "İt muhtar, en ayak altı olacak yere serdirmiş benim halıyı kör olasıca!"

Deştiman* o yandan bu yana koşuyordu, tam bizim halının üzerinden geçecekti ki Güllü atılıverdi deştimanın üstüne.

"Oşt oşt Kel Yusuf, baban da böyle halıların üzerinde koşmuştu, de şu yandan gidiversene tıksırıklı herif... dedi.

Deştiman,

"Sankım halı görmedik" deyince Güllü'nün tepesi attı,

"Hee," dedi, "anan halıda açlıktan kaşınmayı pek severdi, uyuz!.."

Deştiman başını kıvırdı gitti. Ama Sarı Kâzım da halısına bastırmadı. Onu gören Dibekçi Hüseyin de deştimanı kişeleyince. Deştiman Yusuf,

"Anaaa, kuş olup uçayım mı lan" dedi.

"Dolan da git, aha şöyle işte", diyerek Dibekçi'nin karısı Deştiman Yusuf'a yol gösterdi.

İlkin arabalar sökün etti. Ne çok araba öyle! Bizim köy hiç bunca çok arabayı bir arada görmedi. Araba sökün ettikçe Güllü,

"Amanın," dedi, "amanın bizim halıyı atlar gi-

* Köy bekçisi

bi depeleyecekler şindi. vah güzel halım. Tut lan bir ucundan kaçıralım Ramazan!"

Ana, karıya bak karıya, nerden ne kaçırıyor!

"Kız olur mu hiç, olan oldu bi kez. dur hele!..."

Bir ses. bir gürültü, bir şamata.

"Lan Ramazan, ben halıyı kaçırıyorum. it sürüsü gibi insan doldu."

"Kız sakın ha. bir daha kimsenin yüzüne bakamam. hem sonra muhalif damgasını yedim miydi acısız aşım...

Büyük geliyor... Aha, büyük geliyor...

Bir aracın üzerinden bangır bangır şarkılar türküler çığrılıyor... Büyük. bir yığın adamın arasında geliyor...

Geldi geldi. alana yaklaştı. Tam halılara basacak. yükselteçten bir ses.

"Sayın büyüğüm. sayın büyüğüm. bu köyün size sevgisi çok büyük. Öyle büyük bir sevgi ki bu, öyle büyük bir sevgi ki; işteee sevgi yerlerde. tüm evler ayaklarınıza halılarını döşediler!..." diye bağırdı.

Büyük. çok mutlu oldu. O da ses yükseltecinden,

"Çok memnun oldum, çok mutlu oldum... Ben bu sevgiyi çiğneyemem. evet çiğneyemem anlıyor musunuz, ben bu sevgiyi çiğneyemem!.." diye bağırdı.

Anah. durur muyuz ulan, madem büyük bu sevgiyi çiğneyemezmiş...

Breh, karışıverdi ortalık. herkes başında beklediği halısının bir ucundan tuttu... Ben diyeyim on saniye. siz deyin on beş saniyede tüm halılar toplandı. dürüldü, evlerin yolu tutuldu. hem de koşarak...

Güllü önde, ben ardında halımızı dürümleyip evimize götürürken geriye dönüp alana bir baktım, büyükle gelenlerden başka kimse yoktu, halısını kapan evinin yolunu tutmuştu.

FREDO

Cezaevinin tek gardiyanı, hücrenin kapısını açtı. Önce iki ışıl ışıl göz parladı, ardından kocaman kirli eller uzandı lahana çanağına.

Gardiyan, mahkûma bir sigara uzattıktan sonra,

"Yarın çıkıyorsun Fredo?" dedi.

Fredo başını salladı, çorbanın içindeki birkaç lahana parçası dudağının yanına yapışmıştı, onu parmağının ucuyla ağzına soktu. Uzun yıllar taş koğuşlarda dişleri de dökülmüştü. Lahana parçacıklarını uzun süre çiğnerken gardiyanın yüzüne bakmıyordu hiç.

"Ee, sen çıktıktan sonra cezaevi bomboş kalıyor Fredo."

Fredo, sanki tüm cezaevini birden görecekmiş gibi başını lahana çanağından kaldırıp uzaklara baktı, ama bir tek demir kapıyla kapkara koridoru gördü. Burnunu çekti, başını yine lahana çanağına eğdi.

"Fredo!.."

Duymadı Fredo. Kaç yıldır bu gardiyandan başka adını söyleyen yoktu. Günde iki kez adını duyuyordu bu gardiyandan, bir sabah, bir de akşam... "Fredo, lahana çorban geldi. Fredo patates çorban geldi."

"Niçin cezan daha uzun değil Fredo, niçin yarın sona eriyor?"

Fredo hapşırdı, kısa saplı kaşığını elinden bı-

raktı, mendilini çıkardı. Kapkara bir bez parçasını ağzının burnunun üzerinde gezdirdikten sonra cebine soktu, derin bir soluk aldı, kaşığını lahana çorbasına daldırdı.

"Sen buradan çıktıktan sonra ne yapacaklar biliyor musun Fredo?"

Fredo ne gardiyana baktı, ne de omuzlarını kaldırdı. Yerdeki ekmek kırıntısını ivedi ağzına attı, başka kırıntı var mı diye iki bacağının arasına baktı.

"Kapatacaklar cezaevini Fredo..."

Fredo burnunu çekti, kara ekmeğini lahana çorbasına bandı, yumuşamış ekmeği ağzını açarak yan tarafta iki dişinin arasına yerleştirdi. Tüm gücünü o iki dişe vererek çiğnemeye koyuldu.

"Benim de işime son verecekler Fredo. Ta ki yeni bir mahkûm gelinceye dek."

Fredo kaşığıyla bir lahana parçasını ezmeye çalıştı. Kaşığı dik tuttu, sivri bir bıçak gibi lahana yaprağının orasına burasına rasgele vurmaya başladı.

"Üç çocuğum var Fredo ve karım. Beş kişiyiz anlıyor musun? Ben gardiyanlıktan başka iş yapamam... Bak Fredo, beni dinliyor musun, bundan beş yıl önce burası yine bir yıl boş kaldıydı da, çoluk çocuk açlıktan perişan olmuştuk... Ama çok geçmedi, sen geldin, anlıyor musun Fredo sen geldin, bizi açlıktan kurtardın. Nasıl karşılamıştım seni ha, nasıl karşılamıştım, anımsasana... Seni hücrene dek nasıl getirmiştim, nasıl saygılıydım hı sana, nasıl? Anımsıyor musun, 'Buyrun, şuradan buyrun, şurası karanlık, lütfen çarpmayın, düşmeyin,' diyordum sana. Adını sordum, adımı söyledim. El sıkıştık Fredo, tanıştık seninle. Sana sigara sundum. Çok sıkıntıdaydık,

evimizde kahve yoktu. Olsaydı sana bir 'Hoş geldin' kahvesi sunardım. Ama sundum değil mi sonra, ilk aylığımı aldığımda sana kahve yaptım. Çok beğenmiştin, anımsasana... Ne demiştim sana o ilk geldiğin günün gecesi, 'Hoşça kal Fredo, iyi geceler, sabaha dek yalnız kalacaksın ama, benim de bir evim var, gitmek zorundayım' demiştim."

Fredo, sanki dişinin arasında et kalmış gibi parmağını ağzına soktu bir lahana parçası çıkardı, karanlık hücrede lahana parçasını görmeye çalıştı, sonra ağzına attı. Tısladı çiğnerken.

"Karım o bir yıl boyunca hep başımın etini yedi, işsizim diye, eve hiçbir şey götürmüyorum diye. Beni hep aşağıladı... Oysa karımla çok sevişiriz, karım çok sever beni, ama parasız bir erkek, beş parasız bir erkek olunca Fredo anlıyor musun? Şimdi yarın sen gidince aynısı olacak, yine karım beni aşağılayacak, hem de çocuklarımın önünde. Hiç beni yanına yaklaştırmayacak..."

Fredo, elindeki kara ekmeğin içini iki avcu arasında lahana çorbasının içine ufalıyordu. Ekmek kırıntıları bir değirmenden çıkar gibi küçük küçük yemeğin içine doluyordu. Fredo tahta kaşıkla durmadan lahana çorbasını karıştırıyordu, arada tahta kaşığın metale değen sesi çıkıyordu. Gözü hep yemeğindeydi.

"Çocuğumun biri felçli Fredo... O felçli çocuğu getir gözünün önüne. Bir ayağı, düşün şu ayağın, işte şu ayağın hiç tutmuyor Fredo... Şimdi bu çocuk bakım istiyor, anlıyor musun, çok bakım istiyor. Ah nasıl anlatsam sana, evde bir felçli çocuk iki çocuk yerine geçiyor, çok masraflı... Yo yo karımın süsü boyası yoktur, çok güzel kadındır karım, ama onun da masrafları var, her kadın gibi. O da gördüğü birtakım şeyleri almak istiyor... Öteki iki çocuğumun masrafı az mı sanı-

yorsun, yaşam çok pahalı Fredo, buradan aldığım ancak yetiyor, ama yetiyor. Herhangi bir sorunum olmuyor, ama sen buradan çıkıp gidince?"

Lahana çorbası iyice kabarmıştı, hamur gibi şişmişti yumuşaktı, ama Fredo'nun dişine göre değildi. Fredo, ağzı yamulmuş kapkara bir tastan lahana çorbasının içine su döktü, su da karaydı sanki. Yavaş devinimlerle tekrar yemeğini karıştırmaya başladı. Kaşığını sahanın içinde bıraktı bir anda, kaşığı tuttuğu eliyle saçlarını, öteki eliyle de boynunu kaşıdı. Tam yutağını kaşırken, öksürük tuttu. Yarım tas su içti. Pofladı, tastan dudağını çekince. Gardiyanın yüzüne hiç bakmadı.

"Çıkacaksın ha Fredo? Bu yuvanı bırakıp gideceksin? Burası senin yuvan Fredo, yuvan! Buradan başka senin yuvan yok, evin yok, bir damaltın yok. Duyuyor musun beni? Yok diyorum sana. Burası evin. Senin yuvan yok dışarda, tüm kuşların var, ama senin yok, gideceğin hiçbir yer yok. İşte bak, şu ot yatak senin. Şu tasın, şu yemek kabın, senin bunlar, günde iki kez açılan kapı da senin... Bu kapı senin Fredo... Bu duvarlar senin yuvanın duvarları. Bu duvarlar senin soluğunla mutlu. Sen başka yerde soluk alamazsın, buranın soluğuna alışmışsın Fredo. Duvar, taş, nem kokan soluğa alışmışsın sen, yapamazsın dışarda, o soluğu çekemezsin sen ciğerlerine, yapışır o hava senin ciğerlerine. Yo yo gitmezsin sen, iyi yüreklisindir, bana, karıma, çocuklarıma bunu yapmazsın!..

Fredo tasının içindeki lahana çorbasını tüketmişti. Koynundan çıkardığı kuru bir ekmek parçasını suyla ısladı, onunla sahanın dibini sıyırmaya başladı.

"Bunu da bulamayacaksın dışarda Fredo... Söyle, her sabah altıda, her akşam altıda yemeğini vermiyor muyum? Sana kara turp da getirme-

dim mi ha, unuttun mu sana şalgam getirdiğim günü, nasıl iri bir şalgamdı, nasıl soymadan yemiştin elma gibi... Evet evet, sana bir de elma getirmiştim, hangi yılbaşıydı, evet evet geçen yılbaşıydı. Daha ondan önceki yılbaşında da sana kocaman bir mum vermiştim, nasıl sevinçle yakmıştın o mumu, sonra nasıl söndürmüştün korkuyla... Yedin mi o mumu sonra Fredo, yedin mi doğru söyle, ne yaptın o mumu?"

Fredo, lahana çanağını yana bıraktı, karnını yokladı, bu kez sırtını kaşıdı tatlı tatlı. Elini bacağının arasına soktu, kaşıdı, burnunu çekti, titrer gibi başını salladı.

"Al Fredo, al sigara iç!.. Dur dur, sen zahmet etme ben yakayım... Oh çek ciğerine, çek... Çok güzel değil mi Fredo, çok zevk alıyorsun değil mi? Yediğin yemekten sonra bu sigara? Gözlerinden anlıyorum Fredo, çok haz duyuyorsun. İstersen şimdi ot yatağına çıkıp sırtını duvara dayayabilir, düşlere dalabilirsin, bir yumarsın gözünü Fredo, çıkar gidersin buradan, istediğin yere, kırlara, denize, dağlara, ama hiç üşümeden... Anlıyor musun Fredo, insanın gözünü yumuverip özgürlüğe kavuşması varken, niçin çıkıp gideceksin buradan özgürlük özgürlük diye, soğuğa kara kışa? İş mi verirler sana sanıyorsun? Sen de bizim gibi olacaksın, karım, çocukların gibi süküneceksin. Açlıktan dudakların kilitlenecek, gözlerin çukura kaçacak. izmarit içeceksin Fredo, hep izmarit..."

Fredo, sigarasından derin bir soluk aldı, dumanı yavaş yavaş saldı. Saldığı dumanı görmek istiyormuş gibi başını kaldırdı. Göremedi. Eliyle yokladı dumanı, varlığını duyumsamaya çalıştı.

"Donarsın soğuktan Fredo, uyuz bir it gibi, ya bir park kanepesinde, ya da bir duvar köşesinde, hem de miden bomboş ölür gidersin. Ölümlerin en korkuncu aç ölmektir Fredo. Karnın aç,

dondurucu bir hava ve sen özgürsün. ne biçim özgürlük bu Fredo? Olmaz olsun öyle özgürlük."

Fredo başını havaya kaldırdı, gökyüzünü görüyormuş gibi hücrenin nemli tavanına baktı. Ilık bir yaz gecesinin bol yıldızlı bir zamanını yakalamış gibi başı havada kaldı. samanyoluna bakıyordu sanki...

"Beni iyi dinle Fredo!.. Bak sana ne söyleyeceğim. kimin var ha, kimin var? Mavi gözlü kızların mı, yeşil gözlü karın mı var? Yoksa seni evinde bir Akdeniz güzeli mi bekliyor, neyin var ha, neyin? Kim mutlu olacak sen buradan çıkınca, kim kucak açacak sana, 'Oh işte geldi en sonunda' kim diyecek. var mı böyle biri, var mı yolunu gözleyen biri? Yok Fredo, hiç kimse yok. Nasıl senin burada olduğundan hiç kimsenin haberi yoksa, çıktığından da kimsenin haberi olmayacak. Yoo Fredo. sakın yanlış anlama, sen kötü bir insan değilsin. Eğer buradaysan kötü bir insan olduğun için değil, diğer insanlara benzemediğin için buradasın. Söyler misin bana Fredo. benzemediklerinin arasında işin ne?"

Fredo uzatılan ikinci sigarayı da aldı, hemen öteki sigarasının ucuna ekledi, yaktı.

"Söz veriyorum Fredo. bundan sonra sana çikolata da alırım. Evet evet alırım. Aslında burada ne sen mahkûmsun ne de ben gardiyan. Biz ikimiz arkadaşız. dostuz Fredo. Söyle bana, benim senden başka arkadaşım var mı ha, gündüz akşama dek seninle birlikte değil miyim? Sen burada hücrende oturuyorsun, ben de birkaç duvar ötede. kapının dibindeki odada. Akşam olunca da evime. karıma çocuklarıma gidiyorum. Kahvem. içkievim yok. yani hiç arkadaşım yok. hiç. senden başka. Fredo'dan başka. Hep seni düşünürüm Fredo. kim bilir belki sen de hep beni düşünürsün, niçin, çünkü arkadaşız biz... Arkadaşına

yapmazsın sen böyle bir şey, beni bırakıp gitmezsin. Yarın saat tam on ikide serbest bırakılacaksın, ama gitmeyeceksin buradan Fredo gitmeyeceksin, burada kalacaksın! Bir suç işleyeceksin, hemen çabucak..."

Fredo ilk kez gardiyanın gözüne baktı, ama çabucak çevirdi başını, bir şey görecekmiş gibi kirli duvarlara baktı.

"Biliyorum biliyorum, adam öldüremezsin, yaralayamazsın... Evet evet biliyorum hırsızlık da yapamazsın Fredo, hiç bilmez miyim? Ama bak sana ne söyleyeceğim... O söylediğimi yapacaksın, yarın akşam yine burada olacaksın... Sana öyle bir şölen vereceğim ki Fredo, kızarmış dana budu, evet evet, kocaman kızarmış bir dana budu, yanında bezelye var vee bolca mayonez. Evet mayonez, kaşık kaşık yiyeceksin Fredo, kaşık kaşık mayonez yiyeceksin... Et çok yumuşak olacak, belki eti çiğnemeden yutacaksın... Fakat tepsinin içinde kürdan da olacak, dişini karıştıracaksın Fredo, et yedikten sonra gerçekten dişini karıştırma gereksinmesi duyacak ve bu diş karıştırma gerçek bir diş karıştırma olacak... Ah lezzetli bir et yiyip de diş karıştırmak nedir bilir misin sen Fredo, o midedeki hazmın doruğudur... Hayır hayır bitmedi, sen dişini karıştırırken önüne ne koyacağım biliyor musun? Yo yo bilemezsin, elmalı pasta... Evet evet elmalı pasta, kocaman bir dilim, şu senin yemek kabın denli... Ye Fredo, ye, o elmalı pastanın hepsi senin."

Fredo, gözlerini yemek çanağına dikti, ağzının sulandığını duyumsadı. Bir elini gür sakallı ağzına kapatarak, burnundan derin derin soluk aldı. Sonra ağzındaki elini çekti, ayak parmaklarını kaşıdı. Dizlerini karnına doğru çekti, iki eliyle dizlerini kucakladı, parmaklarını kenetledi.

"Hiç bu suça hayır diyemezsin Fredo, biliyo-

rum diyemezsin. Hayır hayır hırsızlık yok, adam yaralama, cinayet yok... Çok seveceğin bir suç, evet evet kim bilir ne denli özlemişsindir, biliyorum, hiç özlemez olur musun? Bize geleceksin Fredo, dinliyor musun bize geleceksin? Sonra ben evden çıkacağım, sen... Anlıyor musun Fredo?"

Fredo, kenetlenmiş parmaklarını çözdü, bu kez göğsünde kavuşturdu ellerini, biraz şaşkın, biraz da donuk, yine göz göze geldi gardiyanla.

"Anladın Fredo, anladın!.. Yargıç mutlaka cezalandırır seni, evet evet cezalandırır, çünkü karım ifade verecek, bana zorla sahip oldu diyecek, çok bağırdım, ama o zorla yaptı diyecek... Ve sen yine yarın akşam buraya... Ve ben şu koridordan elimde kocaman tepsiyle, içinde bezelyeli mayonezli dana budu ve elmalı pastayla... Hıh, sevinsene yarın felekten bir gün çalacaksın Fredo, karım sana hiç karşı koymayacak... Haydi, bu gece hep karımı düşün, yarını düşün Fredo! Mutlaka geleceksin, yarın öğleden sonra, buradan çıktıktan sonra dosdoğru bizim eve geleceksin anlıyor musun Fredo, saat kulesinin oradan sola döneceksin, ilk sokaktan sağa, karım seni kapıda karşılayacak, göreceksin tanıyacaksın, sarı saçlı, balık etinde, durmadan yüzü gülen bir kadın. Ben, cezaevinin anahtarını yargıca teslim ettikten hemen sonra evde olacağım. Karım bir çay pişirir, birlikte içeriz, sonra ben felçli çocuğumu alır havalandırmak için çıkarım, işte sen o zaman... Haydi, başını salla Fredo, evet de!.. Tamam, buradan çıktıktan sonra dosdoğru sizin eve gideceğim de!... Anlıyorum, çok heyecanlandın... Hep karımı düşünüyorsun değil mi? Haklısın... Göreceksin bak, çok iyidir karım...

Tamam anlaştık Fredo!.. Hoşça kal!.."

Gardiyan, sabahleyin saat altıda Fredo'nun patates çorbasını verdi.

Öğlenleyin saat kulesinin çanı tam on ikiyi vururken Fredo'yu serbest bıraktı. Eliyle gösterdi:

"Şuradan Fredo, şuradan dosdoğru saat kulesine gidersin, karım seni bekliyor... Ben de cezaevinin anahtarını yargıca teslim ettikten sonra... Unutma Fredo, saat kulesinin oradan sola döneceksin, ilk sokaktan sağa... Karımı oracıkta görürsün...

DİNAMİT LOKUMU

Yine orda burda patlamalar oluyor, ama bu eylemi kim yapmışsa hemen alıyor telefonun konuşma aygıtını eline, "Biz falanca grup bu eylemi yaptık" diyor üstleniyor.

Yıllar öncesini anımsadım; o kasabayı, görevli olarak gittiğim kasabayı...

Gece saat tam on ikiyi on geçiyordu, sanki kasabada yer yerinden oynadı. Kasaba halkı, kimimiz pijamalı, kimimiz uykulu yollara döküldük. Herkes birbirine soruyordu:

"Yahu öğrenebildin mi, nedir bu patlama?"

Ufacık kasaba, sonunda öğrendik, kasabanın önde gelenlerinden Hacı Hilmi Efendinin kapısının önünde dinamit patlatılmış, konağın kapısı parça parça olmuş, ne cam kalmış, ne çerçeve, ayrıca sokaktaki öteki evlerin de camları tuzla buz olmuş.

Devrisi günü, kaymakam, jandarma kumandanı, ilçenin ileri gelen memurları araştırmaya giriştiler. Gerçi tüm çabalara karşın suçlu bulunamadı ama, o yıllardır ne gazetelerde, ne de radyolarda adı anılmayan ilçemizin adı bir anda radyoda söylendi, gazetelere geçti. Bu arada Hacı Hilmi Efendinin adı bile söylendi radyoda. Bu patlama olayına kasabalı da, Hacı Hilmi de az biraz sevinir gibi olmuşlardı. Öyle ya, nerde bu ilçenin adı sanı edilsin radyoda, gazetelerde, hiç olacak şey mi?

İlçe kaymakamı boş durmadı, o günü öğle-

den sonra, hatta o gece sabahlara dek aradı durdu suçluyu. Kasaba öyle küçük, dinamiti patlatan da öyle akıllı olmalıydı ki, en küçük bir açık vermemişti, sanki dinamiti patlattıktan sonra gaz olup uçmuştu, hiç ipucu yoktu suçluyu bulmak, yakasına yapışmak için...

İkinci gece, saat tam üçü on geçe yine kasabada yer yerinden oynadı: öyle bir patlama ki gecenin yarısında, gök yırtıldı sandık, bebeler dedeler uyandılar uykularından.

"Karşıdaki Yarıkkaya mı yuvarlandı dağdan?" dediler.

A aa, İstanbul Ankara'dan sonra olaylar bulunduğumuz kasabaya mı sıçramıştı? Kasabamız ki koskoca Türkiye haritasında mikroskopla görünmeyecek denli ufak.

Kapının önüne çıktım, baktım tapu yazmanı Hayrullah Bey pijamasıyla yelli yelli geliyor,

"Hayrola Hayrullah Bey?" diye sordum.

"Vallaha eşraftan Şeyh Mehmet Efendinin kapısının önünde patlatmışlar bu kez. Bana öyle geliyor ki, bu solcuların işi."

"Yahu Hayrullah Bey, ne arar bu kasabada solcu molcu, şurada bir avuç insan... Hem bunlar dinamiti patlattıktan sonra yerin dibine girmiyorlar ya?"

"Sen bilmezsin, onlar iğnenin deliğinden bile geçerler."

"Allah Allah!..

Kaymakam o gece de sabaha dek uyumamış. Jandarma kumandanıyla birlikte soruşturmanın büyük bölümünü Şeyh Mehmet Efendinin paramparça olmuş kapısının önünde yapmış.

"Anlatır mısınız Mehmet Beyefendi?"

"Heç vallaha, yatmışdık, sona bi patlama

oldu, ben sandım yer yarıldı, aha gıyamet goptu, sonra bi baktık bizim gapı belik belik olmuş böyle."

"Kuşkulandığınız biri var mı Mehmet Beyefendi?"

"Yo yo, amma velakin ben derim ki bunlar solcuların işi..."

O günü öğle haberlerinde yine bulunduğum kasabanın adı geçti.

Öğleden sonra vali, yanında bir yığın görevliyle birlikte çıkageldi kasabaya. Dosdoğru kaymakamın odasına girdiler. Gerçi biz kaymakamla valinin neler konuştuklarını duymadık ama, vali arabasına binip giderken,

"Bana bakın kaymakam bey," demiş, "bir daha böyle bir şey istemiyorum. İlçenizde patlama matlama olmayacak anladınız mı?"

Kaymakam da,

"Baş üstüne efendim," demiş, başını sallamış.

O günü akşama doğru kaymakam beye içişleri bakanı telefon etmiş.

"Bu ne haldır kaymakam bey, iki gündür üst üste kasabanızda patlamalar oluyor ve suçlusu yakalanmıyor, siz orada ne için oturuyorsunuz???"

Kim bilir daha neler neler demiş içişleri bakanı, geresini bilmiyoruz. Ama kaymakam iyice ateş almıştı, fırıl fırıl dolanıyordu kasabanın içinde, fırt cipi bu yana, fırt o yana gidiyordu. Cipin içinde jandarma kumandanı da vardı.

Doğrusu biz kasabada oturanlar da tedirgin olmaya başlamıştık. Bakalım bu gece patlama nerede olacaktı, yoksa kendi kapımızın önünde mi olacaktı? Kafamızı yastığa koyunca bekler olmuştuk, sahur davulu gibi, bakalım hangi saatte patlayacak? Hele çocuklar durmadan soruyorlardı:

"Bu gece de patlayacak mı top?"

"Top patlayınca beni topun patladığı yere götürecek misin?"

O gece patlama biraz gecikti. Uyuyor uyanıyoruz. patlama yok. Karı koca, evdekiler. birbirimize soruyorduk:

"Oldu mu patlama?"

"Yo ben duymadım..."

"Galiba bu gece olmayacak.

Oldu, sabaha az kala oldu. Kasabadaki tüm evlerin ışıkları patlamayı bekliyormuş sanki, birden yanıverdi. Bu kez patlama kasabanın önde gelenlerinden Şakir Ağanın kapısının önünde olmuştu. Elbette yine kapı, konağın ve sokaktaki evlerin camları tuzla buz.

Kaymakam o sabah, olayın olduğu kapının önünde gözlerini yere dikmiş. umarsız, valiye. içişleri bakanına vereceği yanıtı düşünüyordu. Yardımcısının söylediğine göre. vali sabah saat sekizde açmış telefonu,

"Bu gece patlama falan olmadı ya?" diye sormuş.

Ne desin bizim kaymakam. dudakları titreye titreye.

"Oldu vali bey." demiş. "Yalnız bir kapıyla. sekiz on evin camı kırıldı."

"Pekiyi, patlamanın olduğu binanın camları kırılmadı mı?"

"Şakir Ağanın sağlam bir tek camı kalmadı beyefendi.

Açmış vali ağzını yummuş gözünü. neler de neler...

Kaymakam yardımcısı gerçi denilenleri duymamış ama. kaymakamın yüzünden belli değil mi denilenler? Kaymakamın yüzü bayrak kırmızısı

oluyormuş. hop ardından küf yeşili. küf yeşilinden çingenepembesine dönüyormuş, ardından kanarya sarısı oluyormuş... Yalnız yardımcı. telefonun çok uzağında olmasına karşın duymuş.

"Ben hemen geliyorum oraya!" demiş vali.

Sabah saat dokuzdan sonra soruşturmayı vali yürütmeye başladı. Yanında getirdiği il emniyet müdürü de ona yardım ediyordu.

Bu arada tüm kasabanın tanıdığı içkici Mustafa saatlerce sorguya çekildi, ama içkici Mustafa.

"Geç vali bey geç, bırak da bu işleri, gel seninle şööyle bir kafaları çekelim. amma paralar senden haaa." diyormuş.

Mustafa'yı dövmüşler jandarmalar. ama o ayağının altına inen her sopada.

"Ulan mademki dövüyorsunuz. bari şuradan bi şişe rakı alıp gelin de öyle dövün. bu dayak ayık kafayla çekilmiyor!.." diye bağırıyormuş.

Ufacık kasabada geceleri içkici Mustafa'dan başka arşınlayan yok ki sokakları...

Vali de, il emniyet müdürü de hiçbir ipucu bulamamışlar, sanki patlama eylemini gerçekleştirenler görünmez insanlar... Gecenin karanlığında görünmeden geliyorlar. görünmeden eylemi gerçekleştirdikten sonra yitip gidiyorlar.

Ama o dayaktan sonra içkici Mustafa yemin etmiş.

"Bir daha güneş battıktan sonra sokaklarda dolaşanın teee sülalesini..."

Bu patlamalara en çok içkici Mustafa'nın karısı sevinmiş. "Oh artık Mustafa evde oturuyor. evde zıkkımlanıyor" diyerekten.

O gece yine kulaklarımız kirişte uyuduk. Gerçi patlama olacağına kasaba halkı olarak

tümden inanmışız da, acaba bu patlama saat kaçta olacak? Bundan önceki patlamalar on ikide, üçte ve sabaha karşı olmuştu. Şimdi bu dördüncü gecenin patlaması kaçta olacak?

"Yine galiba on iki sularında olur" diyenler vardı.

"Yoo, bu kez yirmi bir, yirmi iki sularında olabilir," diyenler vardı.

"Bugün güneş batar batmaz olacak" diyenler vardı.

Bu konuda, kahvelerden eve dönüşte bahse tutuşanlar bile olmuş.

Evet, saat on ikiden önce olacak diyenler kazandılar. Çünkü dördüncü günkü patlama saat yirmi üç sularında oldu, tastamam yirmi üçe dört dakika vardı patlama olduğunda. Bu kez yine kasabanın önde gelenlerinden Kerim Beyin evinin önünde olmuştu patlama. Kerim Beyin kentten getirdiği kendinden yirmi yaş küçük dört numaralı yeni hanımı dediklerine göre patlamanın korkusuyla bebeğini düşürmüştü.

ilçesinde yine dün gece bir patlama oldu."

Haberi radyo, haberlerin en sonunda veriyordu.

Ah ah, bir de Kerim Beyin yeni hanımının adı geçseydi radyoda, "Gülhanım" diye, o zaman Gülhanım düşürdüğü çocuğun acısını bile unutacaktı, ama radyo Gülhanım'dan söz etmedi.

"Bunu yapan solcular..."

Herkes böyle söylemeye başladı.

"Evet evet solcular, çünkü tüm patlamalar şeyhlerin, ağaların, beylerin evlerinin önünde oluyor. Kim karşı şeyhlere, ağalara, beylere ve mülkiyete: solcular, öyleyse bu patlamayı yapanlar solcular..."

İyi de nerede bu solcular?..

"Uuu onlar ne yaman olurlar!.."

O gün öğleden sonra kasabaya ağaların beylerin İstanbul Ankara'da okuyan oğlanları geldiler. Yanlarında da bir yığın genç getirmişler, şenlik oldu kasaba yerinde. Ortaya bir kürsü koydular, bir de yanlarında kırmızı yüzlü bir adam getirmişlerdi, bir bir kürsüye çıktılar, konuştular, ardından,

"Kahrolsun solcular!" diye bağırdılar.

Gece de kasabalıyı kahvenin birinde toplayıp orada konuşmalar yaptılar:

"Bundan sonra kolay kolay patlatamazlar!" diye hava attılar.

Daha kahve dağılmadan, kasabanın güneyinden öyle bir gümbürtü geldi ki,

"Ahha tamam, bu kez gerçekten Yarıkkaya kasabaya yuvarlandı" dedik...

Yooo, Yarıkkaya yuvarlanmamış, yine patlama olmuş. Hem de bu kez ortanın solundaki bir ağanın evinin önünde, Ramazan Ağanın kapısının önünde patlatılmış dinamit... Tüm sokağın, Ramazan Ağanın tüm pencerelerinin camları tuzla buz, sokak kapısı da parça parça, odunluk tahta...

Gençler o yana doğru koştular amma, kimi yakalayacaksın ki, ötelerden pavlayan çakalların seslerinden başka ses yok. Bir de arasıra öten gece kuşlarının sesi... İri iri köpek havlamaları, hepsi o...

Acaba???

Evet acaba???

Yoksa bu gençlerin içinden biri mi gerçekleştirdi bu patlamayı? Yani misilleme yaptı?..

Yoo, gelen tüm gençler patlama olurken kahvedeymişler, tastamam on yedisi de oradaymış.

Artık vali, bizim kasabayı yol etmişti. Gece damladı kasabaya. İçkici Mustafa'yı almaya gitmiş jandarmalar, Mustafa'yı yerinden kaldırana aşkolsun, içmiş içmiş sızmış, patlamayı duymamış bile, çok yakınlarında olmasına karşın.

Vali ve ilden gelen emniyet müdürü, on yedi gencin bir bir ifadesini almışlar, ama ifade gibi değil, topluca:

"Siz yapmadınız değil mi?"

"Yok vali bey biz hiç yapar mıyız?"

"Elbette siz yapmazsınız, siz bu vatanın evlatlarısınız..."

İyi de kim yaptı?

O günü ilden bir yığın jandarma geldi, ikişer ikişer dağıldılar kasabanın orasına burasına. Kim kaldı ağalardan beylerden kapısında dinamit patlatılmayan: Nuri Ağa, Yasin Ağa, Zübeyr Ağa, Fettah Ağa...

"Koyun bakalım onların kapısına ikişer jandarma..."

Koydular, evlerin önlerine koydular, sokaklara koydular, kasabanın bir alanı var, alanın dört bir yanına koydular.

Kasaba fin fin öttü, gece kuşlarına kaldı gecenin zifiri karanlığı...

"Oh çok şükür be patlama olmadı bu gece!.."

Sabahleyin tüm uyananlar "Günaydın" yerine bu sözü ettiler. Uykuları bölünmedi, patlama olmadı.

Ve o gece yakalanmışlar...

Kasabada yer yerinden oynadı,

"Yakalanmışlar yakalanmışlar!" diye...

"Kimmiş kimmiş?"

"Camcı deli Şeref'le, Marangoz çopur Hasan'mış...

"Yaaa, onlar mıymış?"

Onlarmış ya, biri kasabanın biricik camcısı, biri de kasabanın biricik dülgeri.

Dinamitleri sırasıyla, bir gün deli Şeref patlatıyormuş, bir gün çopur Hasan...

Deli Şeref diyormuş ki,

"Bu ağaların beylerin hiçbir yararı yok kasabaya, bari bize bir yararları olsun dedik hıyarların..."

Camları deli Şeref takıyormuş, kapıları çopur Hasan onarıyormuş.

"Ah ulan ah, yakalanmasaydım köşeyi dönecektik," diyormuş Camcı deli Şeref...

BİZİM RADYO

Kaç kez anlatmışımdır benim toruna, ama her zaman anlatmamı ister. Şimdiki çocuklar radyo bilmiyorlar ki, varsa televizyon, yoksa televizyon, hem de televizyonun reklamları. Televizyonun reklamlarından oluşmuş kasetler bile çıkmış piyasaya, bunlar alınıp çocuklara izlettiriliyormuş, şaştım kaldım doğrusu.

Neydi o radyolu günler, ajans haberleri, yurttan sesler, temsil saati, dinleyici istekleri, o ülkenin en uzak yerleşim birimlerinde dünyayla tek ilintimiz radyomuzdu.

Bizim radyomuz da her evde olduğu gibi, evin en değerli aygıtıydı. Hangi eve taşındıysak, eşyaları taşıyan at arabasının önünde, ya benim kucağımda, ya karımın kucağında bohçalara sarılmış sarmalanmış olarak bin bir saltanatla bu radyo gitmiştir. Oğlanlar, kızlar delikanlı çağa geldiler, yine de o evden bu eve taşınmalarda ne karım, ne de ben onlara teslim etmezdik bu evimizin en lüks aygıtını.

"Aman hanım, bunlar genç, önlerine bakmazlar, bir düşürürler sonra radyomuzu, vah ki vah!.."

"Aman ey, daha bunlar kim, radyoyu kucaklayıp götürmek kim, bir ellerinden kaydırıp yere düşürürlerse, aman Allah korusun!.."

Hangi eve taşındıysak, hemen radyomuzun konduğu kocaman radyoluğu oranın duvarına ça-

kardım. Radyoyu yerleştirdikten sonra dama çıkar, bakır telli antenini porselen özel fincanlar arasına geçirir, bir de yeri iyice kazıp içine biraz kömür tozu döküp bakır teli gömdükten sonra radyomuzun hem anteni, hem de topraklaması hazır olurdu.

Memurluğumun ilk yıllarında almıştım onu. En değerli eşyamızdı. koca koca lambalı, önü bez örtülü, kocaman ses yükselteçli, koyu mavi göz lambalı. Oracıkta mavi ışık yanar, radyomuzun sesi gümbür gümbür öterdi. Her şey onun içindeydi. belki biz de onun içindeydik. biz mi ondan bir parçaydık, yoksa o mu bizden bir parçaydı, belli değildi. Her zaman. kocaman kahverengi mobilyasıyla duvardan bize bakardı.

Ah benim emektar radyom ah! Bir zaman geldi. ortada fol yok yumurta yokken, il radyoları gibi durup durup konuşmaya başladı. Tehlike işareti veriyor muydu ne? Gerçi radyomuzun başka kusurları yok değildi, vardı, bazen öyle gürültüler çıkarırdı ki içinden. çok kez mahallede bizim evde bir patlama falan olduğu sanılırdı.

Eh olur işte. Bazı yaz gecelerinde de dediklerine göre bizim radyonun ıslığı üç sokak öteden duyulurmuş. Ne yapalım. radyomuz ıslık çalmayı seviyordu. Bu çok ıslık çaldığı zamanlar mutlaka onu dinlendirmemiz gerekiyordu. Şayet düğmesini kapatıp ona "Haydi dinlenmeye" demezsek. bu kez inlemeye başlardı ki ne inleme. dersiniz zavallının böbreğinde taş var. gelmiş taş üretere oturmuş.

Çok koşturmuştur bu radyo bizi bahçeye. Eşim. çamaşırları bahçeye asacak kuruması için. Kış günü. dalmışız. uyuşmuşuz sıcak sobanın başında, öyle gökgürültüsü. "Aman aman gitti çamaşırlar, ıslandı!.." Yoo, hava açık. Gökgürültüsünü çıkaran bizim şakacı radyo.

Yine, hiçbir nedeni yokken, bir başlar bizim radyo, dersiniz sanki içinde otuz kırk at birden koşturuyor. Bazen inatlaşırdı da bu radyo bizimle. Düğmesini kapatırsınız, daha siz yerinize oturmadan başlar o yine konuşmaya. Koşar tekrar kapatırsınız, başında beklersiniz bir süre, yine konuşmaya başlar. O zaman fişini prizden çıkarmaktan başka yol yoktur? Fişini çektiğiniz zaman bile, birkaç saniye daha öter, size kızgınlığını belli etmek için.

Ses ayarı da günden güne bozuldu bizim radyonun. Azıcık açarız sesi, şöyle müziğin tadını çıkaracağız değil mi, ama bir bakmışsınız az sonra, hiç bize duyumsatmadan kendi kendine açılmaya başlar. Açılır açılır, ses çoğalır çoğalır, siz ayırdına varıncaya dek o yapacağını yapar, yani "Ben burdayım" der.

Ah bizim radyomuz, bir de ısınırdı ki, yazın hangi odadaysa o odanın sıcaklığı öteki odalardan birkaç derece fazladır. Çünkü koca koca lambaları durmadan sıcaklık yayarlardı sağa sola. Daha radyonun yakınına varınca hemen sıcaklığı duyumsardınız: hele hele elinizi radyonun arkasına götürün, fırın mübarek. Çook, çorap, mendil kurutmuşuzdur bu bizim radyonun arkasında. O delikli kapağının üzerine, mendili çorabı astık mıydı, on dakikanın içinde kibrit kibrit...

Kışın... İşte asıl kışın değeri biliniyordu bu sıcaklığın. Sabahları radyomuz yarım saat çalışacak, ondan sonra çıkardık yataklarımızdan. Çünkü bu koca sandık kışın odanın soğuğunu soba yanıncaya dek hiç olmazsa bir iki derece kırardı. Onun için karım sabah kalkar kalkmaz ilk işi radyoyu açar, ondan sonra mutfağa geçer, çay suyunu koyar, en sonunda sobayla uğraşırdı. O zamanlar radyoyu duvardan alır, yere indirirdik. Yanına yöresine soba gibi toplandığımızı bilirim

bizim radyonun. En küçük oğlum üzerine at gibi otururdu biz görmediğimiz zamanlar. Çok kızardık, ama otururdu.

Ah ah, ya o radyomuzun bozulması... Sinemamız yok, tiyatromuz yok, gazete kaç günde bir gelir o ilçeye, hiçbir eğlencemiz yok radyomuzdan başka. Hatta radyomuzun arızası büyükse, onu onartacak paramız bile yok. Odun kömür öylesine pahalı ki o ilçede, sebze meyve öylesine pahalı ki o ilçede...

Bizim radyo ilk sustuğu gün tüm aile başına toplandık, nerdeyse hem türkü yakacağız radyomuza, hem de hüngür hüngür ağlayacağız,

"Sen bizim neşemizdin, sen bizim umudumuzdun, sobamızdın, anamızdın, babamızdın" diyerek...

Bugüne dek her numarayı çekmişti radyomuz bize, veremliler gibi ardı arkası kesilmez öksürük krizlerine bile tutulmuştu ama, bunu hiç yapmamıştı. Susmuştu radyomuz.

Büyük oğlum fişi takıyor, çıkarıyor, tellere bakıyor, tekrar takıyor, radyonun düğmesini açıyor, ama radyomuz konuşmuyordu. Koca bir sandık orada, sanki kahverengi bir tabut...

Küçük oğlum,

"Ben üzerine oturdum da onun için mi küstü anneciğim?" diye soruyordu.

Karım, o geceki temsil saatini düşünüyordu, ben yurttan sesleri... Aksilik, iki program da o geceydi.

"Çocuk saatini söylemeyecek mi bir daha babacığım?"

"Ah oğlum bilmem ki..."

Radyomuzun kocaman kocaman lambaları kızarıklıklar saça saça yanıyordu, çok uzaktan gelen bir inleme gibi arada bir "ın ın" diye ses çı-

karıyordu, ama ne konuşuyordu ne de şarkı türkü duyuluyordu.

Yemeğimizi yiyoruz, ama hepimizin gözü yerdeki o kahverengi sandıkta. Fişi prize takılı, düğmesi açık, hepimiz bir tansık bekliyoruz... Ama yo hayır, radyomuz konuşmuyordu.

Bu ilçedeki onarıcılara güvenilir mi?

Acaba içinden değerli bir parçasını alır da yerine değersiz bir parça mı takarlar?

Sonra, bakalım kaça onaracaklar? Bende bu para var mı?

O gece ne yurttan sesleri dinleyebildik, ne de temsil saatini... Yok canım, tıpkısı öyle, bu evde çok sevdiğimiz biri vardı, ama çok sevdiğimiz biri ki, onun sesini bir an duymasak hemen onun yokluğunu duyumsayacağımız biri. İşte o biri gitmişti, yoktu evimizde.

Hiçbirimizin ağzını bıçak açmadı yatıncaya dek.

Tam yatacağız, büyük kızım okul çantasını radyonun üzerine koymuş, ama bilmem kızgınlıktan, bilmem istemeyerek, çantayı biraz hızlı koymuş, daha doğrusu kaldırmış atmış üzerine. Radyo çalışmaya başladı...

Ufff! Uyuyanlar bile uyandılar. Radyomuz çalışıyor, radyomuz konuşuyor, bülbüller gibi şakıyor, ajans haberlerini veriyor. Haberler umurumuzda mı, radyomuz konuşmaya başladı ya, ne söylerse söylesin...

"Kızım anlat bakalım nasıl oldu bu?"

"Çantamı şöyle üzerine koyayım dedim babacığım, ben koyar koymaz..."

"Allah Allah!.."

Ama sabahleyin radyomuz yine çalışmıyordu. Karım fişini takmış, düğmesini açmış, ses so-

luk yok. Akşamdan neşeli yattık, sabahleyin yüzlerimiz bir karış asık kalktık. Neden sonra oğlumun usuna geldi, ablasına,

"Koy bakalım o çantanı dünkü gibi üzerine," dedi.

"Ben koymadım ki, karşıdan fırlattım," dedi kızım.

Fırlatsın, fırlatmasın, aman bir şey olur, yok bir şey olmaz... Sonunda karar verdik, kızım aynı dün geceki gibi çantasını radyonun üzerine atacak.

Attı...

Ve radyo yine çalışmaya başladı.

"Yaşaaaa!..."

Alkışlar alkışlar, radyomuz çalışıyor. Oğlum karar verdi,

"Bu radyo artık yumrukluk baba," dedi.

"Sen ne diyorsun oğlum?"

"Gözünle gördün baba, darbeyi yiyince çalışmaya başladı. E hep karşıdan çanta atacak değiliz ya bunun üzerine, kolay yoldan çektik mi yumruğu tepesine, bülbül gibi öter."

O sırada yine sustu radyomuz. Oğlum yaradana sığındı, yumruğunu havaya kaldırdı, tam vuracak, yakaladım:

"Ne yapıyorsun oğlum?"

"Baba bu yumruktan anlıyor."

"Oğlum ciğerini miğerini dökersin sonra."

Oğlumun elini bıraktım, ama o güm diye indirdi yumruğunu radyonun tepesine, radyo yine oldu bir bülbül...

"Ya bak gördün mü baba?"

"Gördüm oğlum, gördüm."

Oğlumun radyomuza indirdiği ikinci yumru-

ğu görmeyeyim diye arkamı dönmüştüm. Artık radyoyu duvardaki yerine koyamıyorduk. Radyomuz odanın orta yerindeydi, evcek öyle alışmıştık ki, gelen geçen yumruğu indiriyordu tepesine. Radyo çalışıyor olsun olmasın, gelen geçenden nasibini alıyordu. Bazen bir yumruk iki yumruk kâr etmiyordu, o zaman büyük oğlumun yumruğuna güveniyor,

"Haydi oğlum göster kendini," diyorduk.

Hıh, hıh, haydi bu bir, bu iki, bu üç, indiriyordu oğlum yumrukları radyonun tepesine, güm... pat... şap...

Oğlan, ver ediyordu yumrukları ama, radyomuz dayağa alışanlar gibi günden güne daha fazla yumruk istiyordu çalışmak için.

"Yeter be!.."

Oğlum kızarmış yumruğunu gösteriyordu:

"Vura vura elim mahvoldu, ben buna bir tekme atacağım.

"Sakın ha!.."

"Görüyorsun baba çalışmıyor, benimki de can canım, baksana elim mahvoldu."

Radyomuza tekme vurulsun mu vurulmasın mı, tartışıldı.

Vurulsun!.. Ah!..

Zavallı radyomuz, ilk tekmeyi yediğinde ben yine arkamı döndüm. Ama tekmeyi yiyince çalıştı.

O günden sonra bizim radyoyu tekmelemeye başladık, gelenden bir tekme geçenden bir tekme. Şöyle sabahları yorganın ucundan ayağımı çıkarıyor, küt diye radyoya tekmeyi yapıştırıyor, sonra çekiyordum ayağımı yorganın içine, radyo gümbür gümbür ötüyordu.

Galiba radyomuzun son günleriydi. Öyle ol-

du ki, artık her zaman başında birimiz nöbet tutuyorduk. Çünkü artık tekmeyi yumruğu dakika başına istiyordu bizim radyo. Sonunda o da yetmedi, tam sustu... Oğlum kaldırıp yere vurmak istedi çalışsın diye, ama hep birden engel olduk.

Eee artık radyonun onarıcıya gitme zamanı gelmişti. Kimdi bu ilçedeki onarıcı, onarabiliyor muydu, onaramıyor muydu, bakalım parçası var mıydı, hepsinden önemlisi, ya radyomuzun değerli bir parçasını çalarsaydı?

Ah ah ne zordu...

"Yahu baba, bu radyo radyoluktan çıkmış."

Büyük oğlum böyle demiyor muydu, gelip bir yumruk tam boğazımın şurasını, tıkıyordu. Ağlamaklı oluyordum, bir elim radyomuzun kahverengi mobilyasında.

Ayın yirmisi, çok az bir para var cebimde. Bakkal Beşir deftere yazıyor, ama radyo onarıcısı deftere yazar mı bakalım?

Bir radyo onarıcısı varmış ilçede, hem tenekeciymiş, hem de radyo onarıcısı.

Koca bir bohçanın içine sardık radyomuzu, bohçanın bir ucundan oğlum tuttu, bir ucundan ben. Radyonun bohçasını çözdük dükkânın içinde. Altın dişli onarıcı bizim radyonun mobilyasının o yanından bu yanından çökmüş olduğunu görünce,

"Allah Allah, ben de ağaç kütüğü sanmıştım, meğer radyoymuş," dedi.

"Siz onun yediği yumruğu tekmeyi bir bilseniz."

Radyonun arka kapağını açtı, orasını burasını kurcaladı. Kafasını kaşıdı, burnunu kaşıdı.

"Olur, yaparız," dedi. "Yalnız bende bunun parçası yok, ancak bir hafta sonra, ayrıca şu üç lamba da değişecek..."

"Vay!..

"Şu anahtar da değişecek...

"Vay!.."

"Şu kondansatör de değişecek...

"Vay!.. Pekiyi kaça olur usta?"

Usta, hesaba kitaba boğuldu, bizi de sigara dumanına boğdu. Öyle bir onarım parası söyledi ki, ben, bir "Vay" daha çektim.

"Takın kapağını usta, biz yaptırtmaktan vazgeçtik, dedim. "Kim bilir, belki yine onu tekmelerle yumruklarla çalıştırabiliriz..."

Bohçaladık radyomuzu, evimize getirdik.

Radyomuz yine hep öyle orta yerde kaldı, yine bizden biriydi. Umut, arada bir usumuza geldiğinde oturduğumuz yerden kalkıyor bir tekme veya bir yumruk atıyorduk. Sağ olsun, o da arasıra bize sürprizler yapıp sevindiriyordu. Hiç olmayacak bir zamanda, hiç olmayacak zayıf bir yumrukla çalışmaya başlıyor, bizi çok önceleri yitirdiğimiz bir sevgiliye kavuşmuşuz gibi mutlu ediyordu.

BEDAVA DOKTORLAR

Geçenlerde tam midemin üzerinde bir ağrı, karnım desem değil, midem desem değil. Neyse, iki büklüm gittim doktora. Hastanede, dört saat sonra sıra bana geldi. Reçetemi aldım. Hastaneden yine iki büklüm çıkarak bir dolmuşa bindim.

Sürücü, yüzüm sararmış, arada bir karnımı tuttuğumu görünce,

"Hayrola abi?" dedi.

"Hiç, dedim, "tam şuramda bir ağrı var da.

O sıkışık trafiğin içinde, sanki doktormuş gibi başını arkaya çevirip ağrıyan yeri görmek istedi.

"Tam işte şurası!" deyip gösterdim.

Sürücü, önüne baktı, bıyıkaltından güldü:

"Tastamam benim kaynanamın hastalığından", dedi. "Şimdi sen ne yapacaksın biliyor musun abi, kekik suyu kekik, onu sulandıracaksın, içine limon sonra nane, bir güzel kaynatacaksın, amma bir saat ha, limon kabuklu olacak. Ondan sonra dehedeceksin aç karnına sabahları birer kahve fincanı, üç gün içinde bir şeyin kalırsa, nah şu direksiyon boynuma dolansın, turp gibi olursun. Neden dersen, kaynanam öldü ölüyordu, doktora götürdük ameliyat dedi, ühhü bir para söyledi, gözlerim oldu dolmuş lastiği, nerde bizde onca para. Sonra bir ilaçlar yazdı anacım anacım, ne para be abi, şimdi korkarım sana da yazmışlardır bir yığın ilaç, şuncacık şişe ilaç şimdi kaç lira biliyor musun sen abi?"

"Şey." dedim. "ben devlet memuruyum..."

"Olsun," dedi. "geçende bir yolcu memur olduğunu söylüyordu, sövüp sayıyordu, yüzde bilmem kaçını vermiş de dünya para tutmuş, 'Tuh ulan keşke ölseydim' dedi. Abi ilaçlar ateş pahası, sen beni dinle, bir limon nedir ki, sonracıma bir ufak şişe de kekik suyu aldın mı aktardan. ohhh al sana ameliyat denen şey. oldu bitti, turp turp..."

Yanımda oturmakta olan kasketli biri,

"Bakayım bakayım hele, neren ağrıyor?" dedi.

Gösterdim...

"Tam şurası değil mi?"

"Evet orası."

"Senin miden değil, karnın arkadaşım karnın" dedi... "Senin asıl karnın ağrıyor. Hıh, karın ağrısı için doktora gidiyorsun ha, şimdi bir de dünyanın ilaç parasını vereceksin: yok be arkadaşım yok. bu zamanda artık ilaçla iyi olmak zengin işi, bizim işimiz değil... Senin hastalık aynısı benim eniştenin hastalığından... O da durup durup iki büklüm olur yıkılırdı yere. ah uh karnım diye. Bizim mahallede Hakkı Bey derler. Doktor Hakkı var. diplomasız doktor. işte o söyledi, nar ekşisini bilir misin. kaynatılmış nar ekşisi, onun içine kıyacaksın şalgamı böyle cacık yapar gibi, bastın mı üstüne bir bardak su. koydun mu ocağın üzerine. o bir bardak suyu çekinceye dek fıkır fıkır kaynattın mı. sonra da soğuttun mu bu şalgamlı nar ekşisini. ondan sonracıma sabahları bundan bir çorba kaşığı alıp yuttun mu. bir haftanın içinde ne ağrı kalır ne de sancı. paran da yanına kalır."

Sürücü hemen söze karıştı,

"Adamın midesini rezil edeceksin," dedi, "bir

yandan nar ekşisi, bir yandan şalgam, deliniverirse mide böyle lap diye... Sen boş ver arkadaş, benim dediğimi yap, ne o öyle şalgam malgam..."

Kasketli adam,

"Denedik biz şoför bey." dedi.

"E biz denemedik mi sanki, ıhı kaynanam."

Kasketli de,

"Ihı bizim İlyas Enişte," dedi, "git istersen sor, halde, balıkçı."

İkisine de,

"Sağ olun reçetemi aldım," dedim.

İkisi de,

"Aldın amma, para vereceksin." dediler.

Kasketli adam,

"Geçen gün mahallede Abdurrahman Abi var, bir ilaç almış, ühü, içinde yirmi hap, yirmi hapa cebini boşaltmış Abdurrahman Abi, yine de eczaneye borcu kalmış." dedi.

Bu kez, sürücünün yanında, önde oturan şöyle bir sol dönüş yaptı, kafasını daha çok döndürdü,

"Neren ağrıyordu hele?" dedi.

"Şurası..."

"Hımmmm..."

Hımlıyor fırça bıyıklı. Mutlaka bir bildiği var. Varmış.

"Kuyuotu... Şimdi bu kuyuotu kuyularda olur, başka hiçbir yerde yetişmez. Bizim kayınbirader için neler çektiydik, kuyu ararken. Kuyu da kalmamış ki memlekette... Şimdi bu kuyuya sarkacak biri, daha doğrusu ip bağlayacaklar beline, inecek, kuyunun yan duvarlarından toplayacak, böyle yarpız gibi, yeşil yeşil ot... Şimdi bu otları topladıktan sonra, bu kez dağlara çıkacaksın altınotu toplayacaksın, biri olmazsa öbürü bir başı-

na olmaz, unutma, altınotuyla kuyuotu, ikisi birden tencereye atılacak..."

Sürücü yine söze karıştı,

"Arkadaş bu karın ağrısıyla kuyunun dibini boylayacak, tam kurtulakalacak," dedi. "Yahu usta nerden bulalım şimdi kuyu muyu, burası koca kent, kuyu muyu ne arar, sen kendini köyde mi sandın?"

"Ne yani, dedi fırça bıyıklı, "derde düşen dağlar aşmış, ben zor bir şey demiyorum ki, kendinin inmesi şart mı, para versin başkasını indirsin.

"Hıh," dedi sürücü, "can beleş sanki, bir insan kaça iner şimdi kuyuya, arkadaşa gelecek yine aynı paraya..."

Fırça bıyık sustu, ilacının nasıl hazırlanacağını, nasıl uygulanacağını anlatmaktan vazgeçti. O vazgeçti ama, bu kez pencerenin yanında oturmakta olan bir yaşlı kadın,

"Evladım tam şuran değil mi?" diye göbeğinin ortasını gösterdi.

"Evet," dedim.

"Ay evladım, hiç onun için doktora gidilir de eczanelerde ilaç diye para çarçur edilir mi, o parayla çocuklarına tavuk al, et al, yedir, yazık değil mi? Hani eskiden alırdım eczaneden, oram buram ağrıyınca sürerdim, sızıma kuluncuma iyi gelirdi, yok artık alamıyorum, öyle pahalanmış ki, yarım kilo gazyağının içine altı tane süsbiberi atıyorum, bir hafta bekletiyorum, ondan sonra neremde romatizma hortladı, hop oraya sürüyorum, bin maşallah, birebir geliyor. Bir de öksürük şurubum vardı, ondan alırdım. Geçen gün karşıki eczaneden alayım dedim, kalfa çocuk sardı sarmaladı, amanın parasını söyleyince bir öksürük tuttu beni, boğmaca gibi. Sağ olsun Sakinanım, o

yapıyormuş, bana da öğretti, menengiç kahvesi birebir. menengiçi kavuracaksın. şu yeşil menengiç canım. işte ondan kahve yapacaksın. içine azıcık da çamsakızı attın mıydı. öksürüğü şıp diye kesiyor... Ay ben ne diyecektim?...... Haaa senin karnın, evladım hiç karın ağrısı için onca para verilir mi?.. Senin göbeğin düşmüş, yemin ederim göbeğin düşmüş.. Sen gel bi Samatya'ya, orda bir Kel Necmi var, düşen göbeğini kaldırıversin de kurtul bu dertten. beş kuruş da almaz bu Necmicaz. babasının hayrına... Bak şimdi Samatya'ya gelince..."

Başladı kadın Kel Necmi'nin oturduğu kahveyi tarif etmeye... Ama ben dinlemedim, yalnızca yüzüne bakıp "Hı hı hı" dedim.

"Ay bu acısından derdinden unutur, içinizde kâğıt kalemi olan yok mu. yazıversin de tutuştursun şuncağızın eline. pek yazık. yüzü mum gibi olmuş," dedi yaşlı kadın.

İyiliksever insan çok, onun yanında oturmakta olan şişman bir adam adresi yazıp göğüs cebime koyuverdi. Koyuverdi ama,

"Bana kalırsa." demeyi de unutmadı...

Eee, bu şişman adama kalırsa, neymiş bakalım bizim hastalığın umarı?

"Sağ olun. ben reçetemi aldım," dedim.

"Bana kalırsa sizinkisi efendim tastamam benim annemin rahatsızlığından. Sormayın efendim sormayın. nerelere gittik nerelere gittik. ne paralar döktük ne paralar... Aşındırmadığımız doktor kapısı kalmadı. aha şu koca kentte. Ben diyeyim on beş, siz deyin yirmi doktora gittik. Ankara'da bir doktor varmış, ona bile gittik. ama hiçbir yarar görmedi annem. günden güne kötüleşti... İşte o göçmen Memet o zaman yetişti imdadımıza... Meğer ne basitmiş annemin hastalığının umarı.

çok mu çok basit... Şu bildiğimiz cevizin içinin kabuğu, kahverengi kahverengi kabuk olur ya, işte o kabuk... Bu kabukları alacaksın, kurutulmuş denizkestanesiyle birlikte havanda bir güzel döveceksin. Tamam, bu bir yanda hazır duracak, öteki yandan bir avuç zerdali çekirdeğinin içini alacaksın, hiç kabuklarını çıkarmadan bir büyük cezvenin içinde yarım saat kaynatacaksın. Bu suyu süzecek, öteki dövdüğün şeyin üzerine dökeceksin, sonra balla karıştıracaksın..."

Sürücü yine söze karıştı:

"Arkadaşı öteki dünyaya postalayacaksın.

"Niyeymiş?" dedi o adam.

"Zerdali çekirdeği be, zehir gibi zehir, hiç o şey yalanır yutulur mu?"

"Benim annem nasıl yuttu?"

"Boş ver boş ver," dedi sürücü, "sen benim dediğimi yap, unutma benim dediğimi."

Yaşlı kadın,

"Aaa, Kel Necmi'nin adresi cebinde," dedi.

Fırça bıyık yarım kalan ilacının hazırlanmasını anlattı, nasıl uygulanacağını söyledi,

"Benimki benimki," dedi.

O adam,

"Her sabah bir çorba kaşığı," dedi.

"Arkadaşlar, reçetem var, reçetemi aldım," diye sızlandım.

"Canım yırtar atarsın," dediler, "verme onca parayı ilaca milaca."

Canımı zor attım dolmuştan, hem acıdan, hem de "Onu yut, bunu yap" baskısından.

Çalıştığım işyerinin kapısından girdim. Odacı Hıdır gördü,

"Bu ne hal?" dedi. "Yüzünüz sapsarı."

Karnımı gösterdim.

"Ühüüü, o mu? Çok kolay beyim, bakayım bakayım nerende hele?"

Reçeteyi gösterdim.

"Koy onu cebine," dedi, "şuran değil mi?"

Başımı salladım.

'Tamam, fesleğen çiçeğini kaynat, yani fesleğenin tepesini, sonra o suyu nane suyuyla karıştır, her sabah bir çorba kaşığı iç, bak bakalım bir hafta içinde bir şeyin kalıyor mu? Nah bunun için mi gittin doktora? Ne vereceksin eczaneye yüzde olarak?"

"Yahu Hıdır, ben reçetemi aldım diyorum sana..."

"Al canım, ilacını almamışsın ya. Sen beni dinle..."

Doktordan bir hafta izin aldığıma ilişkin raporu müdüre verip evime gideceğim, dinleneceğim. Müdür,

"Boş ver," dedi, "ilaca milaca, banyonuzda küvet var mı?"

"Yok."

"Tuh, o zaman şöyle büyükçe bir kazan falan, içine girebileceğin?"

"Yok."

"Yazık... O zaman bir hamama gidecek, hamamın kurnasına oturacaksın."

Müdür değil mi, başımı salladım.

"Öyle her hamam seni kurnasına oturtmaz, var mı öyle tanıdığın bir hamamcı?"

Acıyla başımı salladım.

"O zaman kolay, şurana dek, bana bak bana, tam şurana dek suya gireceksin, tastamam yarım saat kurnanın içinde oturacaksın, bir yandan da durmadan bira içeceksin, unutma yarım kasa bi-

ra al, gir hamama, çok kurnanın içine, iç iç terle, çünkü sen taş döküyorsun, taş gelmiş, yolu tıkamış."

Başımı salladım müdüre.

"Unutma, hemen bu akşam bir hamama, kurnanın içine."

"Pekiyi müdür bey."

Müdürün yanından çıktım, odama geldim. Bu kez Hayri Bey başladı:

"Şimdi bak, sarmaşık var ya, tam zamanı, onun mor mor çiçeklerini topla... Sonra...

Reçetemi gösterdim Hayri Beye.

"Boş ver o pahalı şeyleri, devlet memuruysan sanki senin cebinden para çıkmayacak mı, kim bilir o yazılı ilaçların biri kaç paradır?"

Reçetemi kapıverdi, aldı.

"Uf, hem de dört çeşit ilaç yazmış," dedi. "Bunun yüzde yirmisi kaç lira tutar biliyor musun, sakın alma, o parayla lokum al çocuklarına, çorap al, boş ver, ayakkabı al."

Reçeteyi Hayri Beyin elinden çekip aldım.

"Şimdi o sarmaşık çiçeklerini..."

Başımı salladım, çıktım çalıştığım işyerinden.

Evime gidiyorum.

Birinci eczane, girip alsam mı ilaçlarımı, almasam mı, acaba yüzde yirmisi kaç lira tutar? Yoksa, kaynanam bir ilaç biliyor mu?

İkinci eczane, girip alsam mı? Pekiyi, ya karım bir ilaç biliyorsa?

Son eczane, girip alsam mı?

Canım belki kendi kendine geçer, hem biraz ağrım azaldı mı ne?..

ORTADA NE VAR?

O günü işten çıktıktan sonra eve yaya gitmek istedim. Biraz yürüdüm. bir baktım caddenin ortasında bir kalabalık bir kalabalık, ne caddenin ortası, kaldırımlar bile insan dolu. Trafik durmuş, tek bir taşıt işlemiyor.

Allah Allah, acaba ne oldu ki?

Ben de bu insanların yaşadığı toplumun bir bireyi olduğum için aldı mı beni de bir merak, acaba bunca insan niçin toplanmış?

Yaklaştım kalabalığa,

"Hayrola kardeşim, niçin toplanmış bunca insan?" dedim.

Sarışın biri,

"Vallahi biz de bilmiyoruz," dedi. "Ama bir adam birini bıçakladıklarını söyledi, yaralı yolun ortasında yatıyormuş, cankurtaranın gelmesini bekliyorlarmış."

Onun yanındaki,

"İnsan değil sanki tavuk," dedi, başını kızgın kızgın sallayarak, "nasıl saplarsın kamayı ha nasıl saplarsın?"

"Kama mıymış?"

"Nah şöyle bir şey" dedi, kılıç boyu gösterdi.

Biraz yana geçtim, acaba kalabalığın arasına girebilir miyim diye, ama nerde. Ordaki yaşlı kadına sordum:

"N'olmuş acaba hanımefendi, bir bilginiz var mı?"

"Allahın hikmeti," dedi. "Durduk yerde yolun ortasında bir delik oluşmuş, dediklerine göre bu delik denize açılıyormuş, amma daha önce burada öyle bir delik olduğunu ne bilen var ne de gören. İşte şimdi bu deliğin içine adam salmışlar, ne deliği olduğunu öğrenmeye çalışıyorlarmış, bilmem yalan, bilmem doğru."

Yandaki biri,

"Yok be teyze," dedi, "trafik kazası olmuş, taksi çocuklu bir kadına çarpmış, çarpan sürücü çocuğu arabasına almış gitmiş, annesi burada kalmış, millet ona bakıyor."

Yaşlı kadın,

"Pekiyi evladım, anasını da götürmemiş mi hınzır şoför?" diye sordu.

"Cık." dedi adam. "Götürmemiş, annesini yolun ortasında koyduğuyla çekmiş gitmiş.

Kalabalığın öteki yanına geçtim bu kez. Gençten biri,

"Tamam artık, bundan sonra kimse belimizi bükemez." diyordu. "Buradan çıkacak olan petrol, dediklerine göre bizim ülkemize yettiği gibi, yabancı ülkelere de satabilirmişiz."

"İyi ama kardeşim," dedim, "petrol kuyusu olsaydı şimdi bu petrol havaya fışkırmaz mıydı?"

Delikanlı bana ters ters baktı, "Anlamaz, kaz kafalı" der gibi,

"Bu öyle fışkıran petrolden değilmiş," dedi. "Yeraltı ırmağı gibiymiş, gürül gürül akıyormuş. Yukarıdan salacaklarmış boruları, çek babam çek, çıkaracaklarmış petrolü."

Kasketli biri yaklaştı,

"Ne petrolü kardeşim, yanlışınız var," dedi, "biraz sonra burada bir konuşma yapılacak, onun için toplanmış insanlar."

O delikanlı bakındı yanına yöresine, hopladı zıpladı, uzakları görmeye çalıştı:

"İyi de hani kürsü, hani ses yükselteçleri?"

"Ya ya doğru," dedim.

O adam,

"Niye yani konuşacak adam bağıra bağıra konuşamaz mı?" dedi.

Susadım, yandaki şerbetçiden bir şerbet içeyim dedim. Gezgin şerbetçiye,

"Siz dolaşıyorsunuz, bilirsiniz," dedim, "acaba hangi parti konuşacak?"

"Ne partisi?"

"Bu insanlar onun için toplanmamışlar mı?"

"Yok be kardeşim. Hem sana bunu kim söyledi, tōbe tōbe..."

"Pekiyi ya bu kalabalık?"

"Film film, film çekiyorlar."

Aa çok daha fazla meraklandım. Bugüne dek hiç film çekilirken görmemiştim. Başladım kalabalığı yarmaya, ama olası mı? Bir adamı kaktırdım, ikinci adamı göğüsledim, üçüncüsünü omuzladım. Dördüncüsü,

"Daha fazla sokulma kardeşim, tehlikelidir," dedi.

"Allah Allah, elektrik falan mı çarpar?"

"Yok canım, bir kuduz köpek var ortada, yakalamışlar, onu zararsız duruma getirmeye çalışıyorlar."

Şaştım ki nasıl şaşma, kızdım da,

"Yahu bunca insan bir kuduz köpek için mi toplanmışlar?" diye bağırdım.

"Ama bu öyle böyle bir köpek değilmiş ki, nah dana gibi iri ve de kuduzluğunun en azılı döneminde olan bir köpekmiş."

Deli olacağım...

"Kardeşim, kimi film çevriliyor der, kimi petrol kuyusu der, kimi politikacı der, kimi delik der, neyin nesi bu kalabalık yahu?"

"Söyledik ya kardeşim kuduz köpek, aa aaa!"

Şöyle orta yere varıp kendi gözlerimle görmedikten sonra dünyada içim rahat etmeyecek...

"Kardeşim izin verir misiniz şöyle geçeyim, lütfen!..

Kır bıyıklının biri,

"Akrabası mısınız?" diye sordu.

"Kimin?"

"Ortadaki delinin.

"Ay deli mi var orta yerde?"

"Deli ya, zavallı birdenbire çıldırmış, üzerinde nesi var nesi yok çıkarıp atmış, şimdi onu kandırıp giydirmeye çalışıyorlar..."

"Vah vah...

"Eee, Allah kimsenin başına vermesin.

Şişman biri söze karıştı,

"Zavallı kim bilir neden çıldırmıştır," dedi, "aile içi bir sorunu mu vardı acaba, işsiz miydi, parasız mıydı, yaa yaaa!.."

Şu çıldıranı görmeden içim rahat etmeyecek... Göreceksin de ne olacak, belli değil mi bunalmış kalmış adamcağız işte. Belki de işsizdir. Evet evet mutlaka işsizdir.

Biri,

"Saçını başını yoluyor zavallı, dedi.

Gidiyordum artık yolum sıra.

"Kim?" dedim. "Çıldıran mı?"

"Yo çıldırmamış ama, çıldırabilir zavallı."

"Kim be kardeşim, o işsiz adam mı?"

"Yo bilmem işi olup olmadığını ama adam ta

nerdeki yerden getirmiş babasını, o hastaneye götürmüş almamışlar para demişler, bu hastaneye götürmüş almamışlar, şimdi babası kaldırımın dibinde can çekişiyormuş, oğlu da saçını başını yoluyormuş."

"Pekiyi bunca insan saçını başını yolan adamı mı izliyor?"

"Ne ilgisi var, saçını başını yolan adamı izlemiyor, yerde yatan hastayı izliyorlar. İzleyip izleyip vah vah diyorlar."

"O zaman çekilin, ben de şu hastanın yanına varıp, bir vahvahlayayım...

Yarmaya çalıştım kalabalığı.

"Çekilin kardeşim, yol verin kardeşim, biz de biraz vah diyelim kardeşim!.."

Yeni yetme bir erkek çocuğu,

"Kime vah vah diyeceksin amca?" diye sordu.

"Yerde yatana," dedim.

"Hiç o kerize vah vah denir mi amca?"

"Oğlum zavallı can çekişiyormuş ya!"

"Can mı çekişiyormuş, ah keşke... Zıkkımlanır zıkkımlanır ispirtoyu, sonra uzanır yolun ortasına... Bu adama vah vah değil, sürün demek daha doğru. Pis adamın biri, mikrop mikrop."

"Ha, demek yerde bir ispirtocu yatıyor öyle mi?"

"Ne sandın ya?"

Eh çoğu gitti azı kaldı, ispirtocu mispirtocu ben de göreceğim, bunca kişinin baktığına göre ispirtocunun da ilginç bir yanı olsa gerek... Yine insanların kollarından gömleklerinden tutup çekiştirmeye başladım:

"Beyler, bir dakika geçebilir miyim?"

Beyaz ceketli biri,

"Yahu şu insanlarda da amma altın görme merakı varmış haa!" dedi.

"Ne altını?" dedim, şaşkın şaşkın.

"Basbayağı altın, Bizanslılardan kalmaymış.

"Altın mı çıkarıyorlar şimdi yani orada?"

"Ne sandın ya, yoksa bu denli insan niçin buraya toplansın? Önceki çıkardıkları küp kırılmış, altınlar saçılmış toza toprağa, şimdi ikinci küpü çıkarıyorlarmış."

"Desenize define!.."

"Hem de ne define!..

Uh, bir başka iştah geldi bana. Şu çil çil altınları göreceğim. Tos vurdum önümdekine:

"Beyler bir dakika, biraz da biz görelim şu defineyi."

İki üç kişinin daha önüne geçtikten sonra, elinde kocaman çantası olan birine,

"Çıktı mı ikinci küp, çıktı mı ha?" diye heyecanla sordum.

"Ne küpü?" dedi.

"Elbette su küpü değil, altın küpü," dedim.

"Ne altın küpü be?" dedi koca çantalı adam. "Bana bıyıklı biri bilmem hangi marka mayoların reklamı yapılıyor yolun ortasında dedi. Defile varmış, mankenler mayo defilesi yapıyorlarmış."

"Mayo defilesi ha, mankenler ha, yolun ortasında ha?"

Desene, adamlar bundan ötürü kıran kırana, denize gidemiyorlar, mayo göremiyorlar, mayolu hanım göremiyorlar, oh deniz de ayaklarına gelmiş şimdi, mayo da. Üstelik mayolu hanımlar birer manken...

Eh, ben yararım bu beton kafamla kalabalığı, mayolu mankenleri ben de görürüm. Beton kafa, demir kafa, vur ha vur!.. Haydi çok vur, kırmızı mayoyu kaçırdın, ipli mayoyu kaçırdın, aman aman, şimdi de en açık mayoyu kaçırdın,

oğlum iyi tos vur, belki de gösterinin son mankeni son mayosu, az sonra,

"Allah Allah, ne mankenlerdi beee" diyenleri duyacaksın, havanı alacaksın.

Yaklaşıyor muyum? Nah yaklaşıyorsun.

"Kardeşim rica ederim, biraz da biz izleyelim, biz görelim şu defileyi ve mayoları. Yapmayın etmeyin yahu!.."

Allah Allah, benden daha iştahlısı varmış, aman aman ne de güçlüymüş. Bana,

"Defile ha, mayo ha?" dedi. Balıklama daldı adam insanların içine, uçtu gitti öne doğru.

Sakallı biri yakamdan tutarak,

"Mayo ha, defile ha?" dedi.

"Hı," dedim, "manken bayanlar, böyle baldır bacak, anlıyorsun ya???"

"Töbe töbe," dedi adam, "sen günah yazma Allahım!"

Yakamı bıraktı:

"Ne mayosu, ne defilesi efendi. Camide cenaze var, çok değerli bir insan..."

"İyi ama kardeşim bu yolun karşısında cami falan yok ki!" dedim.

"Cami sokağın içinde, kalabalık caddeye taşmış.

Eh, bunca kalabalık, demek gerçekten çok önemli biri ölen.

Galiba yaklaşıyorum iyice orta yere. Herkese tepeden bakan uzun boylu bir adama sordum. Mutlaka kalabalığın ortasını da görüyordur diye düşünerekten.

"Acaba cenazeyi götürüyorlar mı?"

"Ne cenazesi?"

"Ünlü biri ölmemiş mi? Çok dindar?"

"Yok be kardeşim. Ölü falan yok orta yerde, senin benim gibi dipdiri biri var."

"Eee özelliği?"

"Vallahi göremedim ama, uzaydan geldiğini söylüyorlar."

"Neee?"

Eh ben bu kalabalığı bez gibi caart diye yırtarım artık...

Yırttım... Belki gazete fotoğrafı falan, bu arada ben de uzaylının yanında. Tüm dünya gazete ve dergilerinde resmim, uh...

İşte buna karakoç tosu derler, işte buna camız süsmesi derler, işte buna boğa boynuzu derler...

Ortaya vardım.

Bir makine... İleri geri gidiyor, asfalt yolun ortasına beyaz çizgiler çiziyordu, bu yaya geçitlerindeki kesik kesik çizgilerden canım...

Başıma peruğu geçirince annem.

"Vah oğlum vah, aynı şu Sultanahmet'teki bitli turistlere benzedin," dedi.

"Zaten ben de onlara benzemeye çalışıyorum," dedim.

"Tiyatrocu falan mı olacaksın yoksa?"

"Evet sevgili anneciğim... Üç perde on tablo, dram, trajedi, komedi, ne ararsan var içinde."

Annem, kesin olarak ne yapacağımı bilmediği için,

"Ya çalıştığın yer?" diye sordu.

Yanıt vermedim.

Çalıştığım yermiş? Sabah giriyorum o bodrum katındaki yazıhaneye, gece yarısı çıkıyorum, ayda elime geçen kaç lira ki? Ne fazla çalışması var, ne yıllık izni var, ne primi, ne de ikramiyesi... Üstelik şakır şakır İngilizce konuştuğum halde. Çalışıyorum çalışıyorum, patrona çalışıyorum.

Ölmüş babamın botları vardı, kaç yıldır dolapta, sarı, deriden. Öylece durur yıllar yılı o dolapta. Onları geçirdim ayağıma, kaptım duvardan benim kırık gitarı, çıktım yola.

Yo, gerçekten makyajımı çok güzel yapmışım. Bakkal Mevlüt bile tanıyamadı beni.

"Yahu şu bitli turistler mahalle aralarında da tur atmaya başladılar," dedi.

İçimden,

"Bundan böyle senden ezile büzüle bir şişe şarap almak yok borca. sigara almak yok borca. Peşin alacağım hepsini de, hem de en iyi şaraplardan içeceğim. en iyi sigaralardan tüttüreceğim Mevlüt Bey..." dedim.

Yabancı turist bu kılıkla, dünyanın bir ucundan bir ucuna beş parasız, hem de karnını tıkabasa doyurarak geziyor tozuyor da. ben niye gezip tozmayayım. yiyip içmeyeyim??? Çok çok kendi ülkemi dolaşacağım.

Bir çocuk ardıma takıldı.

"Hey bitli. nereye?" diye bağırdı ama, dönüp bakmadım bile.

Gülhane parkının oraya gittim. geçtim yolun kıyısına, başladım gitarımı çalmaya. Bir de çimento torbası serdim yere, öyle ya. gelen geçen parayı bu çimento torbasının üzerine atacak.

Önce pek ilgilenen olmadı. ne zaman ki gitarla "Söylüm mü"yü söyleyip çalmaya başladım yabancı ağızla, gelen geçen durmaya, dinlemeye başladı.

"Ulan şuna bak. nasıl da öğrenmiş 'Söylüm mü'yü? Vallaha bu gâvurlar da çok seviyorlar ha bizim şarkıları. Nasıl öğrendin lan ha. teyp dinleye dinleye mi ha? Yoksa sizin orda da bu kasetler satılıyor mu?"

"Söylüm mü"yü bıraktım. "Domdom Kurşunu"na geçtim. Ama ben domdom kurşunu demiyorum, dumdum kürşünü, diyorum. Hele onun ardından bir de "Uyyyih. Helimeyi samanlikda basdilar. basdilar da yavrim basdilar"a geçmedim mi. sağ olsunlar hemen gitarın ritmine uyup el çırpmaya başladılar.

Dinleyenlerin içinde iki tane polis de vardı. Hatta bir tanesi,

"Gâvur oğlu gâvur, döktürüyor ha," dedi.

"Adam sanki burda doğmuş burda büyümüş, belki saz bile çalıyordur," dedi başka biri.

Şişman biri,

"Sevmiş demek bizim milleti, hiç sevmese böyle içten söyleyebilir mi?" dedi.

İşte, çimento torbasının üzerine ilk parayı atan o oldu. Hiç unutmuyorum, şişman, kırmızı yüzlü, kısa boylu biriydi. Cebinden bir tomar para çıkardı, içinden birini aldı, yuvarladı, kâğıdın üzerine atıverdi. Gözlerim ışıldadı.

Bir daha, bir daha atıldı paralar... paralar...

Onlar para attıkça ben aşka geldim.

"Ben çok seviyor sizleri..."

İki kişi daha para attı.

"Ben çok seviyor sizin şarkilar..."

Üç kişi daha attı.

"Ben götürecek bu şarkilar, İngiltere..."

Dört kişi daha attı.

Posbıyıklı biri:

"İşte," dedi, "ne kültür alışverişi için onca masraflar ne de bir şey, bunun gibi birkaç tane olacak, alacak senin şarkını türkünü götürecek İngiltere'ye, sonra orada bir ünletecek, sonra geçecek şarkın türkün oradaki ünlü grupların eline, haydi bakalım al sana 'Halimeyi Samanlıkta Bastılar' dünya listelerinin başında. Pekiyi bu şarkının vatanı? Türkiye... Gör o zaman sen reklamı."

"Fatiih!.."

Biri bağırıverdi:

"Nee, Fatih dedi ha turist, vallaha biliyor, adam bizim tarihimizi, bizim büyüklerimizi bizden iyi biliyor. Şimdi sor namussuzum Yavuz'u da bilir."

"Fatih almiş bura, yani Isdanbul..."

"Bravoooo!.."

Alkışladılar beni.

"Siz çok kahraman, sizin Kanuni..."

"Ulan adama bak, Kanuni'yi de biliyor be..."

"Sizin Kanuni, Firansiz kirali Firansuvayi kurtardı... Siz çok asil çok centilmen...

Dört kişi daha para attı çimento torbasının üzerine.

Bir kişi çıktı, İngilizce soru sordu. Hop hemen İngilizce yanıtladım.

Ötekiler.

"Hop hop, Türkiye'de Türkçe konuşulur," dediler.

"Efendim, ben biliyor Bülent Ersoy..."

Alkışlar alkışlar...

"Ben biliyor ondan şarkiii..."

Aşkışlar ve tempo:

"Söyle söyle söyle...

Tuh, evde hiç denememişim ki, "Gökyüzünde Duman Duman Bulutsun" şarkısını gitarla söyleyebilir miyim?

Söylerim ulan... Birikenlerin gitarı dinledikleri yok ki, ağzımdan çıkan sözlere bakıyorlar.

Ve söyledim...

Onu bitirdim, geçtim, "Öptüm Öptüm Yanaklarından"ı söylemeye.

O günü akşama dek oradan ayrılmadım, arada bir eğiliyor, kâğıdın üzerindeki paraları topluyordum.

Hava kararırken çimento torbasını çöpe attım, Sultanahmet'in oradaki tuvalete girerek topladığım parayı saydım.

Paraya bak be, o bodrum katında bir ayda aldığım paradan fazla toplamıştım bir gün içinde.

Tamam Burhan, sen bu işi kıvırdın. Artık o bodrum katının İngilizce bilen çeviricisi değil, Bit-

li Burhan'sın. Haydi bakalım. ülke seni bekliyor, döktür yollarda bellerde gitarını, şarkını türkünü söyle!... Koş!..

Epeyce İstanbul'u mesken tuttuktan sonra ver elini Anadolu, dedim.

Geçtim karşıya, çıktım İzmit yoluna. Dikildim yolun sağına. Daha ben elimi kaldırmadan otobüsün biri duruverdi yanımda. Otobüse atlamadan,

"Otostop." dedim.

Sürücü,

"İyi iyi atla," dedi.

Hemen ön koltuğa oturttu beni. Otobüsün yarısı boştu.

"Nereye gidiyorsun sen?" dedi.

"İzmir..."

Sonra birden kendine geldi sürücü,

"Anaa. Türkçe biliyor lan bu herif," dedi yardımcısına. Bana döndü yine. "Biliyor sen iyi Türkçe?" diye sordu.

"Eh biliyor biraz," dedim.

"İyi oldu," dedi. "canım sıkılıyordu, konuşuruz ondan bundan."

Yardımcısına seslendi:

"Şuna sigara uzat lan. İçer misin sigaara?"

"Hıh hı! Teşkür ederim."

Sürücü yardımcısının uzattığı sigarayı aldım. Sürücü,

"Yoksa sigaran, al paketiyle," dedi.

"Yok", falan dedim ama. sigarayı paketiyle aldım. çantama koydum. Hemen övüverdim:

"Siz Türkler. ne derler, çok konuksever ya böyle, çok seviyor konuk siz."

"Ya ya. çok severiz." dedi sürücü yardımcısı.

Sürücü, bir elini direksiyondan kaldırdı, enseme şak diye şakadan bir şaplak attı.

"Haa, biz de severiz senin gibi dili tatlıları," dedi. "Bilir misin dili tatlı nedir?"

Yardımcı bağırdı:

"Tatlı tatlı, tulumba tatlısı, şam tatlısı gibi, dili dili, dili tatlı...

Uzatmış pabuç gibi dilini gösteriyordu bana.

"Anlamadım," dedim.

Bu kez sürücü dilini çıkardı dana dili gibi:

"Dil dil, sen, senin dilin tatlı."

"Yok, benim dil et," dedim.

Aman bir güldüler ki sürücüyle yardımcısı, ben de güldüm elbette.

Sürücü,

"Biz Türk, sen ne?" dedi, beni dürterek.

"Ha ben, beni sorar sen, ben İngiliz..."

"Haaa İngiliz..."

"İngilizmiş gâvur," dedi yardımcısı.

Sürücü,

"Sen İngiliz, biz Türk... Sen bilir misin Türkleri??? Bak bak bak, sizin hiçbir İngiliz böyle araba kullanabilir mi? Bak bak, tek parmağımla kullanıyorum."

Ulan aman, devirmesin bu hergele arabayı. Telaşla,

"Siz Türkler, nasıl denir, maşallah, çok çok becerikli, çok çok kahraman, nasıl denir, çok korkusuz..."

"Ah," dedi sürücü, "araba boş olacaktı ki, şimdi sana bir numara gösterecektim, bir yandan arabayı kullanırken, öte yandan ceketimi çıkarıp giyecektim, amma şimdi arabada yolcu var, şirkete şikâyet eden meden olur... Neyse neyse, lan Hüsamettin, portakal getir lan turist yesin..."

"O çok teşkür ederim!"

Sürücü yardımcısı portakalla birlikte bisküvi de getirdi, kucağıma koydu. Başıma dikildi.

"Ūhūū," dedi sūrūcū, "Tūrk milletinin gōzū karadır. Kara kara..."

Yardımcı gōzlerini iri iri açtı,

"Gōz gōz," dedi...

Sonra ayakkabısını gōsterdi:

"Kara kara," dedi.

"Ha kafa kara," dedim.

"Yo, dedi sūrūcū, "gōzūmūz gōzūmūz kara..."

"Ha Tūrkler, kara kaş kara gōz..."

"Boş ver," dedi sūrūcū, "yani biz Tūrkler hiç korkmayız. Kim bilir sizin İngiltere'de olsa bu yolda gūnde kaç kez kaza olur, ama bizde hiç olmaz, niye olmaz, çūnkū biz çok cesuruz..."

İzmit'i geçmiştik, sūrūcū ōnūnū gōrmeden bir viraja başka bir arabayı sollayarak giriyordu.

"Tehlike çok. dedim.

"Tūrk tehlikeyi sever," dedi sūrūcū.

Sūrūcū yardımcısı, sūrūcūye,

"Usta," dedi, "sor bakalım gâvurun bacısı var mı?"

Sūrūcū gūldū, yardımcısına:

"Ne yapacaksın gâvurun bacısını lan?"

"Hiç yavu usta, sor bakalım hele."

Ben hiç duymamış, anlamamış gibi yaptım. Sūrūcū sordu:

"Senin kız kardeşin var mı?"

"Benim... Var," dedim. Parmağımla gōsterdim, iki tane var diye.

"Allah be," dedi yardımcısı, "sor bakalım hele usta, bacısının birini bana vermez mi?"

"Ayıptır ulan," dedi sūrūcū.

"Bunlarda ayıp mayıp olmazmış usta, kurbanın olayım sor hele."

"Sen sorsana ulan."

"Yok yok, sen sor."

Sürücü beni dürttü, okuduğum İngilizce kitaptan başımı kaldırdım:

"Bak," dedi, yardımcısını gösterdi, "bu Hüsamettin diyor ki, acaba kız kardeşinin birini bana verir mi diyor?"

İkisi de öyle sırıtıyorlardı ki, pişmiş kelle gibi.

"Bu Hüsamettin?"

"Hı..."

"Ne yapacak Hüsamettin benim kiz kardeş?"

Sürücü, sırıtarak yardımcısına baktı:

"Heye lan, ne yapacaksın bunun kız kardeşini?"

"Hiiiç usta, su ısıttıracağım."

Söyledi bana:

"Su ısıttıracakmış?"

"Şofben?" dedim.

Kahkahayla güldüler, ben de onlara katıldım.

Sürücü yardımcısı gitarın kılıfını çözdü, çıkardı, verdi elime. Sürücü:

"Haydi bakalım, dedi, "tıngırdat şunu da dinleyelim!"

Eee, İzmir'e dek bedava gidiyoruz ya, başladım çalıp söylemeye. Ben çalıp söyledikçe sürücünün de, sürücü yardımcısının da, yolcuların da ağzı bir karış açık kaldı...

"Allah Allah, nasıl bilir lan bu böyle bizim şarkılarımızı türkülerimizi, şaşılacak şey!..." diyorlardı.

Evet, şaşılacak şey. Otobüste bile benim için para toplandı. Yardımcı koltuk koltuk gezdi, şakasına vurdurup,

"Bedava konser yok," diyerekten. "Atın bakalım şu şapkanın içine gönlünüzden ne koparsa?"

İki yerde durduk, sürücüyle birlikte yemeği bedava yedim.

Şimdi Anadolu'dayım. Öylesine yakınlık, öylesine ilgi görüyorum ki bu kılığımla halkımdan, yedirip içirip evlerine yatıya götürenler bile oluyor.

Biriken paralarımı sayacak zamanım yok.

NERDE KALDI BİZİM BÜYÜK

Bu, yeniydi, sanırım çok yeni. Ürkekti. Sokağa çıktığımda, kahvenin önünde gördüm onu. Sanki kapımı gözlüyordu, dışarı çıkmamı bekliyordu. Yılların verdiği deneyimle, kimin kapımda beklediğini, kimin beni izlediğini hemen anlıyordum. Bir kezinde kapıdan çıkınca aynı kahvenin kapısında bir hamalla göz göze geldik, hem de yüklü bir hamal. Hemen devinimlerinden, bakışından polis olduğunu anlamıştım. Kim bilir, nasıl mutluydu işini büyük bir gizlilik içinde sürdürdüğünden, sırtındaki o yüke bile razıydı, yeter ki işini gizlilik içinde yürütsün. O sırtındaki kocaman çuvalla izlemişti beni, ne sokaklar yürümüştük, ne caddeler geçmiştik. O koca çuvalın içinde ne vardı bilmem, belki de pamuk. Çünkü, arkalı önlü onca yol yürümemize karşın, hiç terini sildiğini görmemiştim.

Yeni gelenin üzerinde sarı bir pardösü vardı, kafasında da pardösüsüyle hiç uyuşmayan lacivert bir şapka. Benim kapıdan çıktığımı görür görmez şöyle bir yekiniverdi. O dakika anladım, yeni izleyicim buydu. Belli etmemek için hemen oturdu ama, anlamıştım. İvedi, masanın üzerindeki gazeteyi önüne gerdi. O masa hep orada dururdu, yazın da kışın da. Yalnızca karlı günler ayakları yola gelmek üzere yan yatırılır, köşeye konurdu. Ben o masanın adını polis masası koymuştum. Kahvenin sahibi ile, garsonu da belki o masayı öyle adlandırıyorlardı. Polisten başka otu-

ranlar da oluyordu elbet, o masaya. İçlerinde kim hiç konuşmuyor, kim gözlerini dikip benim kapıya bakıyorsa, o polisti.

Yürümeye başladım. Onun yerinden kalktığını, beni izlediğini biliyordum. Onun için hiç arkama bakmadım. Her zaman aynı yerde arkama dönüp bakardım. Bundan önceki deneyimli polis öğrenmişti nerede durup arkama bakacağımı, oraya gelince hep hazırlıklı olurdu, başını yere eğerdi, göz göze gelmezdik. Kim bilir, belki o da göz göze gelmeyi sevmiyordu. Ben de hiç sevmiyordum. Parkın köşesine varınca döner arkama bakardım, patlakgözlü polisin kafası yerde olurdu orada, gülümserdim.

Parkın köşesine varınca, birden geri dönüp bakmayı düşündüm. Acaba, deneyimlisi ona söylemiş miydi, 'Tam o parkın köşesine gelince hep öyle yapar, geriye döner bakar" demiş miydi? Çok yakındı, ayak seslerini duyuyordum, tak tak ses çıkarıyordu ayakkabıları.

Birden, dönüp baktım. Göz göze geldik. İkimiz birden indirdik gözlerimizi. Onun başını parktan yana çevirdiğini gördüm, kulağıma bir mırıltı geldi, şarkı söylüyordu, sanki benimle hiç ilgisi yoktu. İşinden evine dönen bir mutlu insandı, dudağında şarkısı benim ayırdımda değilmiş gibi...

Aynı yollardan gelir giderim genellikle. Önce gazetelerimi alırım tütüncüden, sigaramı... İlk uğrağımdır orası benim. İlk uğrağıma yaklaşıyorum, bakalım izleyicim ne yapacak, zınk diye duracak mı? Yoksa o da tütüncüye yanaşıp bir şeyler alacak mı? Patlakgöz her zaman tütüncüden çiklet alırdı. Arasıra ardımda pat pat çikletini patlatırdı. Çiklet almadığı, patlatmadığı günler mutlaka bademcikleri şişmiş olurdu. Boğazını kocaman yeşil renkli bir atkıyla sarardı.

Hiç beklemiyordu, birden duruverdim tütüncünün önünde. Yandan gördüm, şaşırdı, durdu, bir adım yürüdü, yanına yöresine bakındı, geri döner gibi yaptı, ama dönemedi, eğildi, ayakkabısının ipini bağlamaya koyuldu. Öteki ayağının ipini ayağını duvara dayayarak bağladı. Tütüncü, çekmecesinden bozuk para aradığı için epeyce öyle, ayağı duvarda dayalı kaldı izleyicimin.

Yürüdüm. Tütüncü de mutlaka çikleti hazırlamıştır, ama bu yenisi hiç uğramadı tütüncüye. Çünkü ayak sesi yine ardımda, tütüncüde dursa anlardım.

Nasıl da soğuk! Saat on bir buçuk, güneş tepede, ama ısıtmıyor. Onun öksürüğü olmalı, böyle kesik kesik, kedi öksürüğü gibi. Sigaramı yaktım, ilk dumanla birlikte her zaman öksürürüm. Şimdi bir o öksürmeye başladı, bir ben... Bilmiyorum, belki o da sigara yaktı...

Neler düşünür acaba arkam sıra gelirken?.. Der mi acaba içinden, "Yaşını başını almış adamsın, otur oturduğun yerde, bizi de böyle bu soğukta sokaklarda koşturtma." Kim bilir... Ben olmasam, başka birini izlettirirler sana ah lacivert şapkalım. Bu ülkede dosyalı adam öyle çok ki, fişli adam öyle çok ki... Kim bilir, belki de o hiç böyle düşünmüyor, "İşimin bir parçası" diyerek zevk bile alıyordur beni izlemekten, terzinin ceket dikmesi, tornacının demiri yontması gibi.

Şimdi artık kentin geniş kaldırımlarından birindeyim, kalabalık. Bundan önceki, bu kaldırımda çok yakından izlerdi beni bir adım gerimden, ne olur ne olmaz kaldırım çok kalabalık diyerekten, bu kalabalıkta gözden yitiririm korkusuyla bazen soluğunu ensemde duyardım. Bir dostla karşılaşmayayım, hemen kaldırımın kıyısına çekilir, beni orada beklerdi. Ama bir yolunu bulursa yanımdan hiç ayrılmaz, hemen oracıkta dinelmiş

de. sanki bir yerleri izliyormuş gibi karşı yapılara bakar, konuşulanları dinlemeye çalışırdı. Bazen utanır mıydı bilemem, çekilir giderdi kaldırımın öteki kıyısına. "Canı cehenneme" der miydi için-den? Belki de o günler üstlerine kızgın olduğu günlerdi. O da raslardı bazen birine, bir tanıdığı-na, "Oooo" diyen sesini duyardım ardımda, sonra her zaman şu tümce, "Çok ivedi bir işim var da..." Bir gün nasıl da aradı beni, onu hiç burnundan ter akarken görmemiştim, sırılsıklam olmuş beni ararken, ama bulduğunda, hiç unutamam yüzü-nü. Oyuncağı saklanmış, sonra eline verilmiş ço-cuk gibiydi. Güldü. Hayır bana değil, kendi ken-dine... Bir arkadaşına raslamıştı, ama ben daha önceden kafama koymuştum, o "Oooo" der demez dükkânın birine dalacaktım. Daldım. Boyunbağı satan bir dükkândı, hemen tezgâh vitrinine eğilip boyunbağlarına bakmaya başladım. Ama onu camdan gördüm. Çok telaşlıydı. örgü kasnağı gibi gidip gidip geliyordu kaldırımda. Boyunbağı satan dükkânın kapısına dek geldi, ama beni göremedi, kim bilir. belki bitişik dükkânlara bile bakmıştır. Uzun sürdü boyunbağı satan dükkânda boyun-bağı beğenmem, ama hiçbirini beğenmedim. Ka-çıncı gidip gelişiydi dükkânın önünden. terini sili-yordu koca mendiliyle, burnundan soluyordu. İş-te tam o sırada çıktım dükkândan. O kocaman gülüşü, o zaman gördüm. Belki çocuklarına. karı-sına da böyle gülüyordu.

Yenisi ne yapacak bakalım?.. Soluğu ensem-de değildi. Ben de dönüp bakmıyordum. İnsan se-li akıyordu kaldırımdan, öğle tatiline çıkmış me-murlar, boş gezeni. işlisi, işsizi... Onca insanın içinde beni nasıl izliyordu? Bir vitrine yöneldim, çocuk oyuncakları satan bir vitrine. Vitrinin ca-mında onu gördüm, uzaktaydı, kaldırımın bittiği yerde. ince uzun boyuyla orada duruyor, bana

bakıyordu. Oysa öteki, hemen vitrine yanaşır, benimle birlikte vitrindeki şeyleri izlerdi. Patlakgözle her gün birer simidimiz vardı. Tam köşedeki simitçiden önce ben alırdım, sonra o... Midesi ağrıdığı günler simit almazdı, mutlaka simitin susamı dokunuyordu, öyle günlerde hemen oradaki büfeden bir küçük kutu süt alırdı. Ben simidimi yerken, o ardım sıra sütünü içe içe gelirdi. Nerden mi anlardım midesinin ağrıdığını, hep midesinin olduğu yeri tutardı o günler, çay da içmezdi oturduğum yerde.

Hiç olmadık yerde çay içerdi eskisi, içkievinde. Evet evet, ben masama oturur, içkimi yudumlar yemeğimi yerken, o tuvalete yakın her zamanki polis masasına oturur çayını içerdi. Kahvedeki gibi, içkievinde de bir polis masası vardı. İçkievinin sahibi, garsonları beni tanırlardı. Polisleri de... Anımsıyorum, bazı polisler de o masada içki içerlerdi, ama çoğu görev başındayım, diye içmezdi. İçenler, koyu demli çayları yudumlardı. Patlakgöz kitap okurdu, evet evet kitap. Garsonun dediğine göre hep polisiye romanlar okurmuş. Ama beni izlerken okuduğunu anlar mıydı, anlamaz mıydı onu bilmem. Galiba anlamazdı, bazen sayfa çevireceğine, kitabın dörtte birine yakın bölümünü sanki okumuş gibi lap diye aktarıverirdi. Bilirdim, her sayfa çevirişinde bana bakardı. Oysa bakmasına hiç gerek yoktu, garsonlar ona söylerlerdi hesabı istediğimi. Ama olsun, bir sayfa, bir göz, bir sayfa, bir göz, işini yapmaktan zevk alıyor ya...

Yenisi de aynı masaya oturdu. Belki de garson söyledi ona, garson gösterdi masayı. Çay içiyordu, ben içkimden ilk yudumu alırken. Önümde beyaz peynir vardı, dilinmiş salatalık, zeytin ezmesi vardı. Gazetelerimi masanın üzerine koymuştum. İlk yudumumla birlikte, elime alacağım

ilk gazete belliydi. Okumaya başladım. Şaşılacak şey, bu kez ben onu izliyordum, bir sütun okuyordum, beni izleyen polise bakıyordum. Şapkasını masanın üzerine koymuştu, ufacıktı kafası, omuzları dardı, gözleriyle içkievinin içini tarıyordu, belli ki sıkılıyordu. Bir ara bir şeyler yediğini gördüm, yo yo yemiyor, içiyordu, çorba içiyordu. Ekmeğini çorba kasesinin içine batırıyor, ağzına atıyor, sonra kaşıklıyordu çorbadan. Çok acıkmıştı belli... Çok yavaş içiyordum. Belki üç saat dört saat burada oturur, iki duble rakı içerdim. Bazen sıcak bir şeyler yerdim, ama çok zaman bu üç mezeyle yetinirdim.

Bir ara elinde bir kalem, önündeki kâğıda bir şeyler çizdiğini gördüm. Belli ki iyice sıkılmıştı.

Ne o, önünde bir duble rakı var!.. Bardak bembeyaz olmuş elinde, içiyor, hem de nasıl, ilk yudumda içkinin yarısını götürdü. Bardağı masaya koyarken göz göze gelmemek için önüme baktım. Ta buradan duydum, "Öff beeee" dediğini. Sıkıntısının işaretiydi bu "Öf be"si. Yoksa başka türlü mü düşünüyordu, "İçkievinde içilir, polis ol, n'olursan ol, içkievinde içilir... Belki de başka şeyler düşünmeye başladı, evini mi, kendine muhtaç anasını babasını mı, karısının bir isteğini mi, yoksa çok sevdiği birinin öldüğü mü geldi usuna? Yoksa, yoksa, içki kokusuyla, içki mi çekti canı?..

Neyse, içiyordu, hem de çok hızlı içiyordu, ilk duble bitmiş, yerine yenisi gelmiş, mezesiz çerezsiz içiyordu. Yanaklarının kızardığını gördüm, dilinin çözüldüğünü gördüm, garsonla konuşmaya başlamıştı, kim bilir ne anlatıyordu garsona. Belki de beni izlediğini söylüyordu ona. Sanki garson bilmiyor muydu?

İçkievinde çok az insan vardı. Köşede iki kişi, duvarın dibinde üç kişi, polis masasında o ve sü-

tunun dibinde ben. Bir de o koyu kahverengi tezgâhın önünde sürekli dinelmekte olan ak saçlı garson.

Ak saçlı garsonun elinde bir duble rakı daha. Yine polis masasındakine. Garson rakıyı sulandırıyor. polis sanki sulandırmayı bekleyemiyormuş gibi hemen elini uzatıyor. rakı bardağını alıyor. dikiyor başına...

Ak saçlı garson şaşkın... Bana bakıyor. polise bakıyor. Polise gülmüyor ama bana gülümsüyor, parmaklarını oynatıyor. üç işareti yapacak. ama yapmıyor.

Yanımda... Evet evet. beni izleyen polis yanımda. dineliyor. Başını yere indirmiş. sesi vızıltı gibi çıkıyor,

"Oturabilir miyim efendim?" diyor.

Hiç olmamıştı şimdiye dek. Bu kaçıncı polisimdi. unutmuştum sayısını. hiçbir polis benimle masamda oturmak için izin istememişti. ama bu...

"Buyrun oturun." dedim.

Sandalyeyi çekti. oturdu. ama hemen oturmasıyla kalkması bir oldu.

"Masamda içkim var. alıp gelebilir miyim?" dedi.

"Elbette. ama garson getirir. siz oturun."

O garsondan önce fırladı. gitti, içkisini aldı geldi. oturdu. Oturur oturmaz,

"Şerefinize içebilir miyim?" dedi.

"Buyrun için."

Kaldırdı bardağını. çok yukarıya kaldırdı,

"Çünkü siz çok büyüksünüz." dedi, "şerefinize!.."

Bardağın yarısını tüketti.

"Biliyor musunuz, ben sizi izliyorum.

"Biliyorum."

"Demek biliyorsunuz?"

Kahverengi gözleri iri iri açıldı, çok şaşmıştı:

"Nereden biliyorsunuz?"

"Bilirim, deneyimliyim."

"O zaman size çok ayıp oldu vallaha. Yani şimdi bana kalsa, anlıyor musunuz, bana kalsa, sizi ne izlerim, ne de izlettiririm."

"Önemi yok, alıştım."

"Nasıl önemi yok efendim, siz çok büyük bir yazarsınız."

"Yok canım, sağ olun."

"Ben sizin kitaplarınızı okudum, hep doğruları söylüyorsunuz."

"Eh işte..."

"Hayır hep doğrular efendim... Ama ne yapıyorlar, tutup sizi bana izlettiriyorlar... Biliyorum, görev sırasında içki içmem yasak, sizinle aynı masada oturmam yasak, ama ne yapayım, orada oturdum, size baktım, bir an kendi kendime, ne yapıyorum ben, dedim."

"Görevinizi yapıyorsunuz..."

"İyi ama...

Garsonu çağırdı, içkisini yenilemesini istedi. Yenilerken bir koşul koydu, garsona değil, bana. Tokuşturup içecekmişiz, o koşulla bir yudum daha içecekmiş, yoksa içmezmiş, çünkü benim masamda içmek ayıp olurmuş...

"Hem büyük yazar, hem oku yazılarını, hem izle, hem de masasında otur içki iç. Yo yo ben bunu yapamam efendim.

"Önemli değil canım, içebilirsin.

İçtik. Tokuşturduk kadehleri... Benim onuruma içildi, çok yükseklere kaldırdı elini. İkinci içişte elini kaldırdığı yükseklik yetmedi, ayağa kalktı bardağı da kaldırdı.

"Şerefinize!" dedi içti...

Sandalyesine oturdu, ağzını sildi.

"Çok kötü be efendim. dedi. "bayram izni, hafta izni bilmeyiz, bazen yirmi dört saat çalışırız...

"Yaa!"

"Yok yok, bunlar benim özel şeylerim. size anlatmamam gerekli. Şimdi beni sizin masanızda görseler. ühüüü efendim. çok kötü fırça atarlar, ayrıca sicilime..."

Masaya vuruverdi. bardaklar şangırdadı:

"Yazarlarsa yazsınlar be... Zaten karım hasta... Biliyor musunuz efendim, karım hem şeker hastası. hem de verem... Çok kötü değil mi? İki tane de çocuk var ellerinizden öper. ama akraba evliliği olduğu için biri...

Durdu,

"Özür dilerim. bunlar benim özel sıkıntılarım. dedi. "Kim bilir anlatsanız. sizin de ne sıkıntılarınız vardır...

"Eh. dedim...

"Salt yazılarınızdan tanıyordum sizi efendim. ama şimdi sizi böyle yakından tanıyınca... Zaten sabahleyin siz kapıdan çıktınız. ben o sırada kahvenin kapısının yanındaki masada oturuyordum, kapıdan çıktınız. hemen sizi içim seviverdi.

"Biliyordum orada oturduğunuzu?"

"Hemen polis olduğumu anladınız mı?"

"Elbette anladım.

Suç işlemiş gibi. bir anda içine kapandı. başını eğdi. gözlerini yere indirerek.

"Çok ayıp olmuş." dedi.

"Yok canım. dedim.

"Ayıp olmuş ayıp. çaktırmadan yapmam gerekirdi efendim. o zaman sizi rahatsız ettim.

"Alışkınım."

"Çok ayıp etmişim çok... O zaman, evet o zaman..."

Garsonu çağırdı,

"Bize bir büyük daha" dedi.

"Yo", dedim, "sakın, fazla içemem ben..."

"O zaman bir ufak, benden..."

"Olmaz," dedim.

İlk kez polis gibi bağırdı,

"Ne duruyorsun?" dedi garsona... "Şurada tutmuşuz ünlü bir yazarınızla kırk yılda bir bir araya gelmişiz, yani tutup da bir küçük içmeyecek miyiz?"

"Ben içemem," dedim, "fazla içemem."

"Ölümü öpün efendim, n'olur ölümü öpün," dedi. "Çok hoşlandım sizin muhabbetinizden, hı, ben de çok içmem ha efendim, hatta hiç içmem, amma bu masada içilir, değil mi efendim, içilir... Şimdi aslında babama da ben bakıyorum. Yo yo, yanımda değiller, köydeler, köyden ayrılamadılar, amma köyde bir şeyleri yok, ben varım ya, ben her ay onlara... Ah, hani kendi sıkıntılarımdan söz etmeyecektim... anlatın efendim, sıkıntılarınızı anlatın bana, açılırsınız... Elbette bu izlenmeyi hiç sevmiyorsunuz, amma söz veriyorum size yarından sonra sizi hiç belli etmeden izleyeceğim... Çok ayıp etmişim çok ayıp... Bana sıkıntılarınızı anlatacaktınız, dinliyorum sizi efendim. Garson nerde kaldı bizim büyük...

———— oOo ————

BİZİM AYILAR AMERİKALILARI ÇOK SEVER...

MUZAFFER İZGÜ ayılara taktı... Bir önceki kitabı Bir Namussuz Aranıyor'daki Devletin Resmi Ayısı adlı öykü nedeniyle savcılığa çağrıldı. Oysa yazar bu tombul, kürklü, türlü türlü hünerleri olan yaratıkları çok sevimli buluyor. Bu nedenle yeni kitabının adını BİZİM AYILAR AMERİKALILARI ÇOK SEVER koydu. Ayrıca kitaplarının çoğunda bir ayı öyküsü yer alıyor. Ortadireği Yıkan Ayı adlı kitabını da çok sevmişti okurları... Yeni kitabındaki birbirinden ilginç öyküleri de gülerek, ama düşünerek okuyacaksınız. Öyküdeki Ayıcı Yaşar'ın BİZİM AYILAR AMERİKALILARI ÇOK SEVER sözüne katılıp katılmayacağınızı bilemeyiz.

kapak baskısı pan matbaacılık ankara 230 78 90

ISBN 975 - 494 - 239 - 0
91 . 06 . Y . 0105 . 0357

KDV dahil 14000 Lira